

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра історії, етнології та археології

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Для напрямів 014 (Середня освіта)
032 Історія та археологія

Автор: Кузовков В.В.,
кандидат історичних наук,
доцент;
Горбенко К.В.,
Ст. викладач

Затверджено на засіданні кафедри історії, етнології та археології від «__» серпня 2017 р.
Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії навчально-наукового інституту історії політології та права від «__» серпня 2017 р.
Затверджено на засіданні вченої ради навчально-наукового інституту історії політології та права від «__» серпня 2017 р.

Миколаїв 2017

ЗМІСТ НМК

1. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності.
2. Програми.
3. засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
4. технічні засоби навчання тощо;
5. конспект лекцій з дисципліни;
6. комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни;
7. комплекс завдань для поточного контролю знань;
8. інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
9. завдання на курсові та дипломні проекти;
10. контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять;
11. питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети;
12. тести для підсумкового контролю;
13. список методичних рекомендацій та розробок викладача;
14. методичні матеріали, що сприяють самостійній роботі студентів.
15. видання навчально-методичних посібників до кожної навчальної дисципліни, закріпленої за викладачем.

Витяги з ОКХ, ОПП

Мета курсу: розкриття основних етапів становлення та розвитку людини, як біологічної, соціальної та духовної істоти. Висвітлення основних віх історичного розвитку первісного суспільства, стародавніх цивілізацій Сходу та античних цивілізацій. Аналіз їх економічних, соціальних, політичних та культурних особливостей. Виховання у студентів почуття поваги до різних етнокультурних спільнот.

Завдання курсу: історичні передумови виникнення та розвитку людини, суспільства, перших цивілізацій Сходу та цивілізацій Античності. Характерні риси та особливості основних етапів розвитку первісного суспільства, цивілізацій стародавнього Сходу та Античності. В процесі вивчення дисципліни звертається увага як на загальні риси формування давньо-східних та античних суспільств, так і на особливості кожної країни. В числі тих рис слід відмітити відсутність рабовласницького ладу у тій класичній формі, яка існувала в Стародавній Греції і Римі, хоча ознаки патріархального рабства там мали місце.

Курс базується на сполученні проблемного та конкретно-історичного принципів. Виходячи з цього, студенти повинні знати основні тенденції розвитку первісного суспільства, давньо-східних, давньогрецької та давньоримської історії, засвоїти базовий фактичний матеріал, вміти мислити історичними категоріями, володіти понятійним апаратом. Також необхідно розуміти місце і роль курсу історії стародавнього світу серед інших історичних дисциплін.

Під час вивчення курсу буде розглянуто предмет, періодизацію та хронологію первісної, історії, східних та античних цивілізацій, їх джерелознавчу та історіографічну базу, розкрито процес становлення, розквіту і занепаду цивілізацій.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Використовувати наукові термінами та поняття, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
- аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
- застосовувати методи самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей, для розробки й реалізації стратегій і моделей поведінки та кар'єри;
- опанувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;
- орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;
- продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії навколо історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;

- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- висловлювати власну думку, формулювати й захищати власну позицію під час усної та письмової дискусії;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра історії, етнології та археології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

014 Середня освіта (історія), 032 Історія та археологія

Код та найменування спеціальності

014. 03 Середня освіта. Історія (Історія та правознавство)

Предметна спеціалізація

Історія, правознавство

Освітня програма

Інститут історії, політології та права

2017-2018 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія Стародавнього світу» для студентів спеціальності 014 Середня освіта (історія) та 032 Історія та археологія, шифр спеціальності 014.03 Середня освіта. Історія. (Історія. Правознавство).

Розробники: Горбенко К.В., старший викладач кафедри історії, етнології та археології
_____ (Горбенко К.В.)

Кузовков В.В., доцент кафедри історії, етнології та археології, кандидат історичних наук
_____ (Кузовков В.В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії, етнології та археології
Протокол № 1 від « » серпня 2017 р.

Т.в.о. завідувача кафедри _____ (Господаренко О.В.)
« » серпня 2017 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна та заочна форми навчання</i>	
Кількість кредитів – 8	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
	014 Середня освіта (історія)		
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 4	Ступінь бакалавра.	<i>Семестр</i>	
Загальна кількість годин 240		1	2
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,3 самостійної роботи студента 7		10	18
		<i>Семінарські</i>	
		20	22
		<i>Лабораторні</i>	
	-	-	
	<i>Самостійна робота</i>		
60	110		
		Вид контролю: екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 240 год.: 70 год. – аудиторні заняття, 170 год. – самостійна робота (30 % / 70%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: розкриття основних етапів становлення та розвитку людини, як біологічної, соціальної та духовної істоти. Висвітлення основних віх історичного розвитку первісного суспільства, стародавніх цивілізацій Сходу та античних цивілізацій. Аналіз їх економічних, соціальних, політичних та культурних особливостей. Виховання у студентів почуття поваги до різних етнокультурних спільнот.

Завдання курсу: історичні передумови виникнення та розвитку людини, суспільства, перших цивілізацій Сходу та цивілізацій Античності. Характерні риси та особливості основних етапів розвитку первісного суспільства, цивілізацій стародавнього Сходу та Античності. В процесі вивчення дисципліни звертається увага як на загальні риси формування давньо-східних та античних суспільств, так і на особливості кожної країни. В числі тих рис слід відмітити відсутність рабовласницького ладу у тій класичній формі, яка існувала в Стародавній Греції і Римі, хоча ознаки патріархального рабства там мали місце.

Курс базується на сполученні проблемного та конкретно-історичного принципів. Виходячи з цього, студенти повинні знати основні тенденції розвитку первісного суспільства, давньо-східних, давньогрецької та давньоримської історії, засвоїти базовий фактичний матеріал, вміти мислити історичними категоріями, володіти понятійним апаратом. Також необхідно розуміти місце і роль курсу історії стародавнього світу серед інших історичних дисциплін.

Під час вивчення курсу буде розглянуто предмет, періодизацію та хронологію первісної, історії, східних та античних цивілізацій, їх джерелознавчу та історіографічну базу, розкрито процес становлення, розквіту і занепаду цивілізацій.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Використовувати наукові термінами та поняття, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
 - аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
 - застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
 - відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
 - застосовувати методи самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей, для розробки й реалізації стратегій і моделей поведінки та кар'єри;
 - опанувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;
 - орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
 - використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань;
- продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії навколо історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;

- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- висловлювати власну думку, формулювати й захищати власну позицію під час усної та письмової дискусії;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку.

2. Програма навчальної дисципліни

Кредит І. Предмет, джерела, хронологія та періодизація історії стародавнього світу.

Антропосоціогенез. Доба первісності та політогенез.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ.

Визначення науки. Термінологія. Галузева специфіка. Предмет, структура і значення курсу історія первісної суспільства. Мета, об'єкт та предмет вивчення первісної історії. Джерела первісної історії: археологічні – матеріальні предмети, залишки архітектурних споруд та інше; етнологічні – характеристика апополітейних та синполітейних суспільств; антропологічні – проблеми походження людини як біологічної істоти, морфологічні особливості та фізичні типи стародавньої людини; писемні - опис синполітейних суспільств стародавніми цивілізаціями, мовознавство. глотохронологія, одонтологія, глотохронологія, топоніміка, природно-наукові методи, геологія, палеокліматологія, палеоботаніка, палеозоологія, археопетрографія. Хронологія та періодизації первісної історії (геологічна, археологічна, антропологічна, історична та інші). Відносна та абсолютна хронології. Основні види періодизації первісної історії: геологічна – четвертинний період кайнозойської ери - антропоген: еоплейстоцен, плейстоцен, голоцен, гляціали, інтергляціали та інтерстадіали; археологічна – палеоліт, мезоліт, неоліт, халколіт, доба бронзи, доба раннього заліза; антропологічна – доба архантропів, доба палеоантропів, доба неоантропів; історична - первісне стадо, первісна община, епоха політогенезу; історична періодизація С.П. Толстова – епоха становлення первісного суспільства, епоха розквіту первісного суспільства, епоха занепаду первісного суспільства; схема первісної історії Г.Чайлда – революція знарядь праці, аграрна та міська революції; схема Карла Поланьї – етапи поділу первісних суспільств: егалітарні, ранжируванні, стратифіковані (основа – етапи ускладнення соціальної організації первісних суспільств). Критерії розподілу виробленого продукту: реципрокація та редистрибуція Місце людини у Всесвіті. Основні підходи до проблеми походження людини - філософський, антропологічний, релігійний. Вчення В. Вернадського. Вчення Ч. Дарвіна. Теорії Ф. Енгельса, А. Кікса, Г. Парсонса, Г.М. Матюшина та інші. Предмет, структура та задачі курсу Історія Стародавнього Сходу. Проблематика курсу. Об'єкт, предмет та методологічна база історії стародавнього сходу. Значення історії Стародавнього Сходу. Ранні та розвинуті суспільства. Поняття культура та цивілізація. Основні види джерел (матеріальні та писемні). Хронологія та періодизація. Основні точки відліку – ери (BC/AD, до Р.Х/від Н.Е., Олександрійська, Антіохійська, Візантійська, Буддистка, Грецька, Римська). Гармонійні та техногенні суспільства. Спільні та відмінні риси гармонійних та техногенних суспільств та держав. Бібліографія. Особливості сучасної історіографії.

Предмет і завдання курсу історії Стародавньої Греції та Риму. Значення давньогрецької й давньоримської історії та її місце серед інших цивілізацій. Географічні та природні умови Греції та Апеннінського півострову.

Періодизація давньогрецької історії.

- Крито-мікенський (III-II тис. до н.е.);
- Гомерівський /“темні віки”/ (XI-IX ст. до н.е.);
- Архаїчний (VIII-VI ст. до н.е.);
- Класичний (V-IV ст. до н.е.);
- Елліністичний (III-I ст. до н.е.).

Джерела з історії Криту та Ахейської Греції II тис. до н.е. Джерела з історії архаїчної та класичної Греції. Джерела з історії Греції елліністичного періоду. Вивчення давньогрецької історії за часів середньовіччя, в період Відродження та за доби просвітництва. Історіографія Стародавньої Греції наприкінці XVIII - на початку XX ст. Дослідження давньогрецької історії з 20-х рр. XX ст. до сьогодення.

Періодизація давньоримської історії.

- Царський період, держава етрусків (VIII-VI ст. до н.е.).
- Рання республіка (VI – III ст. до н.е.).
- Пізня республіка (III – I ст. до н.е.).
- Рання імперія /принципат/ (I ст. до н.е. - III ст.).
- Пізня імперія /домінат/ (III – V ст.).

Джерела з найдавнішого періоду історії Стародавнього Риму. Джерела за доби Римської республіки. Джерела періоду Римської імперії. Вивчення історії Стародавнього Риму в IV-XVIII ст. Розвиток історіографії давньоримської історії у XIX - на початку XX ст. Історіографічні дослідження історії Стародавнього Риму з 20-х рр. XX ст. до сьогодення.

ТЕМА 2. ВИНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ ТА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА. ДОБА ПРАОБЩИНИ. ЗАВЕРШЕННЯ АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗУ.

Ранні етапи антропогенезу. Проблема пошуку першопредка та прабатьківщини людини. "Людина вміла". Архантропи - фізичний тип, житла, побут і трудова діяльність. Галькова індустрія. Розвиток мозку у прашурів сучасної людини. Палеоантропи - фізичний тип, житла, побут і трудова діяльність. Проблема неандертальців. Основні технології обробки каміння. Типологія знарядь праці. Джерела вивчення соціогенезу та його реконструкції. Періодизація доби соціогенезу. Структура та розміри праобщини. Виникнення соціальних зв'язків та їх наслідки. Роль збиральництва і полювання в розвитку соціальних зв'язків. Роль сімейно-шлюбних відносин в процесі розвитку праобщини. Суть понять шлюб та сім'я. Проміскуїтет. Парна сім'я. Структура сім'ї. Витоки світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва.

Місце появи сапієнтної групи гомінід. Основні гіпотези походження неоантропів - моноцентрична, поліцентрична та децентрична. Основні центри сапієнтації. Фізичний тип неоантропів - кроманьйонський тип, грімалдійський тип, брюннський тип. Виникнення рас. Основні відмінності між європеїдами, монголоїдами та негроїдами. Розселення неоантропів. Заселення людиною Америки та Австралії. Завершення процесу формування первісної общини - виникнення родової організації. Виникнення первісної общини. Сімейно-шлюбні відносини. Екзогамія та теорії її появи (теорія Ч. Дарвіна, теорія Б. Поршнева, теорія Ю. Семенова.). Технологічний розвиток обробки каменю - леваллуазька та протопризматична техніка (призматичні нуклеуси). Поява нових знарядь праці - скребачки, вістря стріл та інші. Ідеологічні уявлення та мистецтво. Основні теорії виникнення мови. Одиниця мовної діяльності Одиниця мислення. Вербоїди. Витоки світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва. Основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів ідеологічних уявлень. Поховання — основні форми та типи, характер та склад. Поховання тварин. Основні культу людини. Основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів мистецтва. "Натуральний макет". Розписи печер.

ТЕМА 3. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

Природні та кліматичні умови. Вюрмське зледеніння. Температурний режим. Флора та фауна ойкумени. Адаптація людини до природних умов та господарська діяльність. Розвиток привласнюючого господарства (збиральництво та полювання). Знаряддя праці. Техніка пікетажу. Розвиток та поява нових тилів знарядь праці. Житла та поселення. Основні типи жител - округлі, довгі, житлові майданчики. Основні варіанти організації поселень - окремі господарсько-побутові комплекси, єдиний господарсько-побутовий комплекс. Побут та господарська діяльність. Поява макролітів. Інтенсифікація полювання та збиральництва. Соціально-економічні відносини. Основні форми соціальної адаптації. Інфантецид, геронтоцид. Поява колективної власності. Реципрокація. Віковий та половий поділ праці. Система виховання. Шлюб і сім'я. Основні гіпотези розвитку шлюбу та сім'ї - етнологічна та археологічна. Діслокальний та унілокальний шлюб. Патрилокальні (вірілокальні) та матрилокальні (уксорілокальні) поселення чоловіка та жінки. Матріархат та патріархат. Матрилінійність та патрилінійність.

Природні та кліматичні умови. Температурний режим. Флора та фауна ойкумени. Адаптація людини до природних умов та господарська діяльність. Розвиток привласнюючого господарства (збиральництво та полювання). Інтенсифікація та спеціалізація привласнюючого господарства. Стабілізація привласнюючого господарства. Поява лука та стріли. Підвищення продуктивності мисливства. Розвиток

ускладненого збиральництва. Нерівність господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени. Мезолітична криза привласнюючого господарства (збиральництва та полювання). Структура і організація влади. Дісперсно-родова та однородова община. Родова структура. Виникнення нової соціальної організації – племені. Духовна культура. Раціональні знання. Мистецтво. Основні мистецькі провінції. Релігійні уявлення - тотемізм, анімізм, фетишизм, магія. Основні етапи становлення відтворюючих форм економіки. Виникнення землеробства та скотарства – основні причини та наслідки. Розвиток раціональних знань. Початок культивування рослин та доместикації тварин. Виникнення та розвиток нових знарядь праці (сокири, мотики, долота тощо). Початок виготовлення та застосування керамічного посуду. Основні осередки землеробства та скотарства – передньоазійський, південно-східноазійський, східноазійський, північноафриканський, центральна та південно-східна Сахара, західна Африка, Мезоамерика, Південна Америка, Європа. Становлення та розвиток скотарства. Поглиблення нерівності господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени (племена вищих рибалок, збирачів та мисливців; племена землеробів-скотарів; племена землеробів; племена скотарів). Початок формування кочового скотарства. Соціально-економічні відносини. Проста кооперація. Статева спеціалізація праці. Розвиток землеробсько-скотарського виробництва. Розвиток осілості та зростання ізоляції общин. Розвиток системи обміну. Виникнення обмінних еквівалентів («первісних грошей»). Інтенсифікація відтворюючого виробництва. Господарські та соціальні функції обміну. Індивідуалізація та інтенсифікація праці. Зміни в системі власності та початок порядку спадковості власності.

ТЕМА 4. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПОЛІТОГЕНЕЗУ.

Розпад потестарної організації та формування нових політичних відносин. Передумови політогенезу. Основні концепції занепаду первісного суспільства - теорії Г.Спенсера, І Дюркгейма, Г.Чайлда та інших. Основні теорії причин політогенезу (Л.Мечников, Е.Хантінгтон, Л.Гумплович, Дж. Фрезер та ін.). Розвиток відтворюючого господарства. Подальший розвиток землеробства та скотарства. Поява садівництва. "Революція вторинних продуктів" (поява молочних продуктів). "Транспортна революція" (винахід колеса та доместикація коня та верблюда). Поява номадів та перехід до кочівницького побуту. Становлення ремесла. Основні етапи становлення металургії та металообробки - холодна ковка, гаряча ковка, лиття. Основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського виробництва. Розвиток обміну і його місце у становленні політичної влади. Розвиток престижної економіки. Редистрибуція. Зростання ролі обміну. Основні форми обміну - обмін між общинами з різним господарством та дарообмін. Зростання додаткового продукту. Розвиток відокремленої власності та початок становлення приватної власності. Виникнення різних форм експлуатації - рабство, внутрішньообщинні форми, данництво. Здольна оренда (здольний саун). Основні підходи до процесу становлення політичної влади: військовий шлях (військово-демократичний та військово-ієрархічний), аристократичний шлях, плутократичний шлях. Зародження та становлення держави. Розвиток духовної культури.

Кредит II. Родюча дуга в IX – I пол. III тис. до н.е. Цивілізації Месопотамії та Єгипту.

ТЕМА 5. НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В IX – I ПОЛ. III ТИС. ДО Н.Е. МЕСОПОТАМІЯ В III ТИС. ДО Н.Е.

Загальна ситуація в Стародавньому світі. Країни, народи, поселення. Єрихон в IX – VII тис. Структура міста. Населення. Культ предків. Храми. Ремесло. Воєнна справа. Інші міста ойкумени. Печатки як символ власності. Відмінності в розвитку окремих районів Родючої дуги. Поява розписної кераміки. Локальні конфлікти та міграції. Родюча дуга в кін. VI – V тис. Печатки, як символ власності. Відмінності в розвитку окремих районів Східної ойкумени. Поява розписної кераміки. Локальні конфлікти. Родюча дуга в кін. V—IV тис. Відкриття металів. Виникнення шумерської цивілізації. Етнічна ситуація на території Родючої дуги. Типи міст-держав. Храми та релігійне життя. Царські гробниці. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Укрупнення техногенних спільнот на початку III тис.. Виникнення писемності. Міграції III тис. до н.е. Фінікія. Північна Сирія – Алалах, Ебла, Бібл і Угаріт. Населення Месопотамії. Прототигриди та протоевфратци. Облaсті Месопотамії. Мала Азія. Закавказзя. Райони Близького Сходу. Мегіддо та інші міста Близького Сходу. Торгівельні шляхи. Фінікійські торговці. Становлення царської влади. Хуррити, амореї (амурру).

Населення Південної Месопотамії. Характеристика джерел. Протописемна епоха (2900 – 2750). Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Форми компенсації праці – пайок, наділ. Соціальна структура. Політичне життя (царська влада, рада старійшин, народні збори, воєнно-політичне протистояння між містами-державами). Ранній династичний період: РДП I (2750 – 2600); РДП II (2600 – 2500); РДП III (2500 – 2310). Організація верховної влади. Господарство та побут населення. Общини, храмові та державні землі. Соціальна структура. Торгівля. Тамкари. Ремесло. Військо. Міста-держави. Правління царів раннього династичного періоду: Енентарзі (XXV – поч. XXIV ст.), Уруинимгіні (2318 – 2310) та Лугальзагесі (кін. XXIV ст.). Месопотамські деспотії в II пол. III тис. Сутність деспотії. Структура влади та управління. Виникнення професійного війська. Правління Саргона Давнього (2316 – 2261). Господарство. Соціальна структура. Нащадки Саргона (саргоніди). Структура влади та управління. Господарство. Соціальна структура. Правління Рімуша та

Маніштушу (2260 – 2237). Правління Нарам – Суена (2236 – 2200). Навала Кутієв (прибл. 2200). Правління Гудеа (II пол. XXII ст.). III династія Ура – правління Утухенгаля (II пол. XXII ст.) та Ур – Намму (2111 – 2094). Архіви. Структура влади та управління. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, міста). Соціальна структура.

ТЕМА 6. МЕСОПОТАМІЯ В II – I ТИС. ДО Н.Е.

Вавилонські держави на початку II тис. Посилення Вавилону. Стародавнє царство. Внутрішня й зовнішня політика. Правління Хаммурапі (1792 – 1750). Кодекс законів. Характеристика джерела. Господарське життя країни (іригаційне землеробство, тваринництво, ремесла, торгівля та лихварство). Соціальні відносини (суспільні стани, рабство. Професійні групи населення, община, сім'я). Форми власності, система землекористування. Судочинство і кримінальне право. Вторгнення Касситів. Передумови виникнення Ассирійської держави. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військове спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Середньоассирійський період (XV – XI ст.). Новоассирійський період (X – VII ст.). Соціально – економічна характеристика. Зовнішня політика. Занепад Ассирії. Урарту. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військове спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Ванське царство. Розквіт Урарту. Господарство та суспільний лад. Занепад Урарту. Утворення ранніх держав Вірменії та Грузії. Культура Урарту. Нововавилонське царство – загальна характеристика (626 – 539). Господарство та суспільно-політичне життя. Набопаласар (626 – 605), Навуходоносор II (605 – 562). Зовнішня політика. Правління Набоніда (556 – 539). Занепад Вавилону.

ТЕМА 7. ЄГИПЕТ В III ТИС. ДО Н.Е.

Єгипет Раннього та Давнього царств. Признаки раннього техногенного суспільства. Створення ранньої техногенної держави. Соціальна структура суспільства. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військове спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціально – економічні чинники становлення влади фараона. Правління фараонів I та II династії. Соціальна структура. Види земельних відносин. Військо та воєнні походи. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Фараони Давнього царства (III – VI династії). Військо та воєнні походи. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Перший перехідний період. Соціально – економічний розвиток. Розвиток культури стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

Єгипет Середнього царства. Боротьба X та XI династій за об'єднання Єгипту. XII династія. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Вторгнення гіксосів. Другий перехідний період. Соціально – економічний розвиток. Проблема походження гіксосів. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Піднесення XVII династії у Фівах. Єгипет Нового царства. Створення Нового царства – XVIII, XIX, XX династії. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Єгипет Пізнього царства (XXII – XXX династії).

Правління лівійської династії (950—730 рр.) (XXII – XXIII династії). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Нижньоєгипетська XXIV династія (фараон Бокхоріс) 721 – 715 рр. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Правління нубійської династії /кушити/ (715—664) (XXV династія). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Єгипет під владою Ассирії (671—655 рр.). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Сайська династії (664—525 рр.) (XXVI династія). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Розвиток культури Стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

Кредит III. Цивілізації Малої Азії, Близького Сходу, Ірану, Індії та Китаю.

ТЕМА 8. БЛИЗЬКИЙ СХІД, МАЛА АЗІЯ ТА ІРАН У III – I ТИС. ДО Н.Е.

Близький схід. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Етногенез і ментальність населення. Міста – держави. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Релігія та культура. Фінікія Сирія та Палестина в I тис. Заселення Палестини євреями. Держава Давида і Соломона. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Староєврейське суспільство після загибелі Ізраїльсько-Іудейського царства. Пророки, реформи Іосії. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Захоплення Бл. Сходу іноземцями.

Основні джерела, археологічне дослідження Анатолії. Природнокліматичні умови, населення стародавньої Анатолії. Господарство й побут хеттів. Внутрішня й зовнішня політика Хеттської держави. Культура хеттів. Загибель Хеттської держави.

Іран. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Етногенез і ментальність населення. Еламська цивілізація (IV тис. – VII ст.). Мідійська доба (VIII – VI ст.). Ахеменідський період (VI ст. – 330 г. до н.е.).

Господарство, побут і суспільство в ахеменідському Ірані. Культура та релігія (писемність, освіта, наукові знання, література, міфологія, архітектура, мистецтво).

ТЕМА 9. ЦИВІЛІЗАЦІЯ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ.

Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення. Протоіндійська цивілізація. Харappa. Мохенджо-Даро. Соціальна структура суспільства. Проникнення аріїв. Держава Мауріїв. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура суспільства. Економічні відносини. Організація верховної влади. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Правління Ашоки Великого. Станово-кастова система. Сімя та община. Система державного управління. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Розвиток культури стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

ТЕМА 10. ЦИВІЛІЗАЦІЯ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.

Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Епоха Шан (Інь). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Східне Чжоу (770 – 249) – *період Ле го (“безліч царств”) VIII – VI ст., Чжань го (“воюючих царств”) V – III ст.* Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Династія Цінь (221 – 207). Соціально – економічний розвиток та державній устрій. Династія Хань (Старша 206 – 9 р. н.е.; Молодша 25 – 220) Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика.

Кредит IV. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції. Крито-микенська доба.

ТЕМА 11. ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ.

Актуальність вивчення стародавньої Греції. Особливості давньогрецької цивілізації, Хронологічні та географічні межі. Періодизація. Джерела та історіографія.

ТЕМА 12. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ КРИТО-МІКЕНСЬКОГО ПЕРІОДУ XXX – XI СТ. ДО Н.Е. ТА ГОМЕРІВСЬКОЇ ДОБИ XI – IX СТ. ДО Н.Е.

Хронологія:

- Ранньомінойський період (XXX – XXIII до н.е.).
- Ранньоелладський період (XXX – XXI до н.е.).
- Середньомінойський період (XXII – XVIII до н.е.).
- Середньоелладський період (XX – XVII до н.е.).
- Пізньомінойський період (XVII – XII до н.е.).
- Пізньоелладський період (XVI-XII до н.е.).
- Гомерівська доба /“Темні віки”/ (XI-IX ст. до н.е.).

Панування докласових родових відносин за ранньомінойської доби (XXX-XXIII ст.ст.).

Розпад родових відносин й соціальна стратифікація критського суспільства та поява перших державних утворень в середньомінойський період (XXII-XVIII ст.ст.). Пізньомінойська доба (середина XVIII-XII ст.ст.): об'єднання Криту, розквіт критської державності і культури, створення критської морської держави, завоювання Криту ахейцями та занепад Криту.

Ранньоелладський період (XXX-XXI ст.ст.): панування первісних відносин, поява перших крупних поселень, догрецьке населення. Середньоелладська доба (XX-XVII ст.ст.): розселення греків ахейців в південній частині Балканського півострову, розклад родоплемінних відносин, формування елементів соціальної стратифікації ахейського суспільства. Пізньоелладський період (XVI-XII ст.ст.): ранньокласові суспільства і перші державні утворення ахейських греків, поява писемності, розквіт микенської цивілізації та її занепад.

Кредит 5. Греція в Гомерівську добу та період Архаїки

ТЕМА 13. Гомерівська доба XI – IX ст. до н.е.

Доба “Темних віків” XI – кін. IX ст.ст. Племінні переміщення в південній частині Балканського півострову, зруйнування микенських держав та реанімація родоплемінних відносин в гомерівську (передполісну) добу (XI-IXст.). Формування перших елементів полісного устрою.

ТЕМА 14. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД АРХАЇКИ VIII – VI СТ. ДО Н.Е.

Основні проблемні питання епохи:

- Виникнення та становлення полісної системи.
- Виникнення законодавства.
- Встановлення тиранічних режимів.

- Велика грецька колонізація.

Передумови, причини та наслідки формування суспільства та держави у формі полісів в архаїчний період (VIII-VI ст. до н.е.). «Старші тиранії». Становлення полісної системи. Характеристика основних типів полісів. Північний Пелопоннес у VIII - VI ст. Південний Пелопоннес в архаїчний період. Спартанська держава. Соціально-економічний устрій. Воєнна організація та система виховання. Формування полісного устрою в Аттиці. Утворення афінського аристократичного полісу. Соціально-економічний устрій. Законодавство Драконта. Реформи Солона й формування основ афінської демократії. Тиранія Пісістратидів. Законодавство Клісфена та організація полісної демократії. Причини та наслідки Великої грецької колонізації. Основні напрямки колонізації. Головні апоїкії.

Кредит 6. Греція у періоді Класики та еллінізму.

ТЕМА 15. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД КЛАСИКИ V – IV СТ. ДО Н.Е.

Грецьке суспільство. Греко-перські війни. Причини, основні етапи та події, наслідки.

Розквіт полісного устрою. Перший Афінський морський союз. Розквіт афінської демократії. Епоха Перикла. Реформи Ефіальта та боротьба партій в Афінах. Культура Греції в класичну добу. Пелопоннеська війна. Причини, основні етапи та події, наслідки. Криза грецьких полісів IV ст. до н.е. Піднесення Македонії. Виникнення та становлення Македонської держави. Розвиток Македонії за часів правління Філіпа II. Встановлення македонської гегемонії в Греції. Прихід до влади Олександра.

ТЕМА 16. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД ЕЛЛІНІЗМУ III – I СТ. ДО Н.Е.

Східні походи Олександра Македонського. Війни диадохів. Утворення елліністичних держав (30-ті рр. IV ст. – 80-ті рр. III ст. до н.е.). Сутність Еллінізму. Елліністичні суспільства та держави (80-ті рр. III ст. до н.е. - середина II ст. до н.е.). Елліністичний Єгипет: територія, економіка, соціально-класові відносини, державне управління, зовнішня політика.

Держава Селевкідів: територія, організація держави, розвиток полісів, соціально-економічні відносини, політична історія. Балканська та Велика Греція в добу Еллінізму: Пергам, Понт та Північне Причорномор'я в елліністичний період.

Криза елліністичної системи та завоювання елліністичних держав Римом на Заході та Парфією на Сході. Культура Стародавньої Греції – від Архаїки до Еллінізму VIII – кін. I ст. до н.е. Особливості формування давньогрецької культури. Релігія, міфологія, громадські свята. Освіта та виховання. Театр та література. Філософія. Розвиток наукових знань. Архітектура та образотворче мистецтво. Еллінізм як культурний феномен.

Кредит 7. Стародавній Рим у царську добу та період Республіки.

ТЕМА 17. ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ.

Актуальність вивчення стародавнього Риму. Особливості давньоримської цивілізації, Хронологічні та географічні межі. Періодизація. Джерела та історіографія.

ТЕМА 18. РИМ ЗА ЧАСІВ ЦАРСЬКОЇ ДОБИ VIII – VI СТ. ДО Н.Е.

Природно-кліматичні умови Апеннінського півострову. Географічні особливості. Найдавніше населення Апеннінського півострову. Археологічні пам'ятки на території Апеннінського півострову. Колонізація Італії та Сицилії греками VIII – VI ст. до н.е. Розвиток Великої Греції. Етрусська проблема. Цивілізація етрусків. Соціально-економічний та політичний устрій етрусських міст. Культура та релігія етрусків. Поява італіків на Апеннінському півострові. Виникнення міста Рима. Легендарна та реальна історія виникнення Риму. Виникнення римської общини. Родова структура. Соціально-економічний та політичний устрій царського Риму. Ремесло та торгівля. Виникнення грошового обігу. Правління перших римських царів. Реформи Сервія Тулія. Соціально-економічний розвиток Риму наприкінці періоду царів. Римська культура та релігія часів царів.

ТЕМА 19. РИМ ЗА ЧАСІВ РЕСПУБЛІКИ VI СТ. ДО Н.Е. – I СТ. ДО Н.Е.

Рим доби Ранньої Республіки V – III ст. до н.е. Римська патриціанська республіка. Боротьба плебеїв з патриціями. Основні закони, які гарантували права плебеїв. Особливості суспільно-економічного устрою Римської республіки в V – III ст. до н.е. Соціальна боротьба в Римській республіці в V – III ст. до н.е. Державний лад ранньої Римської республіки. Боротьба Риму з етрусками. Кельтська навала. Самнітські війни. Завоювання Південної Італії. Римсько-італьська конфедерація: особливості, системи управління та соціально-економічного розвитку. Перша Пунічна війна. Причини та наслідки. Карфаген та Рим по закінченні першої Пунічної війни. Друга Пунічна війна. Причини та наслідки.

Соціально-економічні відносини в Римській республіці в II ст. до н.е. Діяльність та реформи братів Гракхів. Рим доби Пізньої Республіки II – кін. I ст. до н.е. Особливості суспільно-економічного устрою Римської республіки в II ст. до н.е. Завоювання Греції та Македонії. Третя Пунічна війна. Війни в Іспанії. Соціальна боротьба в Римській республіці в 30 – 20 рр. II ст. до н.е. Югуртинська війна. Військові реформи Гая Марія. Вторгнення кимврів та тевтонів. Друге повстання рабів на о.Сицилія. Боротьба оптиматів та популярів. Союзницька війна в Італії. Громадянські війни в Римській республіці у 80-х до н.е. Міжнародне становище Римської республіки. Диктатура Луція Сулли. Криза республіки в I до н.е. Повстання Спартака. Соціально-політична боротьба в Римі в 60-х рр. I ст. до н.е. Завоювання римлянами Східного Середземномор'я. Загострення політичної боротьби в Римі у другій половині 60-х I ст. до н.е. Змова

Катиліни. Перший тріумвірат. Міжнародні відносини в 50-х рр. I ст. до н.е. Громадянські війни 40-х рр. I ст.. Диктатура Юлія Цезаря. Падіння республіки. Громадянські війни. Культура та релігія Риму за часів Республіки.

Кредит 8. Стародавній Рим у добу Імперії

ТЕМА 20. РИМ ЗА ЧАСІВ ПРИНЦИПАТУ I СТ. ДО Н.Е. – III СТ.

Принципат I – III ст.. Прихід до влади Октавіана. Правління Октавіана Августа. Виникнення системи принципату. Подолання кризи початку I ст. Принципат Тиберія. Правління Калігули. Спроба реставрації республіки. Принципат Клавдія. Правління Нерона та падіння династії Юліїв – Клавдіїв. Політична криза і громадянська війна в імперії наприкінці 60-х рр. I ст. от Н.Е. Відновлення єдності імперії. Правління Віспасіана. Принципат Тита Флавія. Правління Доміціана. Останній спалах римської агресії. Принципат Траяна. Перехід уряду імперії до політики оборони. Правління Адріана. «Золота доба» Римської імперії. Зростання внутрішніх та зовнішніх суперечностей. Принципат Марка Аврелія. Загострення соціально-економічної ситуації наприкінці II ст. Соціально-економічне та політичне становище Римської імперії у першій половині III ст. Правління династії Северів. Політична криза у Римській імперії серед. – другої половини III ст. Доба «солдатських» імператорів. Культура та релігія Риму за часів Ранньої імперії.

ТЕМА 21. РИМ ЗА ЧАСІВ ДОМІНАТУ III – V СТ.

Економічна криза III ст. в Римській державі. Внутрішня політика римських імператорів у другій половині III ст.. Загострення політичної кризи. Народні рухи в Римській імперії III ст. Правління Діоклетіана. Виникнення системи домінанту. Правління імператора Костянтина. Медіоланський едикт. Нікейський собор. Перемога християнства. Становлення християнської релігії та церкви. Правління імператора Юліана. Язичницька реакція. Соціально-економічне становище імперії в IV – I половині V ст.. Політична криза другої половини IV ст.. Правління імператора Феодосія I. Боротьба Риму з варварськими племенами. Вторгнення та розселення варварів на території імперії. Варваризація пізньої Римської імперії та її розпад. Культура та релігія Риму за часів Пізньої імперії.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	с	с.р.
1	2	3	4	5
I семестр				
Кредит 1. Предмет, джерела, хронологія та періодизація історії стародавнього світу. Антропосоціогенез. Доба первісності та політогенез.				
Тема 1. Предмет, структура та задачі курсу історія Стародавнього світу. Джерела, хронологія та періодизація.	8	2	2	4
Тема 2. Виникнення людини та формування суспільства. Праобщина. Завершення антропосоціогенезу.	8	2	2	4
Тема 3. Розвиток суспільства за добу первісної общини.	7		2	5
Тема 4. Розвиток суспільства за добу політогенезу.	7		2	5
Разом:	30	4	8	18
Кредит 2. Родюча дуга в IX – I пол., III тис. до н.е. Цивілізації Месопотамії та Єгипту.				
Тема 5. Народи Родючої дуги в IX – I ол., III тис. до н.е. Месопотамія в III тис. до н.е.	11	2	2	7
Тема 6. Месопотамія в II – I тис. до н.е.	9		2	7
Тема 7. Єгипет в III - I тис. до н.е.	10	2	2	6
Разом:	30	4	6	20
Кредит 3. Цивілізації Малої Азії, Близького Сходу, Ірану, Індії та Китаю.				
Тема 8. Близький Схід, Мала Азія та Іран у III – I тис. до н.е.	10		2	8
Тема 9. Цивілізація та держави Стародавньої Індії.	11	2	2	7
Тема 10. Цивілізація та держави Стародавнього Китаю.	9		2	7
Разом:	30	2	6	22
Усього годин за I семестр:				
	90	10	20	60
II семестр				
Кредит 4. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції. Крито-микенська доба.				
Тема 11. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції	15	2	2	11
Тема 12. Історія Греції Крито-микенського періоду XXX – XI ст. до н.е.	15	2	2	11
Разом:	30	4	4	22
Кредит 5. Греція в Гомерівську добу та період Архаїки.				
Тема 13. Гомерівська доба XI – IX ст. до н.е.	15		2	13
Тема 14. Греція в період Архаїки VIII – VI ст. до н.е.	15	2	2	11
Разом:	30	2	4	24
Кредит 6. Греція у періоди Класики та еллінізму				
Тема 15. Греція в період Класики V – IV ст. до н.е.	15	2	2	11
Тема 16. Греція в період еллінізму III – I ст. до н.е.	15	2	2	11
Разом:	30	4	4	22
Кредит 7. Стародавній Рим у царську добу та період Республіки.				
Тема 17. Вступ до вивчення історії Стародавнього Риму	10	2	2	6
Тема 18. Рим за часів царської доби VIII – VI ст. до н.е.	10		2	8
Тема 19. Рим за часів республіки VI – I ст. до н.е.	10	2	2	6
Разом:	30	4	6	20
Кредит 8. Стародавній Рим у добу Імперії				
Тема 20. Рим за часів принципату I ст. до н.е. – III ст.	15	2	2	11
Тема 21. Рим за часів домініату III – V ст.	15	2	2	11
Разом:	30	4	4	22
Усього годин за II семестр:				
	150	18	22	110
Усього годин за навчальний рік				
	240	28	42	170

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, структура та задачі курсу Історія Стародавнього світу. Джерела, хронологія та періодизація.	2
2.	Антропосоціогенез. Доба праобщини	2

3.	Первісна община	2
4.	Становлення політичної влади та держави	2
5.	Родюча дуга в IX – I пол. III тис. до н.е. Месопотамія в I пол. III тис. до н.е.	2
6.	Держави Месопотамії в II – I тис. до н.е.	2
7.	Єгипет Раннього та Давнього царств	2
8.	Народи та держави Близького Сходу, Малої Азії та Ірану в III – I тис. до н.е.	2
9.	Стародавня Індія	2
10.	Стародавній Китай	2
11.	Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції	2
12.	Крито-мікенська цивілізація XXX – XI ст. до н.е.	2
13.	Гомерівський період XI – IX ст. до н.е.	2
14.	Епоха Архаїки VIII – VI ст. до н.е.	2
15.	Епоха Класики V – IV ст. до н.е.	2
16.	Епоха Еллінізму III – I ст. до н.е.	2
17.	Вступ до вивчення історії Стародавнього Риму	2
18.	Царська доба VIII – VI ст. до н.е.	2
19.	Епоха Республіки VI – I ст. до н.е.	2
20.	Рання імперія I ст. до н.е. – сер. III ст.	2
21.	Пізня імперія сер. III – V ст.	2
Разом:		42

5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, структура та задачі курсу історія Стародавнього світу. Джерела, хронологія та періодизація.	4
2.	Виникнення людини та формування суспільства. Праобщина. Завершення антропосоціогенезу.	4
3.	Розвиток суспільства за добу первісної общини.	5
4.	Розвиток суспільства за добу політогенезу.	5
5.	Народи Родючої дуги в IX – I ол. III тис. до н.е. Месопотамія в III тис. до н.е.	7
6.	Месопотамія в II – I тис. до н.е.	7
7.	Єгипет в III - I тис. до н.е.	6
8.	Близький Схід, Мала Азія та Іран у III – I тис. до н.е.	8
9.	Цивілізація та держави Стародавньої Індії.	7
10.	Цивілізація та держави Стародавнього Китаю.	7
11.	Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції	11
12.	Історія Греції Крито-мікенського періоду XXX – XI ст. до н.е.	11
13.	Гомерівська доба XI – IX ст. до н.е.	13
14.	Греція в період Архаїки VIII – VI ст. до н.е.	11
15.	Греція в період Класики V – IV ст. до н.е.	11
16.	Греція в період еллінізму III – I ст. до н.е.	11
17.	Вступ до вивчення історії Стародавнього Риму	6
18.	Рим за часів царської доби VIII – VI ст. до н.е.	8
19.	Рим за часів республіки VI – I ст. до н.е.	6
20.	Рим за часів принципату I ст. до н.е. – III ст.	11
21.	Рим за часів доміану III – V ст.	11
Разом:		170

**6. Індивідуальне навчально-дослідне завдання
ПЕРЕЛІК ТЕМ РЕФЕРАТІВ, ЕСЕ ТА ТВОРЧИХ РОБІТ**

Історія первісності

1. Джерела з історії первісного суспільства.
2. Історіографія історії первісного суспільства.
3. Загальні питання та проблеми антропосоціогенезу.
4. Реконструкція процесу антропогенезу.
5. Реконструкція процесу соціогенезу.
6. Виникнення мислення та мови.
7. Витоки ідеологічних уявлень.
8. Господарство та побут архантропів.
9. Господарство та побут палеоантропів.
10. Наукові концепції появи неоантропів та завершення процесу антропогенезу.
11. Морфологічні варіанти неоантропів та виникнення рас.
12. Господарство та побут людини доби ранньопервісної общини.
13. Соціально-економічні та шлюбні відносини доби ранньопервісної общини.
14. Структура, організація влади й управління доби первісної общини.
15. Господарство та побут людини доби пізньопервісної общини.
16. Соціально-економічні та шлюбні відносини доби пізньопервісної общини.
17. Духовна культура людства доби первісної общини.
18. Виникнення основних центрів відтворюючих форм економіки.
19. Розвиток відтворюючого господарства.
20. Становлення металургійного виробництва.
21. Соціально-економічний розвиток доби політогенезу.
22. Виникнення додаткового продукту і приватної власності.
23. Зародження різних форм експлуатації та їх історичне значення.
24. Виникнення нових форм потестарної влади.
25. Процес становлення держави (основні теорії).

Історія Стародавнього Сходу

1. Загальна ситуація в Стародавньому світі.
2. Країни Родючої дуги в IX – VII тис. до н.е.
3. Єрихон в IX—VII тис. Структура міста. Населення. Культ предків. Храми. Ремесло.
4. Країни Родючої дуги в VI – IV тис. до н.е.
5. Країни Родючої дуги в III тис. Укрупнення техногенних спільнот. Виникнення писемності.
6. Міграції напр. III тис. до н.е. Фінікія. Північна Сирія – Ебла і Угаріт. Населення Месопотамії.
7. Мала Азія та Закавказзя в IV – III тис. до н.е.
8. Ранні деспотії в Месопотамії.
9. Правління Саргона та його нащадків.
10. Шумеро-Аккадське царство при III династії Ура. Закони Ур-Намму. Причини послаблення та занепаду Шумеро-Аккадського царства.
11. Суспільний розвиток та політичне становище Месопотамії в II тис. до н.е.
12. Піднесення Вавилону в XIX - XVIII ст. до н.е. при I Вавилонській династії.
13. Закони Хаммурапі. Загальна характеристика.
14. Соціально – економічні відносини за законами Хаммурапі.
15. Сімейно – шлюбні відносини за законами Хаммурапі.
16. Кримінальне право за законами Хаммурапі.
17. Періодизація історичного розвитку Стародавнього Єгипту. Загальна характеристика.
18. Єгипетська держава в епоху Раннього та Стародавнього царств (економічний розвиток, соціальні відносини, воєнна політика).
19. Єгипетська держава в епоху Середнього царства (економічний розвиток, соціальні відносини, воєнна політика).
20. Відродження Єгипту в епоху Нового царства. Організація державного управління.
21. Воєнна політика єгипетських фараонів (Яхмоса I, Тутмоса II і Рамсеса II).
22. Внутрішня політика фараонів Нового царства.
23. Єгипет в епоху правління Аменхотепа IV (Ехнатона) . Реформи Ехнатона і їх наслідки.
24. Культура Стародавнього Єгипту (писемність, архітектура, мистецтво).
25. Релігія та міфологія Ст. Єгипту.
26. Ассирійська держава: періодизація, воєнно-політичний устрій та господарча діяльність населення.
27. Культурний розвиток Вавилону (релігія, ідеологія, міфологія, писемність, мистецтво, побут. Звичаї та традиції).
28. Культурний розвиток Ассирії (релігія, ідеологія, міфологія, писемність, мистецтво, побут. Звичаї та традиції).
29. Посилення Перської держави в часи правління царів династії Ахеменидів.

30. Створення "світової" Перської держави
31. Утворення перших цивілізацій в Індії. Економічний розвиток, соціальна структура, державний устрій.
32. Утворення загальноіндійської держави (імперії Мауріїв).
33. Внутрішня політика Ашоки.
34. Формування нової ідеології – буддизму.
35. Культура Стародавньої Індії, (релігія, писемність, мистецтво, архітектура).
36. Китай в часи правління династії Цинь.
37. Реформи Шан-Яна.
38. Китай в часи династії Хань.
39. Реформи Ван Мана і їх наслідки.

Історія Стародавньої Греції та Риму

1. Періодизація історії Стародавньої Греції.
2. Джерела з історії Стародавньої Греції.
3. Історіографія історії Стародавньої Греції.
4. Ранньокласове суспільство та держава Криту.
5. Ранньокласові суспільства та держави Ахейської Греції.
6. Гомерівська доба.
7. Архаїчна Греція: формування суспільства та держави у формі полісів.
8. Велика грецька колонізація.
9. Пелопоннес в архаїчну добу.
10. Формування полісного устрою в Аттиці в архаїчний період.
11. Греко-перські війни.
12. Соціально-економічний устрій Греції у V - IV ст. до н.е.
13. Розквіт афінської демократії у V - IV ст. до н.е.
14. Пелопоннеська війна.
15. Криза грецького полісу IV ст. до н.е.
16. Піднесення Македонії та встановлення її гегемонії в Греції.
17. Східний похід Олександра Македонського.
18. Держава Олександра Македонського.
19. Сутність еллінізму. Утворення елліністичних держав.
20. Елліністичний Єгипет.
21. Держава Селевкідів.
22. Балканська та Велика Греція доби еллінізму.
23. Пергам, Понт та Північне Причорномор'я в елліністичний період.
24. Особливості формування давньогрецької культури.
25. Релігія, міфологія, громадські свята в Стародавній Греції.
26. Освіта та виховання в Стародавній Греції.
27. Розвиток наукових знань в Стародавній Греції.
28. Давньогрецький театр. Розвиток літератури.
29. Давньогрецька філософія.
30. Розвиток мистецтва в Стародавній Греції.
31. Періодизація давньоримської історії.
32. Джерела з історії Стародавнього Риму.
33. Історіографія історії Стародавнього Риму.
34. Природа та найдавніше населення Апеннінського півострову.
35. Етруська проблема.
36. Виникнення міста Рима.
37. Соціальний устрій в Римі за "царської" доби.
38. Реформи Сервія Тулія.
39. Рання Римська патриціанська республіка. Боротьба плебеїв з патриціями.
40. Державний лад ранньої Римської республіки.
41. Завоювання Римом Італії.
42. Римсько-італьська конфедерація: особливості управління та соціально-економічного розвитку.
43. Розвиток Карфагенської держави до військового зіткнення з Римом. Перша Пунічна війна.
44. Карфаген та Рим по закінченні першої Пунічної війни.
45. Друга Пунічна війна та її наслідки.
46. Експансія римлян у Східному Середземномор'ї наприкінці III - в першій половині II ст. до н.е. Завоювання Греції та Македонії.
47. Третя Пунічна війна. Війни в Іспанії. Перетворення Римської республіки в наймогутнішу середземноморську державу.
48. Криза системи елліністичних держав та масові повстання рабів. Поневолення населення в країнах Середземномор'я у II ст. до н.е.

49. Соціальна боротьба в Римській республіці в 30-20 рр. II ст. до н.е. та політична діяльність братів Гракхів.
50. Югуртинська війна і військові реформи Гая Марія.
51. Вторгнення - кимврів та тевтонів в країни Середземномор'я. Друге повстання рабів на о. Сицилія.
52. Соціально-політична боротьба в Римі на межі II-I ст. Оптимати та популяри. Союзницька війна в Італії.
53. Громадянські війни в Римській республіці у 80-ті рр. I ст. до н.е. Диктатура Луція Корнелія Сули. Повстання Спартака.
54. Соціально-політична боротьба в Римі у 60-х рр. I ст. до н.е. Завоювання римлянами Східного Середземномор'я. Змова Катиліни.
55. Перший тріумвірат та міжнародні відносини в 50-х рр. I ст. до н.е.
56. Громадянські війни 40-х рр. I ст. до н.е. Диктатура Юлія Цезаря.
57. Громадянські війни кінця 40-х - 30-х рр. I ст. до н.е. Падіння республіки.
58. Правління Октавіана Августа. Виникнення системи принципату.
59. Подолання кризи початку I ст. н.е. Принципат Тиберія. Спроба реставрації республіки і правління Калігули.
60. Принципат Клавдія. Зміцнення бюрократичного апарату. Правління Нерона та падіння династії Юліїв - Клавдіїв.
61. Політична криза і громадянська війна в імперії наприкінці 60-х рр. I ст. н.е.
62. Відновлення єдності імперії та правління Віспасіана. Принципат Тита Флавія.
63. Правління Доміціана. Конфлікт між принцепсом та сенатом.
64. Останній спалах римської агресії. Принципат Траяна.
65. Правління Адріана. Перехід уряду імперії до політики оборони. "Золота доба" Римської імперії.
66. Принципат Марка Аврелія.
67. Загострення соціально-економічної ситуації в Римській державі наприкінці II ст. Економічна криза III ст. н.е. в Римській імперії.
68. Внутрішня політика римських імператорів в першій половині III ст. н.е. Загострення політичної кризи.
69. Правління Діоклетіана й виникнення системи домінату.
70. Перемога християнства за правління Костянтина та спроба язичницької реакції.
71. Економічне становище Римської імперії в IV - першій половині V ст. н.е.
72. Політична криза другої половини IV ст. н.е. і вторгнення варварів.
73. Розпад Римської імперії.
74. Культура Стародавнього Риму за часів республіки.
75. Розвиток культури Римської імперії в період принципату та домінату.

7. Методи навчання

пояснювально-ілюстративний метод – студенти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник в "готовому" вигляді. Сприймаючи й осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. Застосовується для передачі великого масиву інформації.

репродуктивний метод – застосування вивченого на основі зразка або правила. Діяльність студентів носить алгоритмічний характер, тобто дія виконується на основі інструкцій, приписів, правил в аналогічних, подібних з показаним зразком ситуаціях.

метод проблемного викладу – використовуючи різноманітні джерела й засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доказів, порівнюючи точки зору, різні підходи, показує спосіб рішення поставленого завдання. Студенти як би стають свідками й співучасниками наукового пошуку.

частково-пошуковий, або евристичний, метод – організація активного пошуку рішення висунутих у навчанні (або самостійно сформульованих) пізнавальних завдань або під керівництвом педагога, або на основі евристичних програм і вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру, але при цьому поетапно направляється й контролюється педагогом або самими студентами на основі роботи над програмами (у тому числі й комп'ютерними) і навчальними посібниками. Найчастіше застосовується як спосіб активізації мислення, порушення інтересу до пізнання на семінарах і колоквиумах.

дослідницький метод – після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань і короткого усного або письмового інструктажу студенти самостійно вивчають літературу, джерела, ведуть спостереження й вимірювання й виконують інші дії пошукового характеру. Ініціатива, самостійність, творчий пошук проявляються в дослідницькій діяльності найбільше повно.

Широко використовуються методи відео й комп'ютерної комунікації.

Методи: Історико-археологічний пошук, порівняльний, морфологічний аналіз, метод історичної систематизації та типології. Принципи історизму та об'єктивності, комплексний підхід до вивчення археологічних та історичних джерел.

Крім лекційних занять, планується проведення семінарів.

На семінарські заняття винесені найсуттєвіші теми кожного з розділів. При підготовці до семінарських занять студентам рекомендується план заняття та список рекомендованої літератури. До всіх семінарських занять (за бажанням студентів) проводяться групові чи індивідуальні консультації.

Форма підсумкового контролю. Вивчення курсу завершується іспитом. Оцінювання результатів навчальної діяльності студентів здійснюється з урахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінюватися може виконання студентами будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими студенти демонструють власне історичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, виступи в дискусіях тощо.

При цьому враховується:

- розуміння студентами взаємозв'язків між історичними подіями міжнародного життя, уміння порівнювати, пояснювати, аналізувати та критично оцінювати історичні факти;
- самостійність мислення;
- правильність і достатність добору історичних фактів для розв'язування поставлених викладачем завдань;
- чіткість і завершеність викладу;
- мовна грамотність.

Види домашніх завдань:

- Конспект підготовки до основних та додаткових питань семінарських занять.
- Конспект аналізу джерел.
- Конспект рецензії наукової статті та монографії.
- Виконання індивідуальних завдань.
- Розв'язання тестових завдань.
- Виконання творчих завдань (друкований вигляд).
- Виконання рефератів.
- Виконання творчих завдань (електронний варіант).
- Заповнювання контурних карт.

8. Методи контролю

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань, виконання кредитних контрольних робіт, рефератів, творчі роботи, есе.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит.

Кожний кредит включає бал оцінки поточної роботи студента на семінарських заняттях. Рейтинговий бал за семінарські заняття встановлюється, як середнє арифметичне з усіх позитивних і негативних оцінок отриманих на усіх семінарських заняттях даного кредиту.

Виконання контрольних завдань (тестів) здійснюється за допомогою роздрукованих завдань, або в режимі комп'ютерної діагностики. Оцінювання контрольних завдань (тестів) проводиться за власною методикою з приведенням підсумку до встановленої в рейтинговій шкалі балів. Заходи з кредитного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного кредиту. Заходи з підсумкового контролю проводяться по завершенню вивчення всього навчального матеріалу:

Реферати підготовлені за заданою тематикою обговорюються та захищаються під час семінарських занять. Опорні конспекти захищаються під час останніх семінарських занять. Контурна карта здається викладачеві.

При згоді студента, до відомості обліку успішності може бути проставлена екзаменаційна оцінка на підставі поточного рейтингового балу. Студент може підвищувати оцінку “задовільно” або “добре”, яку він отримав за результатами поточного контролю, складанням семестрового екзамену.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з курсу «Історія Стародавнього світу» здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних робіт, умінь самостійно опрацювати тести, складання конспекту, написання звіту, реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (заліку) є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатності творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає із змісту дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

А) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;

впевненість, емоційність та аргументованість;
 використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
 аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Для визначення ступеню оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні досягнень студентів.

Високий рівень (відмінно). Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень (дуже добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, аргументовано висловлює свої думки, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків.

Достатній рівень (добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень (задовільно). Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень (достатньо). Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, допускає значні неточності.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 1					
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4		
25	25	25	25		100
Поточне тестування та самостійна робота					Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 2					
Т 5	Т 6		Т 7		
30	40		30		200
Поточне тестування та самостійна робота				ККР №1	Накопичувальні бали/ Сума
Кредит 3					
Т 8	Т 9	Т 10			
25	25	30		20	100
Підсумок					300

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

10. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичні посібники «Історія первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», «Історія Стародавньої Греції та Риму».
2. Навчально-методичний комплекс дисципліни.
3. Історичні карти.

11. Рекомендована література

БАЗОВА

1. Археологія України. Курс лекцій / Под ред. д.і.н., проф., Л.Л.Залізняка. – К., «Либідь», 2005.
2. Бадак А.Н., Войнич И.Е. Всемирная история. Том 2. Каменный век. – Минск, 2002.
3. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція: Підручник. / В. О. Балух. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2007. – 656 с.; ілюстр., карти.
4. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т. 2. Стародавній Рим : Підручник. / В. О. Балух. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2008. – 848 с.; ілюстр., карти.
5. Балух В. О., Возний І. П., Коцур В. П. Історичні портрети античності та середньовіччя: Підручник. / В. О. Балух, І. П. Возний, В. П. Коцур. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 502 с.; ілюстр., карти.
6. Березанська С.С., Гладилін В.М., Гладких М.І. та ін. Давня історія України. Том 1. Первісне суспільство. – К., Наукова думка, 1997.
7. Виппер Р. Ю. Лекции по истории Греции. Очерки по истории римской империи. Рим и раннее христианство. / Р. Ю. Виппер. – Ростов-на-Дону, 1995.
8. Грималь П. Цивилизация Древнего Рима : пер. с. франц. / П. Грималь. – Екатеринбург, 2008.
9. Ермановская А.Э. Загадки истории. Древний мир. – Харьков: Фолио, 2007.
10. Згурская М.П. Загадки истории. Древний Египет. – Харьков: Фолио, 2007.
11. История древнего Востока / Под ред. Кузищина В.И. – Москва, 2000.
12. История Древнего мира / Под ред. И. М. Дьяконова, В. Д. Нероновой, И. С. Свенцицкой. –3-е изд. – М., 1989. – Т.1–3.
13. История Древней Греции: Учеб. / Ю. В. Андреев, Г. А. Кошеленко, В. И. Кузищин, Л. П. Маринович. / Под ред. В. И. Кузищина. – 2-е изд. – М., 1996.
14. Ковалев С. И. История Рима : курс лекций / С. И. Ковалев. – М., 2006.
15. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Підручник. – 2 видання. К.: Либідь, 2002. –592 с.
16. Лурье С. Я. История Греции; Курс лекций. / Под ред. Э. Д. Фролова. – СПб., 1993.
17. Моммзен Т. История Рима. / Т. Моммзен. – СПб., 1993.
18. Орлова Т. В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій : навч. посіб. / Т. В. Орлова. – К. : Знання, 2012. – 446 с.
19. Редер Д.Г., Черкасова Е.А. История Древнего мира. – Москва, 1985. - Ч.1-2.
20. Станко В.Н., Гладких М.І., Сегада С.П. Історія первісного суспільства. – К., 1999.
21. Шаму Ф. Цивилизация Древней Греции. / Ф. Шаму; пер. с. фр. Т. Баженовой. – Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА; 2009. –368 с.
22. Шаму Ф. Эллинистическая цивилизация. / Ф. Шаму; пер. с. фр. Н. Шевченко. – Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА; 2008. – 480 с.
23. Хоуэлл Г. Древний Рим : пер. с. англ. / Г. Хоуэлл. – М., 2007.

Допоміжна

1. Адкинс Л., Адкинс Р. Древний Рим. Энциклопедический справочник / Лесли Адкинс, Рой А. Адкинс. – Москва, Вече, 2008. – 528 с. : ил. – (Библиотека мировой истории).
2. Алексеев В.П. Становление человечества. – Москва, 1984.
3. Античная демократия в свидетельствах современников. – Москва, 1996.
4. Ардзинба В.Г. Ритуалы и мифы древней Анатолии. – Москва, 1982.
5. Артемова О.Ю. Личность и социальные нормы в раннепервобытной общине. – Москва, 1987.
6. Асанов Л.Н. Тайны пещерных людей. – Москва.: Вече, 2006. – 320 с. (Загадки истории).
7. Бадж У. Египетская религия. Египетская магия. – Москва, 1996.
8. Бадж У. Мумия. Материалы археологических исследований египетских гробниц. – Москва, 2001.
9. Бартошек А. Златообильные Микены. / А. Бартошек. – М., 1991.
10. Белявский В.А. Тайны Вавилона. – Москва, 2001.
11. Берве Г. Тираны Греции. / Г. Берве. – Ростов-на-Дону, 1997.
12. Блаватский В. Д. Греческая скульптура. / В. Д. Блаватский. – М., 2008.
13. Бойд Роберт Т. Курганы. Гробницы. Сокровища. Иллюстрированное введение в библейскую археологию. – Москва, 1991.
14. Бойс М. Зороастрийцы. Верования и обычаи. – Москва, 1993.
15. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация. Философия, наука, религия. - Москва, 1993.
16. Брэстед Д. История Древнего Египта. В 2 т. – Минск, 2002.
17. Бунятян К.П. Давні населення України. – К., 1999.
18. Васильев Л.С. История Востока. В 2 т. Москва, 1993.
19. Вейнберг И.П. Человек в культуре древнего Ближнего Востока. – Москва, 1986.
20. Велльгаузен Ю. Введение в историю Израиля. - СПб., 1990.
21. Всемирная история. В 24 т. – Минск, 1996.
22. Вулли Л. Забытое царство. – Москва, 1986.

23. Гаспаров М. Л. Занимательная Греция. Рассказы о древнегреческой культуре. / М. Л. Гаспаров. – М., 1995.
24. Гиббон Э. История упадка и разрушения Римской империи. / Э. Гиббон. – СПб., 1997–1998. –Т.1–4 (Серия «Историческая библиотека»).
25. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков. / П. Гиро. – СПб., 1995.
26. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. В 2 т. – Донецк, 1996.
27. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
28. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. / Р. Грейвс. – М., 1992.
29. Дандамаев М.А. Политическая история Ахеменидской державы. – Москва, 1985.
30. Дельбрюк Г. История военного искусства в рамках политической истории. / Г. Дельбрюк. – СПб., 1994. – Т.1–2 (Серия «Историческая библиотека»).
31. Джонс А. Х. Гибель античного мира. / А. Х. Джонс. – Ростов-на-Дону, 1997.
32. Древние китайцы в эпоху централизованных империй. – Москва, 1983.
33. Дройзен И. История эллинизма. / И. Дройзен. – СПб., 1997. – Т.1– 3 (Серия «Историческая библиотека»).
34. Дьяконов И.М. Люди города Ура. – Москва, 1990. / Серия «Культура народов Востока. Материалы и исследования. Старовавилонская культура». - Вып. 2.
35. Дьяконов И.М. Пути истории. Москва, 1994.
36. Жак К. Египет великих фараонов. История и легенда. – Москва, 1992.
37. Кашеев В. Й. Эллинистический мир и Рим. Война, мир и дипломатия в 220-146 годах до н.э. / В. Й. Кашеев. – М., 1993.
38. Квеннелл М., Квеннелл Ч. Первобытные люди. Быт, религия, культура – Москва, 2005.
39. История человечества: в 7 томах. / Под редакцией З.Я. Де Лаата. – Москва: Магистр-пресс, 2003. Том 1. Доисторические времена и начала цивилизации.
40. История первобытного общества. Общие вопросы. Проблемы антропосоциогенеза. – Москва, 1983.
41. История первобытного общества. Эпоха первобытной родовой общины. – Москва, 1986.
42. История первобытного общества. Эпоха классового образования. – Москва, 1988.
43. Крамер С. Шумеры. Первая цивилизация на Земле. – Москва 2009.
44. Лосев А.Ф. Античная литература. / А.Ф. Лосев. – М., 1997.
45. Массон В.М. Первые цивилизации. Ленинград, 1989.
46. Монтэ П. Египет Рамсесов. Повседневная жизнь египтян во времена великих фараонов. – Москва, 1989.
47. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. – Москва, 1990.
48. Павленко Ю.В. Раннеклассовые общества: генезис и пути развития. – К., 1989.
49. Павленко Ю.В. Стадии общественного развития и проблема «осевого времени» // Теоретические проблемы исторического исследования. К., 1992.
50. Перепелкин Ю.Я. История Древнего Египта. – СПб., 2000.
51. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – М.: БММ АО, 1998.
52. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – М.: БММ АО, 1998.
53. Робертс Дж.М. Восточная Азия и классическая Греция. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 2 – М.: БММ АО, 1999.
54. Садаев Д.Ч. История древней Ассирии. – Москва, 1979.
55. Сегеда С.П. Антропология. – К., 2001.
56. Сегеда С.П. Основы антропологии. – К., 1995.
57. Сетон Ллойд. Археология Месопотамии. – Москва, 1984.
58. Степанчук, В.М. Льодовики, мамонти та первісні люди; Україна мільйон років тому. – К.: Наш час, 2008. – 192 с. («Невідома Україна»).
59. Столяр А.Д. Происхождение изобразительного искусства. – М., 1985.
60. Тейлор Э.Б. Первобытная культура. – Москва, 1989.
61. Тойнби А.Д. Постижение истории. – Москва, 1991
62. Токарев С.А. Ранние формы религии и их развитие. – Москва, 1991.
63. Трухина М. Н. История Древнего Рима. / М. Н. Трухина. – М., 1994.
64. Федотов В. В. Историческая география античного мира. / В. В. Федотов. – М., 1996.
65. Ферреро Г. Величие и падение Рима. / Г. Ферреро. – СПб., 1997– 1998. – Т.1–2 (Серия «Историческая библиотека»).
66. Ферреро Г. Юлий Цезарь. / Г. Ферреро. – Ростов-на-Дону, 1996.
67. Фрэзер Дж. Золотая ветвь. Исследование магии и религии. – Москва, 1986.
68. Шифман И.Ш. Культура древнего Угарита (XIV-XIII вв. до н. э.). – Москва, 1987.
69. Шифман И. Ш. Цезарь Август. / И. Ш. Шифман. – Ленинград, 1990.
70. Шнирельман В.А. Возникновение производящего хозяйства. – Москва, 1989.
71. Якобсен Т. Сокровища тьмы. История месопотамской религии. – Москва, 1995.

12. Інформаційні ресурси

ІНТЕРНЕТ

<http://www.mon.gov.ua/> - Міністерство освіти та науки України.

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського.

<http://www-history.univer.kharkov.ua/> - історичний факультет Харківського національного університету ім. Каразіна.

<http://www.history.com.ua/> - новини історичної науки.

<http://scholar.google.com/>; <http://www.scirus.com/srsapp> - пошукові системи (виключно наукова інформація).

НАВЧАЛЬНІ ВІДЕОФІЛЬМИ

Історія Первісності

1. Одессея первобытного человека (DVD);
2. Putishestvie_cheloveka (DVD);
3. Kod.obezyanu.Genetiki.protiv.Darvina.2011.XviD.SATRip. (AVI);
4. Код Дарвина. Проклятье обезьян (MP4).

Історія Стародавнього Сходу

1. Ранние цивилизации (MPG);
2. Древний Египет (DVD);
3. Пирамида (DVD);
4. Сражения Древнего Мира - Моисей - Смертельная погоня (AVI);
5. Сражения Древнего Мира - Иисус Навин (AVI);
6. Времена и войны - Магадхская империя (AVI);
7. Давид и Голиаф (AVI);
8. Иосиф и его разноцветная одежда (AVI).

Історія Стародавньої Греції та Риму

1. Древняя Греция (DVD);
2. Троя (DVD);
3. Времена и войны - Спартанцы (AVI);
4. Александр Македонский (DVD);
5. Как создавались Империи - Греция. Эллинизм (avi).
6. Орел Девятого легиона (DVD);
7. Юлий Цезарь (Julius Caesar) (DVD);
8. Как создавались Империи - Рим. 2.(avi);
9. Колизей (DVD);
10. Последний день Помпеи (DVD).

Горбенко К.В.

Кузовков В.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра історії, етнології та археології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____

Н. І. Василькова

28 серпня 2017 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта

014 Середня освіта (історія), 032 Історія та археологія

Код та найменування спеціальності

014 Середня освіта (історія)

Предметна спеціалізація

Історія, правознавство

Освітня програма

Інститут історії, політології та права

2017-2018 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Горбенко К.В., старший викладач кафедри історії, етнології та археології
Кузовков В.В., доцент кафедри історії, етнології та археології, кандидат історичних наук

Програму схвалено на засіданні кафедри історії, етнології та археології
Протокол від «__» серпня 2017 року № __

Т.в.о. завідувача кафедри історії, етнології та археології _____ (Господаренко О.В.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією Навчально-наукового інституту історії, політології та права

Протокол від «__» серпня 2017 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ (Шитюк М.М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від «28» серпня 2017 року № 1
Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни “Історія стародавнього світу” складена викладачами кафедри історії та археології Горбенко К.В. та Кузовковим В.В. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки ступеня бакалавра спеціальності 014 Середня освіта (історія), 032 Історія та археологія, предметна спеціалізація 014.03 Середня освіта (історія), освітня програма: Історія, правознавство.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: початковий етап становлення й розвитку людини і суспільства, загальні риси виникнення та розвитку стародавніх цивілізацій Сходу, стародавньої Греції та Риму, що визначається загальними історичними законами розвитку, що виявляються у загальній типологічній соціальній єдності.

Міждисциплінарні зв'язки: археологія, етнологія, антропологія, геологія, археозоологія, археоботаніка, культурологія, релігієзнавство, соціологія, політологія.

Програма навчальної дисципліни складається з наступних **кредитів**: Кредит 1. Предмет, джерела, хронологія та періодизація історії стародавнього світу. Антропосоціогенез. Доба первісності та політогенез; Кредит 2. Родюча дуга в IX – I пол. III тис. до н.е. Цивілізації Месопотамії та Єгипту; Кредит 3. Цивілізації Малої Азії, Близького Сходу, Ірану, Індії та Китаю; Кредит 4. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції. Крито-микенська доба; Кредит 5. Греція в Гомерівську добу та період Архаїки; Кредит 6. Греція у періоди Класики та еллінізму; Кредит 7. Стародавній Рим у царську добу та період Республіки; Кредит 8. Стародавній Рим у добу Імперії.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Історія стародавнього світу” є розкриття основних етапів становлення та розвитку людини, як біологічної, соціальної та духовної істоти. Висвітлення основних віх історичного розвитку первісного суспільства, стародавніх цивілізацій Сходу та античних цивілізацій. Аналіз їх економічних, соціальних, політичних та культурних особливостей. Виховання у студентів почуття поваги до різних етнокультурних спільнот.

Історія первісного суспільства висвітлює початковий етап становлення й розвитку людини і суспільства, який завершується виникненням стародавніх цивілізацій. Це найбільший період всесвітньої історії (майже в 600 разів перевищує всі наступні періоди історичного розвитку разом узяті). Об'єктами дослідження первісної історії є:

- Поява і становлення фізичного типу людини;
- Виникнення й розвиток виробництва;
- Формування суспільства та його структур;
- Поява приватної власності, політичної влади та держави.

Історія Стародавнього Сходу визначається закономірностями виникнення і формування перших в історії людства цивілізацій. Вивчення дисципліни спирається на методологічні принципи, які визначають науковий підхід до історико-аналітичного визначення первісного суспільства й Стародавніх цивілізацій Сходу та застосування методів порівняльного аналізу історичного розвитку, що дає змогу визначати як загальні риси історичних процесів, так і їх особливості.

В основу концепції **Історія Стародавньої Греції та Риму** покладені історико-природні передумови виникнення суспільства та цивілізацій на Півдні Балканського та на Апеннінському півострові, що передували християнській цивілізації. Одночасно в процесі вивчення дисципліни звертається увага як на загальні риси формування давніх суспільств, так і на особливості кожної країни. В числі таких рис слід відмітити різні характерні риси давньогрецької та давньоримської цивілізації.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни “Історія стародавнього світу” є історичні передумови виникнення та розвитку людини, суспільства, перших цивілізацій Сходу та цивілізацій Античності. Характерні риси та особливості основних етапів розвитку первісного суспільства, цивілізацій стародавнього Сходу та Античності. В

процесі вивчення дисципліни звертається увага як на загальні риси формування давньо-східних та античних суспільств, так і на особливості кожної країни. В числі тих рис слід відмітити відсутність рабовласницького ладу у тій класичній формі, яка існувала в Стародавній Греції і Римі, хоча ознаки патріархального рабства там мали місце.

Курс базується на сполученні проблемного та конкретно-історичного принципів. Виходячи з цього, студенти повинні знати основні тенденції розвитку первісного суспільства, давньо-східних, давньогрецької та давньоримської історії, засвоїти базовий фактичний матеріал, вміти мислити історичними категоріями, володіти понятійним апаратом. Також необхідно розуміти місце і роль курсу історії стародавньої світу серед інших історичних дисциплін.

Під час вивчення курсу буде розглянуто предмет, періодизацію та хронологію первісної, історії, східних та античних цивілізацій, їх джерелознавчу та історіографічну базу, розкрито процес становлення, розквіту і занепаду цивілізацій.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

Критичність та самокритичність. Використовувати наукові термінами та поняття, формулювати задачі, збирати дані, аналізувати їх та пропонувати рішення.

Працювати з іншими. В мультидисциплінарному та мультинаціональному середовищі.

Набуття і розвиток здатності:

- володіння вітчизняною та світовою культурною спадщиною, культурою міжособистісних стосунків, дотримання принципів толерантності;
- аналізувати та оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного суспільства, застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності;
- застосовувати засоби й технології міжкультурної взаємодії;
- відповідально та ефективно реалізовувати права та обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства;
- застосовувати методи самовиховання, які орієнтовані на систему індивідуальних, національних і загальнолюдських цінностей, для розробки й реалізації стратегій і моделей поведінки та кар'єри;
- опановувати й реалізувати моделі толерантної поведінки та стратегії конструктивної діяльності в умовах культурного, мовного, релігійного розмаїття;
- орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства;
- використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідні засоби для виконання особистісних, професійних і суспільно значущих завдань; продуктивно співпрацювати з партнерами у групі та команді, виконувати різні ролі та функції у колективі.

II. Фахові:

Базові загальні знання. Володіти базовими загальними знаннями, а саме: історичні події сьогодення та знання світової хронології.

Застосування знань на практиці. Використовувати фонову інформацію та інформаційно-пошукові навички для формування послідовної дискусії навколо історичної задачі.

Бути обізнаними та обговорювати **поточний стан** історичних досліджень.

Знати **зв'язок між** проблемами сьогодення та минулого.

Знати **загальні історичні основи** (діахронічний аспект) минулого.

Володіти **спеціальними знаннями з хронології** та історико-географічної інтерпретації колонізації, деколонізації, сучасності, постмодернізму та глобалізації.

Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових, архівних та усних) згідно з задачею, формуючи цю інформацію критично в обґрунтовану розповідь.

Здатність використовувати відповідну термінологію та способи вираження дисципліни в усній та письмовій формах рідною чи іноземною мовами.

Набуття і розвиток здатності:

- розглядати суспільні явища в розвитку та в конкретних історичних умовах певного часу;
- зіставляти історичні події, явища з періодами (епохами), орієнтуватися в науковій періодизації історії;
- використовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу.
- співвідносити розвиток історичних явищ і процесів з географічним положенням країн та природними умовами;
- користуючись картою, визначати причини та наслідки історичних подій, процесів, основні тенденції розвитку міжнародних відносин і місця в них України, пов'язані з геополітичними чинниками і факторами навколишнього середовища;
- характеризувати, спираючись на карту, історичний процес та його регіональні особливості.
- критично аналізувати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність;
- оцінювати, порівнювати, пояснювати факти і явища дійсності на основі інформації, отриманої з різних джерел знань;
- розрізняти інші погляди, визнавати та сприймати цю різноманітність;
- розповідати про історичні події та явища й описувати їх;
- брати участь у дискусії, аргументувати, посилаючись на джерело, власну позицію.
- складати різні типи планів, формулювати доречні питання до історичних текстів;
- готувати аналітичні доповіді, реферати, складати тези, розгорнутий та опорний конспекти й будувати відповідь на цій основі;
- надавати усну та письмову історичну характеристику подіям, явищам, видатним діячам;
- висловлювати власну думку, формулювати й захищати власну позицію під час усної та письмової дискусії;
- визначати роль людського фактора в історії, давати всебічну характеристику історичних особистостей, розкривати внутрішні мотиви їхніх дій, створювати політичні й історичні портрети;
- визначати причини, сутність, наслідки та значення історичних явищ і подій;
- виявляти суперечності в позиціях, різні інтереси, потреби соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 240 годин / 8 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

I семестр.

Кредит 1. Предмет, джерела, хронологія та періодизація історії стародавнього світу. Антропосоціогенез. Доба первісності та політогенез;

Кредит 2. Родюча дуга в IX – I пол. III тис. до н.е. Цивілізації Месопотамії та Єгипту;

**Кредит 3. Цивілізації Малої Азії, Близького Сходу, Ірану, Індії та Китаю;
II семестр.**

Кредит 4. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції. Крито-микенська доба;

Кредит 5. Греція в Гомерівську добу та період Архаїки;

Кредит 6. Греція у періоди Класики та еллінізму;

Кредит 7. Стародавній Рим у царську добу та період Республіки;

Кредит 8. Стародавній Рим у добу Імперії.

3. Рекомендована література

БАЗОВА

24. Археологія України. Курс лекцій / Под ред. д.і.н., проф., Л.Л.Залізняка. – К., «Либідь», 2005.
25. Бадак А.Н., Войнич И.Е. Всемирная история. Том 2. Каменный век. – Минск, 2002.
26. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т.1. Стародавня Греція: Підручник. / В. О. Балух. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2007. – 656 с.; ілюстр., карти.
27. Балух В. О. Історія античної цивілізації: У 3-х т. – Т. 2. Стародавній Рим : Підручник. / В. О. Балух. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2008. – 848 с.; ілюстр., карти.
28. Балух В. О., Возний І. П., Коцур В. П. Історичні портрети античності та середньовіччя: Підручник. / В. О. Балух, І. П. Возний, В. П. Коцур. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 502 с.; ілюстр., карти.
29. Березанська С.С., Гладилін В.М., Гладких М.І. та ін. Давня історія України. Том 1. Первісне суспільство. – К., Наукова думка, 1997.
30. Виппер Р. Ю. Лекции по истории Греции. Очерки по истории римской империи. Рим и раннее христианство. / Р. Ю. Виппер. – Ростов-на-Дону, 1995.
31. Грималь П. Цивилизация Древнего Рима : пер. с франц. / П. Грималь. – Екатеринбург, 2008.
32. Ермановская А.Э. Загадки истории. Древний мир. – Харьков: Фолио, 2007.
33. Згурская М.П. Загадки истории. Древний Египет. – Харьков: Фолио, 2007.
34. История древнего Востока / Под ред. Кузищина В.И. – Москва, 2000.
35. История Древнего мира / Под ред. И. М. Дьяконова, В. Д. Нероновой, И. С. Свенцицкой. –3-е изд. – М., 1989. – Т.1–3.
36. История Древней Греции: Учеб. / Ю. В. Андреев, Г. А. Кошеленко, В. И. Кузищин, Л. П. Маринович. / Под ред. В. И. Кузищина. – 2-е изд. – М., 1996.
37. Ковалев С. И. История Рима : курс лекций / С. И. Ковалев. – М., 2006.
38. Крижанівський О.П. Історія Стародавнього Сходу. Підручник. – 2 видання. К.: Либідь, 2002. –592 с.
39. Лурье С. Я. История Греции; Курс лекций. / Под ред. Э. Д. Фролова. – СПб., 1993.
40. Моммзен Т. История Рима. / Т. Моммзен. – СПб., 1993.
41. Орлова Т. В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій : навч. посіб. / Т. В. Орлова. – К. : Знання, 2012. – 446 с.
42. Редер Д.Г., Черкасова Е.А. История Древнего мира. – Москва, 1985. - Ч.1-2.
43. Станко В.Н., Гладких М.І., Сегеда С.П. Історія первісного суспільства. – К., 1999.
44. Шаму Ф. Цивилизация Древней Греции. / Ф. Шаму; пер. с фр. Т. Баженовой. – Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА; 2009. –368 с.
45. Шаму Ф. Эллинистическая цивилизация. / Ф. Шаму; пер. с фр. Н. Шевченко. – Екатеринбург: У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА; 2008. – 480 с.
46. Хоуэлл Г. Древний Рим : пер. с англ. / Г. Хоуэлл. – М., 2007.

Допоміжна

1. Адкинс Л., Адкинс Р. Древний Рим. Энциклопедический справочник / Лесли Адкинс, Рой А. Адкинс. – Москва, Вече, 2008. – 528 с. : ил. – (Библиотека мировой истории).

2. Алексеев В.П. Становление человечества. – Москва, 1984.
3. Античная демократия в свидетельствах современников. – Москва, 1996.
4. Ардзинба В.Г. Ритуалы и мифы древней Анатолии. – Москва, 1982.
5. Артемова О.Ю. Личность и социальные нормы в раннепервобытной общине. – Москва, 1987.
6. Асанов Л.Н. Тайны пещерных людей. – Москва.: Вече, 2006. – 320 с. (Загадки истории).
7. Бадж У. Египетская религия. Египетская магия. – Москва, 1996.
8. Бадж У. Мумия. Материалы археологических исследований египетских гробниц. – Москва, 2001.
9. Бартошек А. Златообильные Микены. / А. Бартошек. – М., 1991.
10. Белявский В.А. Тайны Вавилона. – Москва, 2001.
11. Берве Г. Тираны Греции. / Г. Берве. – Ростов-на-Дону, 1997.
12. Блаватский В. Д. Греческая скульптура. / В. Д. Блаватский. – М., 2008.

13. Бойд Роберт Т. Курганы. Гробницы. Сокровища. Иллюстрированное введение в библейскую археологию. – Москва, 1991.
14. Бойс М. Зороастрийцы. Верования и обычаи. – Москва, 1993.
15. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация. Философия, наука, религия. - Москва, 1993.
17. Брэстед Д. История Древнего Египта. В 2 т. – Минск, 2002.
18. Бунятыч К.П. Давне населення України. – К., 1999.
19. Васильев Л.С. История Востока. В 2 т. Москва, 1993.
20. Вейнберг И.П. Человек в культуре древнего Ближнего Востока. – Москва, 1986.
21. Велльгаузен Ю. Введение в историю Израиля. - СПб., 1990.
22. Всемирная история. В 24 т. – Минск, 1996.
23. Вулли Л. Забытое царство. – Москва, 1986.
24. Гаспаров М. Л. Занимательная Греция. Рассказы о древнегреческой культуре. / М. Л. Гаспаров. – М., 1995.
25. Гиббон Э. История упадка и разрушения Римской империи. / Э. Гиббон. – СПб., 1997–1998. –Т.1–4 (Серия «Историческая библиотека»).
26. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков. / П. Гиро. – СПб., 1995.
27. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. В 2 т. – Донецк, 1996.
28. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
29. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. / Р. Грейвс. – М., 1992.
30. Дандамаев М.А. Политическая история Ахеменидской державы. – Москва, 1985.
31. Дельбрюк Г. История военного искусства в рамках политической истории. / Г. Дельбрюк. – СПб., 1994. – Т.1–2 (Серия «Историческая библиотека»).
32. Джонс А. Х. Гибель античного мира. / А. Х. Джонс. – Ростов-на-Дону, 1997.
33. Древние китайцы в эпоху централизованных империй. – Москва, 1983.
34. Дройзен И. История эллинизма. / И. Дройзен. – СПб., 1997. – Т.1– 3 (Серия «Историческая библиотека»).
35. Дьяконов И.М. Люди города Ура. – Москва, 1990. / Серия «Культура народов Востока. Материалы и исследования. Старовавилонская культура». - Вып. 2.
36. Дьяконов И.М. Пути истории. Москва, 1994.
37. Жак К. Египет великих фараонов. История и легенда. – Москва, 1992.
38. Кашеев В. Й. Эллинистический мир и Рим. Война, мир и дипломатия в 220-146 годах до н.э. / В. Й. Кашеев. – М., 1993.
39. Квеннелл М., Квеннелл Ч. Первобытные люди. Быт, религия, культура – Москва, 2005.

40. История человечества: в 7 томах. / Под редакцией З.Я. Де Лаата. – Москва: Магистр-пресс, 2003. Том 1. Доисторические времена и начала цивилизации.
41. История первобытного общества. Общие вопросы. Проблемы антропосоциогенеза. – Москва, 1983.
42. История первобытного общества. Эпоха первобытной родовой общины. – Москва, 1986.
43. История первобытного общества. Эпоха классовобразования. – Москва, 1988.
44. Крамер С. Шумеры. Первая цивилизация на Земле. – Москва 2009.
45. Лосев А.Ф. Античная литература. / А.Ф. Лосев. – М., 1997.
46. Массон В.М. Первые цивилизации. Ленинград, 1989.
47. Монтэ П. Египет Рамсесов. Повседневная жизнь египтян во времена великих фараонов. – Москва, 1989.
48. Оппенгейм А. Древняя Месопотамия. Портрет погибшей цивилизации. – Москва, 1990.
49. Павленко Ю.В. Раннеклассовые общества: генезис и пути развития. – К., 1989.
50. Павленко Ю.В. Стадии общественного развития и проблема «осевого времени» // Теоретические проблемы исторического исследования. К., 1992.
51. Перепелкин Ю.Я. История Древнего Египта. – СПб., 2000.
52. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – М.: БММ АО, 1998.
53. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – М.: БММ АО, 1998.
54. Робертс Дж.М. Восточная Азия и классическая Греция. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 2 – М.: БММ АО, 1999.
55. Садаев Д.Ч. История древней Ассирии. – Москва, 1979.
56. Сегеда С.П. Антропология. – К., 2001.
57. Сегеда С.П. Основы антропологии. – К., 1995.
58. Сетон Ллойд. Археология Месопотамии. – Москва, 1984.
59. Степанчук, В.М. Льодовики, мамонти та первісні люди; Україна мільйон років тому. – К.: Наш час, 2008. – 192 с. («Невідома Україна»).
60. Столяр А.Д. Происхождение изобразительного искусства. – М., 1985.
61. Тейлор Э.Б. Первобытная культура. – Москва, 1989.
62. Гойнби А.Д. Постигание истории. – Москва, 1991
63. Токарев С.А. Ранние формы религии и их развитие. – Москва, 1991.
64. Трухина М. Н. История Древнего Рима. / М. Н. Трухина. – М., 1994.
65. Федотов В. В. Историческая география античного мира. / В. В. Федотов. – М., 1996.
66. Ферреро Г. Величие и падение Рима. / Г. Ферреро. – СПб., 1997– 1998. – Т.1–2 (Серия «Историческая библиотека»).
67. Ферреро Г. Юлий Цезарь. / Г. Ферреро. – Ростов-на-Дону, 1996.
68. Фрэнгер Дж. Золотая ветвь. Исследование магии и религии. – Москва, 1986.
69. Шифман И.Ш. Культура древнего Угарита (XIV-XIII вв. до н. э.). – Москва, 1987.
70. Шифман И. Ш. Цезарь Август. / И. Ш. Шифман. – Ленинград, 1990.
71. Шнирельман В.А. Возникновение производящего хозяйства. – Москва, 1989.
72. Якобсен Т. Сокровища тьмы. История месопотамской религии. – Москва, 1995.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

5. Засоби діагностики успішності навчання:

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань, виконання кредитних контрольних робіт, рефератів, творчі роботи, есе.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит.

Кожний кредит включає бал оцінки поточної роботи студента на семінарських заняттях. Рейтинговий бал за семінарські заняття встановлюється, як середнє арифметичне з усіх позитивних і негативних оцінок отриманих на усіх семінарських заняттях даного кредиту.

Виконання контрольних завдань (тестів) здійснюється за допомогою роздрукованих завдань, або в режимі комп'ютерної діагностики. Оцінювання контрольних завдань (тестів) проводиться за власною методикою з приведенням підсумку до встановленої в рейтинговій шкалі балів. Заходи з кредитного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного кредиту. Заходи з підсумкового контролю проводяться по завершенню вивчення всього навчального матеріалу.

Реферати підготовлені за заданою тематикою обговорюються та захищаються під час семінарських занять. Опорні конспекти захищаються під час останніх семінарських занять. Контурна карта здається викладачеві.

При згоді студента, до відомості обліку успішності може бути проставлена екзаменаційна оцінка на підставі поточного рейтингового балу. Студент може підвищувати оцінку "задовільно" або "добре", яку він отримав за результатами поточного контролю, складанням семестрового екзамену.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з курсу «Історія Стародавнього світу» здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних робіт, умінь самостійно опрацювати тести, складання конспекту, написання звіту, реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (заліку) є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатності творчого використання набутих знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає із змісту дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

А) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, умінь робити порівняння, висновки.

Б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, умінь формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Для визначення ступеню оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні досягнень студентів.

Високий рівень (відмінно). Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень (дуже добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, аргументовано висловлює свої думки, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків.

Достатній рівень (добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень (задовільно). Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень (достатньо). Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, допускає значні неточності.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Форма поточного контролю – усне опитування, тестування на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань, виконання кредитних контрольних робіт, рефератів, творчі роботи, есе.

Форма підсумкового контролю – іспит на основі суми балів набраних за кожний кредит.

Кожний кредит включає бал оцінки поточної роботи студента на семінарських заняттях. Рейтинговий бал за семінарські заняття встановлюється, як середнє арифметичне з усіх позитивних і негативних оцінок отриманих на усіх семінарських заняттях даного кредиту.

Виконання контрольних завдань (тестів) здійснюється за допомогою роздрукованих завдань, або в режимі комп'ютерної діагностики. Оцінювання контрольних завдань (тестів) проводиться за власною методикою з приведенням підсумку до встановленої в рейтинговій шкалі балів. Заходи з кредитного контролю проводяться по завершенню вивчення навчального матеріалу даного кредиту. Заходи з підсумкового контролю проводяться по завершенню вивчення всього навчального матеріалу.

Реферати підготовлені за заданою тематикою обговорюються та захищаються під час семінарських занять. Опорні конспекти захищаються під час останніх семінарських занять. Контурна карта здається викладачеві.

При згоді студента, до відомості обліку успішності може бути проставлена екзаменаційна оцінка на підставі поточного рейтингового балу. Студент може підвищувати оцінку "задовільно" або "добре", яку він отримав за результатами поточного контролю, складанням семестрового екзамену.

Комплексна діагностика знань, умінь та навичок студентів з курсу «Історія Стародавнього світу» здійснюється на основі результатів проведення поточного і підсумкового контролю знань.

Об'єктом рейтингового оцінювання знань студентів є програмний матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання практичних робіт, умінь самостійно опрацювати тести, складання конспекту, написання звіту, реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (заліку) є підсумкова перевірка глибини засвоєння студентами програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатності творчого використання набутих знань, умінь сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає із змісту дисципліни тощо.

Критерії оцінювання:

А) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мови;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, умінь робити порівняння, висновки.

Б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, умінь формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Для визначення ступеню оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні досягнень студентів.

Високий рівень (відмінно). Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень (дуже добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, аргументовано висловлює свої думки, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків.

Достатній рівень (добре). Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання власних висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень (задовільно). Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях.

Низький рівень (достатньо). Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно, допускає значні неточності.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

ЛЕКЦІЇ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ»

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ.

Визначення науки. Термінологія. Галузева специфіка. Предмет, структура і значення курсу історія первісної суспільства. Мета, об'єкт та предмет вивчення первісної історії. Джерела первісної історії: археологічні – матеріальні предмети, залишки архітектурних споруд та інше; етнологічні – характеристика апологічних та синполітейних суспільств; антропологічні – проблеми походження людини як біологічної істоти, морфологічні особливості та фізичні типи стародавньої людини; писемні - опис синполітейних суспільств стародавніми цивілізаціями, мовознавство. глотохронологія, одонтологія, глотохронологія, топоніміка, природно-наукові методи, геологія, палеокліматологія, палеоботаніка, палеозоологія, археопетрографія. Хронологія та періодизації первісної історії (геологічна, археологічна, антропологічна, історична та інші). Відносна та абсолютна хронології. Основні види періодизації первісної історії: геологічна – четвертинний період кайнозойської ери - антропоген: еоплейстоцен, плейстоцен, голоцен, гляціали, інтергляціали та інтерстадіали; археологічна – палеоліт, мезоліт, неоліт, халколіт, доба бронзи, доба раннього заліза; антропологічна – доба архантропів, доба палеоантропів, доба неоантропів; історична - первісне стадо, первісна община, епоха політогенезу; історична періодизація С.П. Толстова – епоха становлення первісного суспільства, епоха розквіту первісного суспільства, епоха занепаду первісного суспільства; схема первісної історії Г.Чайлда – революція знарядь праці, аграрна та міська революції; схема Карла Поланї – етапи поділу первісних суспільств: егалітарні, ранжируванні, стратифіковані (основа – етапи ускладнення соціальної організації первісних суспільств). Критерії розподілу виробленого продукту: реципрокація та редистрибуція Місце людини у Всесвіті. Основні підходи до проблеми походження людини - філософський, антропологічний, релігійний. Вчення В. Вернадського. Вчення Ч. Дарвіна. Теорії Ф. Енгельса, А. Кіза, Г. Парсонса, Г.М. Матюшина та інші. Предмет, структура та задачі курсу Історія Стародавнього Сходу. Проблематика курсу. Об'єкт, предмет та методологічна база історії стародавнього сходу. Значення історії Стародавнього Сходу. Ранні та розвинуті суспільства. Поняття культура та цивілізація. Основні види джерел (матеріальні та писемні). Хронологія та періодизація. Основні точки відліку – ери (BC/AD, до Р.Х/від Н.Е., Олександрійська, Антіохійська, Візантійська, Буддистка, Грецька, Римська). Гармонійні та техногенні суспільства. Спільні та відмінні риси гармонійних та техногенних суспільств та держав. Бібліографія. Особливості сучасної історіографії.

Предмет і завдання курсу історії Стародавньої Греції та Риму. Значення давньогрецької й давньоримської історії та її місце серед інших цивілізацій. Географічні та природні умови Греції та Апеннінського півострову.

Періодизація давньогрецької історії.

- Крито-мікенський (III-II тис. до н.е.);
- Гомерівський /“темні віки”/ (XI-IX ст. до н.е.);
- Архаїчний (VIII-VI ст. до н.е.);
- Класичний (V-IV ст. до н.е.);
- Елліністичний (III-I ст. до н.е.).

Джерела з історії Криту та Ахейської Греції II тис. до н.е. Джерела з історії архаїчної та класичної Греції. Джерела з історії Греції елліністичного періоду. Вивчення давньогрецької історії за часів середньовіччя, в період Відродження та за доби просвітництва. Історіографія Стародавньої Греції наприкінці XVIII - на початку XX ст. Дослідження давньогрецької історії з 20-х рр. XX ст. до сьогодення.

Періодизація давньоримської історії.

- Царський період, держава етрусків (VIII-VI ст. до н.е.).
- Рання республіка (VI – III ст. до н.е.).
- Пізня республіка (III – I ст. до н.е.).
- Рання імперія /принципат/ (I ст. до н.е. - III ст.).
- Пізня імперія /домінат/ (III – V ст.).

Джерела з найдавнішого періоду історії Стародавнього Риму. Джерела за доби Римської республіки. Джерела періоду Римської імперії. Вивчення історії Стародавнього Риму в IV-XVIII ст. Розвиток історіографії давньоримської історії у XIX - на початку XX ст. Історіографічні дослідження історії Стародавнього Риму з 20-х рр. XX ст. до сьогодення.

ТЕМА 2. ВИНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ ТА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА. ДОБА ПРАОБЩИНИ. ЗАВЕРШЕННЯ АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗУ.

Ранні етапи антропогенезу. Проблема пошуку першопредка та прабадьківщини людини. "Людина вміла". Архантропи - фізичний тип, житла, побут і трудова діяльність. Галькова індустрія. Розвиток мозку у пращурів сучасної людини. Палеоантропи - фізичний тип, житла, побут і трудова діяльність. Проблема неандертальців. Основні технології обробки каміння. Типологія знарядь праці. Джерела вивчення соціогенезу та його реконструкції. Періодизація доби соціогенезу. Структура та розміри праобщини. Виникнення соціальних зв'язків та їх наслідки. Роль збиральництва і полювання в розвитку соціальних

зв'язків. Роль сімейно-шлюбних відносин в процесі розвитку праобщини. Суть понять шлюб та сім'я. Проміскуїтет. Парна сім'я. Структура сім'ї. Витоки світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва.

Місце появи сапієнтної групи гомінід. Основні гіпотези походження неоантропів - моноцентрична, поліцентрична та децентрична. Основні центри сапієнтації. Фізичний тип неоантропів - кроманьйонський тип, грімалдійський тип, брюннський тип. Виникнення рас. Основні відмінності між європеїдами, монголоїдами та негроїдами. Розселення неоантропів. Заселення людиною Америки та Австралії. Завершення процесу формування первісної общини - виникнення родової організації. Виникнення первісної общини. Сімейно-шлюбні відносини. Екзогамія та теорії її появи (теорія Ч. Дарвіна, теорія Б. Поршнева, теорія Ю. Семенова.). Технологічний розвиток обробки каменю - леваллуазька та протопризматична техніка (призматичні нуклеуси). Поява нових знарядь праці - скребачки, вістря стріл та інші. Ідеологічні уявлення та мистецтво. Основні теорії виникнення мови. Одиниця мовної діяльності Одиниця мислення. Вербоїди. Витоки світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва. Основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів ідеологічних уявлень. Поховання — основні форми та типи, характер та склад. Поховання тварин. Основні культу людини. Основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів мистецтва. "Натуральний макет". Розписи печер.

ТЕМА 3. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

Природні та кліматичні умови. Вюрмське зледеніння. Температурний режим. Флора та фауна ойкумени. Адаптація людини до природних умов та господарська діяльність. Розвиток привласнюючого господарства (збиральництво та полювання). Знаряддя праці. Техніка пікетажу. Розвиток та поява нових типів знарядь праці. Житла та поселення. Основні типи жител - округлі, довгі, житлові майданчики. Основні варіанти організації поселень - окремі господарсько-побутові комплекси, єдиний господарсько-побутовий комплекс. Побут та господарська діяльність. Поява макролітів. Інтенсифікація полювання та збиральництва. Соціально-економічні відносини. Основні форми соціальної адаптації. Інфантецид, геронтоцид. Поява колективної власності. Реципрокація. Віковий та половий поділ праці. Система виховання. Шлюб і сім'я. Основні гіпотези розвитку шлюбу та сім'ї - етнологічна та археологічна. Діслокальний та унілокальний шлюб. Патрилокальні (вірілокальні) та матрилокальні (уксорілокальні) поселення чоловіка та жінки. Матріархат та патріархат. Матрилінійність та патрилінійність.

Природні та кліматичні умови. Температурний режим. Флора та фауна ойкумени. Адаптація людини до природних умов та господарська діяльність. Розвиток привласнюючого господарства (збиральництво та полювання). Інтенсифікація та спеціалізація привласнюючого господарства. Стабілізація привласнюючого господарства. Поява лука та стріли. Підвищення продуктивності мисливства. Розвиток ускладненого збиральництва. Нерівність господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени. Мезолітична криза привласнюючого господарства (збиральництва та полювання). Структура і організація влади. Дісперснородова та однородова община. Родова структура. Виникнення нової соціальної організації – племені. Духовна культура. Раціональні знання. Мистецтво. Основні мистецькі провінції. Релігійні уявлення - тотемізм, анімізм, фетишизм, магія. Основні етапи становлення відтворюючих форм економіки. Виникнення землеробства та скотарства – основні причини та наслідки. Розвиток раціональних знань. Початок культивування рослин та доместикації тварин. Виникнення та розвиток нових знарядь праці (сокири, мотики, долота тощо). Початок виготовлення та застосування керамічного посуду. Основні осередки землеробства та скотарства – передньоазійський, південно-східноазійський, східноазійський, північноафриканський, центральна та південно-східна Сахара, західна Африка, Мезоамерика, Південна Америка, Європа. Становлення та розвиток скотарства. Поглиблення нерівності господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени (племена вищих рибалок, збирачів та мисливців; племена землеробів-скотарів; племена землеробів; племена скотарів). Початок формування кочового скотарства. Соціально-економічні відносини. Проста кооперація. Статева спеціалізація праці. Розвиток землеробсько-скотарського виробництва. Розвиток осілості та зростання ізоляції общин. Розвиток системи обміну. Виникнення обмінних еквівалентів («первісних грошей»). Інтенсифікація відтворюючого виробництва. Господарські та соціальні функції обміну. Індивідуалізація та інтенсифікація праці. Зміни в системі власності та початок порядку спадковості власності.

ТЕМА 4. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПОЛІТОГЕНЕЗУ.

Розпад потестарної організації та формування нових політичних відносин. Передумови політогенезу. Основні концепції занепаду первісного суспільства - теорії Г.Спенсера, І Дюркгейма, Г.Чайлда та інших. Основні теорії причин політогенезу (Л.Мечников, Е.Хантінгтон, Л.Гумплович, Дж. Фрезер та ін.). Розвиток відтворюючого господарства. Подальший розвиток землеробства та скотарства. Поява садівництва. "Революція вторинних продуктів" (поява молочних продуктів). "Транспортна революція" (винахід колеса та доместикація коня та верблюда). Поява номадів та перехід до кочівницького побуту. Становлення ремесла. Основні етапи становлення металургії та металообробки - холодна ковка, гаряча ковка, лиття. Основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського виробництва. Розвиток обміну і його місце у становленні політичної влади. Розвиток престижної економіки. Редистрибуція. Зростання ролі обміну. Основні форми обміну - обмін між общинами з різним господарством та дарообмін. Зростання додаткового продукту. Розвиток відокремленої власності та початок становлення приватної власності. Виникнення різних форм експлуатації - рабство, внутрішньообщинні форми, данництво. Здольна оренда (здольний сауен). Основні підходи до процесу становлення політичної влади: військовий шлях

(військово-демократичний та військово-ієрархічний), аристократичний шлях, плутократичний шлях. Зародження та становлення держави. Розвиток духовної культури.

Кредит II. Родюча дуга в IX – I пол. III тис. до н.е. Цивілізації Месопотамії та Єгипту.

ТЕМА 5. НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В IX – I ПОЛ. III ТИС. ДО Н.Е. МЕСОПОТАМІЯ В III ТИС. ДО Н.Е.

Загальна ситуація в Стародавньому світі. Країни, народи, поселення. Єрихон в IX – VII тис. Структура міста. Населення. Культ предків. Храми. Ремесло. Воєнна справа. Інші міста ойкумени. Печатки як символ власності. Відмінності в розвитку окремих районів Родючої дуги. Поява розписної кераміки. Локальні конфлікти та міграції. Родюча дуга в кін. VI – V тис. Печатки, як символ власності. Відмінності в розвитку окремих районів Східної ойкумени. Поява розписної кераміки. Локальні конфлікти. Родюча дуга в кін. V – IV тис. Відкриття металів. Виникнення шумерської цивілізації. Етнічна ситуація на території Родючої дуги. Типи міст-держав. Храми та релігійне життя. Царські гробниці. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Укрупнення техногенних спільнот на початку III тис.. Виникнення писемності. Міграції III тис. до н.е. Фінікія. Північна Сирія – Алалах, Ебла, Бібл і Угаріт. Населення Месопотамії. Прототигриди та протоєвфратци. Области Месопотамії. Мала Азія. Закавказзя. Райони Близького Сходу. Мегіддо та інші міста Близького Сходу. Торгівельні шляхи. Фінікійські торговці. Становлення царської влади. Хуррити, амореї (амурру).

Населення Південної Месопотамії. Характеристика джерел. Протописемна епоха (2900 – 2750). Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Форми компенсації праці – пайок, наділ. Соціальна структура. Політичне життя (царська влада, рада старійшин, народні збори, воєнно-політичне протистояння між містами-державами). Ранній династичний період: РДП I (2750 – 2600); РДП II (2600 – 2500); РДП III (2500 – 2310). Організація верховної влади. Господарство та побут населення. Общини, храмові та державні землі. Соціальна структура. Торгівля. Тамкари. Ремесло. Військо. Міста-держави. Правління царів раннього династичного періоду: Енентарзі (XXV – поч. XXIV ст.), Урунимгіні (2318 – 2310) та Лугальзагесі (кін. XXIV ст.). Месопотамські деспотії в II пол. III тис. Сутність деспотії. Структура влади та управління. Виникнення професійного війська. Правління Саргона Давнього (2316 – 2261). Господарство. Соціальна структура. Нащадки Саргона (саргоніди). Структура влади та управління. Господарство. Соціальна структура. Правління Рімуша та Маніштушу (2260 – 2237). Правління Нарам – Суена (2236 – 2200). Навала Кутієв (прибл. 2200). Правління Гудеа (II пол. XXII ст.). III династія Ура – правління Утухенгаля (II пол. XXII ст.) та Ур – Намму (2111 – 2094). Архіви. Структура влади та управління. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, міста). Соціальна структура.

ТЕМА 6. МЕСОПОТАМІЯ В II – I ТИС. ДО Н.Е.

Вавилонські держави на початку II тис. Посилення Вавилону. Стародавнє царство. Внутрішня й зовнішня політика. Правління Хаммурапі (1792 – 1750). Кодекс законів. Характеристика джерела. Господарське життя країни (іригаційне землеробство, тваринництво, ремесла, торгівля та лихварство). Соціальні відносини (суспільні стани, рабство. Професійні групи населення, община, сім'я). Форми власності, система землекористування. Судочинство і кримінальне право. Вторгнення Касситів. Передумови виникнення Ассирійської держави. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Середньоассирійський період (XV – XI ст.). Новоассирійський період (X – VII ст.). Соціально – економічна характеристика. Зовнішня політика. Занепад Ассирії. Урарту. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура. Економічні відносини. Організація верховної влади. Ванське царство. Розквіт Урарту. Господарство та суспільний лад. Занепад Урарту. Утворення ранніх держав Вірменії та Грузії. Культура Урарту. Ново-вавилонське царство – загальна характеристика (626 – 539). Господарство та суспільно-політичне життя. Набопаласар (626 – 605), Навуходоносор II (605 – 562). Зовнішня політика. Правління Набоніда (556 – 539). Занепад Вавилону.

ТЕМА 7. ЄГИПЕТ В III ТИС. ДО Н.Е.

Єгипет Раннього та Давнього царств. Признаки раннього техногенного суспільства. Створення ранньої техногенної держави. Соціальна структура суспільства. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціально – економічні чинники становлення влади фараона. Правління фараонів I та II династії. Соціальна структура. Види земельних відносин. Військо та воєнні походи. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Фараони Давнього царства (III – VI династії). Військо та воєнні походи. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Перший перехідний період. Соціально – економічний розвиток. Розвиток культури стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

Єгипет Середнього царства. Боротьба X та XI династій за об'єднання Єгипту. XII династія. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Вторгнення гіксосів. Другий перехідний період. Соціально – економічний розвиток. Проблема походження гіксосів. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Піднесення XVII династії у Фівах. Єгипет Нового царства. Створення Нового царства – XVIII, XIX, XX династії. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Єгипет Пізнього царства (XXII – XXX династії).

Правління лівійської династії (950—730 рр.) (XXII – XXIII династії). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Нижньоєгипетська XXIV династія (фараон Бокхоріс) 721 – 715 рр. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Правління нубійської династії /кушити/ (715—664) (XXV династія). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Єгипет під владою Ассирії (671—655 рр.). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Сайська династії (664—525 рр.) (XXVI династія). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Розвиток культури Стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

Кредит III. Цивілізації Малої Азії, Близького Сходу, Ірану, Індії та Китаю.

ТЕМА 8. БЛИЗЬКИЙ СХІД, МАЛА АЗІЯ ТА ІРАН У III – I ТИС. ДО Н.Е.

Близький схід. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Етногенез і ментальність населення. Міста – держави. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Релігія та культура. Фінікія Сирія та Палестина в I тис. Заселення Палестини євреями. Держава Давида і Соломона. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Староєврейське суспільство після загибелі Ізраїльсько-Іудейського царства. Пророки, реформи Іосії. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Захоплення Бл. Сходу іноземцями.

Основні джерела, археологічне дослідження Анатолії. Природнокліматичні умови, населення стародавньої Анатолії. Господарство й побут хеттів. Внутрішня й зовнішня політика Хеттської держави. Культура хеттів. Загибель Хеттської держави.

Іран. Джерельна база. Природнокліматичні умови. Етногенез і ментальність населення. Еламська цивілізація (IV тис. – VII ст.). Мідійська доба (VIII – VI ст.). Ахеменідський період (VI ст. – 330 г. до н.е.). Господарство, побут і суспільство в ахеменідському Ірані. Культура та релігія (писемність, освіта, наукові знання, література, міфологія, архітектура, мистецтво).

ТЕМА 9. ЦИВІЛІЗАЦІЯ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ.

Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення. Протоіндійська цивілізація. Харappa. Мохенджо-Даро. Соціальна структура суспільства. Проникнення аріїв. Держава Мауріїв. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура суспільства. Економічні відносини. Організація верховної влади. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Правління Ашоки Великого. Станово-кастова система. Сімя та община. Система державного управління. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Розвиток культури стародавнього Єгипту (релігія, міфологія, мистецтво, архітектура, освіта, наукові знання).

ТЕМА 10. ЦИВІЛІЗАЦІЯ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.

Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення. Писемність. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Епоха Шан (Інь). Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Східне Чжоу (770 – 249) – *період Ле го (“безліч царств”)* VIII – VI ст., *Чжань го (“воюючих царств”)* V – III ст. Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика. Династія Цінь (221 – 207). Соціально – економічний розвиток та державній устрій. Династія Хань (Старша 206 – 9 р. н.е.; Молодша 25 – 220) Соціальна структура суспільства. Соціально – економічний розвиток. Економічні відносини. Організація верховної влади. Зовнішня політика. Внутрішня політика.

Кредит IV. Вступ до вивчення історії Стародавньої Греції. Крито-микенська доба.

ТЕМА 11. ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ.

Актуальність вивчення стародавньої Греції. Особливості давньогрецької цивілізації, Хронологічні та географічні межі. Періодизація. Джерела та історіографія.

ТЕМА 12. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ КРИТО-МІКЕНСЬКОГО ПЕРІОДУ XXX – XI СТ. ДО Н.Е. ТА ГОМЕРІВСЬКОЇ ДОБИ XI – IX СТ. ДО Н.Е.

Хронологія:

- Ранньомінойський період (XXX – XXIII до н.е.).
- Ранньоелладський період (XXX – XXI до н.е.).
- Середньомінойський період (XXII – XVIII до н.е.).
- Середньоелладський період (XX – XVII до н.е.).
- Пізньомінойський період (XVII – XII до н.е.).
- Пізньоелладський період (XVI-XII до н.е.).
- Гомерівська доба /“Темні віки”/ (XI-IX ст. до н.е.).

Панування докласових родових відносин за ранньомінойської доби (XXX-XXIII ст.ст.).

Розпад родових відносин й соціальна стратифікація критського суспільства та поява перших державних утворень в середньомінойський період (XXII-XVIII ст.ст.). Пізньомінойська доба (середина XVIII-XII ст.ст.): об'єднання Криту, розквіт критської державності і культури, створення критської морської держави, завоювання Криту ахейцями та занепад Криту.

Ранньоелладський період (XXX-XXI ст.ст.): панування первісних відносин, поява перших крупних поселень, догрецьке населення. Середньоелладська доба (XX-XVII ст.ст.): розселення греків ахейців в південній частині Балканського півострову, розклад родоплемінних відносин, формування елементів соціальної стратифікації ахейського суспільства. Пізньоелладський період (XVI-XII ст.ст.): ранньокласові суспільства і перші державні утворення ахейських греків, поява писемності, розквіт мікенської цивілізації та її занепад.

Кредит 5. Греція в Гомерівську добу та період Архаїки

ТЕМА 13. Гомерівська доба XI – IX ст. до н.е.

Доба “Темних віків” XI – кін. IX ст.ст. Племінні переміщення в південній частині Балканського півострову, зруйнування мікенських держав та реанімація родоплемінних відносин в гомерівську (передполісну) добу (XI-IXст.). Формування перших елементів полісного устрою.

ТЕМА 14. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД АРХАЇКИ VIII – VI СТ. ДО Н.Е.

Основні проблемні питання епохи:

- Виникнення та становлення полісної системи.
- Виникнення законодавства.
- Встановлення тиранічних режимів.
- Велика грецька колонізація.

Передумови, причини та наслідки формування суспільства та держави у формі полісів в архаїчний період (VIII-VI ст. до н.е.). «Старші тиранії». Становлення полісної системи. Характеристика основних типів полісів. Північний Пелопоннес у VIII - VI ст. Південний Пелопоннес в архаїчний період. Спартанська держава. Соціально-економічний устрій. Воєнна організація та система виховання. Формування полісного устрою в Аттиці. Утворення афінського аристократичного полісу. Соціально-економічний устрій. Законодавство Драконта. Реформи Солона й формування основ афінської демократії. Тиранія Пісістратидів. Законодавство Клісфена та організація полісної демократії. Причини та наслідки Великої грецької колонізації. Основні напрямки колонізації. Головні апоїкії.

Кредит 6. Греція у періоди Класики та еллінізму.

ТЕМА 15. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД КЛАСИКИ V – IV СТ. ДО Н.Е.

Грецьке суспільство. Греко-перські війни. Причини, основні етапи та події, наслідки.

Розквіт полісного устрою. Перший Афінський морський союз. Розквіт афінської демократії. Епоха Перикла. Реформи Ефіальта та боротьба партій в Афінах. Культура Греції в класичну добу. Пелопоннеська війна. Причини, основні етапи та події, наслідки. Криза грецьких полісів IV ст. до н.е. Піднесення Македонії. Виникнення та становлення Македонської держави. Розвиток Македонії за часів правління Філіпа II. Встановлення македонської гегемонії в Греції. Прихід до влади Олександра.

ТЕМА 16. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД ЕЛЛІНІЗМУ III – I СТ. ДО Н.Е.

Східні походи Олександра Македонського. Війни діадохів. Утворення елліністичних держав (30-ті рр. IV ст. – 80-ті рр. III ст. до н.е.). Сутність Еллінізму. Елліністичні суспільства та держави (80-ті рр. III ст. до н.е. - середина II ст. до н.е.). Елліністичний Єгипет: територія, економіка, соціально-класові відносини, державне управління, зовнішня політика.

Держава Селевкідів: територія, організація держави, розвиток полісів, соціально-економічні відносини, політична історія. Балканська та Велика Греція в добу Еллінізму: Пергам, Понт та Північне Причорномор'я в елліністичний період.

Криза елліністичної системи та завоювання елліністичних держав Римом на Заході та Парфією на Сході. Культура Стародавньої Греції – від Архаїки до Еллінізму VIII – кін. I ст. до н.е. Особливості формування давньогрецької культури. Релігія, міфологія, громадські свята. Освіта та виховання. Театр та література. Філософія. Розвиток наукових знань. Архітектура та образотворче мистецтво. Еллінізм як культурний феномен.

Кредит 7. Стародавній Рим у царську добу та період Республіки.

ТЕМА 17. ВСТУП ДО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО РИМУ.

Актуальність вивчення стародавнього Риму. Особливості давньоримської цивілізації, Хронологічні та географічні межі. Періодизація. Джерела та історіографія.

ТЕМА 18. РИМ ЗА ЧАСІВ ЦАРСЬКОЇ ДОБИ VIII – VI СТ. ДО Н.Е.

Природно-кліматичні умови Апеннінського півострову. Географічні особливості. Найдавніше населення Апеннінського півострову. Археологічні пам'ятки на території Апеннінського півострову. Колонізація Італії та Сицилії греками VIII – VI ст.. до н.е. Розвиток Великої Греції. Етрусська проблема. Цивілізація етрусків. Соціально-економічний та політичний устрій етрусських міст. Культура та релігія етрусків. Поява італіків на Апеннінському півострові. Виникнення міста Рима. Легендарна та реальна історія виникнення Риму. Виникнення римської общини. Родова структура. Соціально-економічний та політичний устрій царського Риму. Ремесло та торгівля. Виникнення грошового обігу. Правління перших римських царів. Реформи Сервія Тулія. Соціально-економічний розвиток Риму наприкінці періоду царів. Римська культура та релігія часів царів.

ТЕМА 19. РИМ ЗА ЧАСІВ РЕСПУБЛІКИ VI СТ. ДО Н.Е. – I СТ. ДО Н.Е.

Рим доби Ранньої Республіки V – III ст. до н.е. Римська патриціанська республіка. Боротьба плебеїв з патриціями. Основні закони, які гарантували права плебеїв. Особливості суспільно-економічного устрою Римської республіки в V – III ст. до н.е. Соціальна боротьба в Римській республіці в V – III ст.. до н.е. Державний лад ранньої Римської республіки. Боротьба Риму з етрусками. Кельтська навала. Самнітські війни. Завоювання Південної Італії. Римсько-італійська конфедерація: особливості, системи управління та соціально-економічного розвитку. Перша Пунічна війна. Причини та наслідки. Карфаген та Рим по закінченні першої Пунічної війни. Друга Пунічна війна. Причини та наслідки.

Соціально-економічні відносини в Римській республіці в II ст.. до н.е. Діяльність та реформи братів

Гракхів. Рим доби Пізньої Республіки II – кін. I ст.. до н.е. Особливості суспільно-економічного устрою Римської республіки в II ст. до н.е. Завоювання Греції та Македонії. Третя Пунічна війна. Війни в Іспанії. Соціальна боротьба в Римській республіці в 30 – 20 рр. II ст. до н.е. Югуртинська війна. Військові реформи Гая Марія. Вторгнення кимврів та тевтонів. Друге повстання рабів на о.Сицилія. Боротьба оптиматів та популярів. Союзницька війна в Італії. Громадянські війни в Римській республіці у 80-х до н.е. Міжнародне становище Римської республіки. Диктатура Луція Сулли. Криза республіки в I до н.е. Повстання Спартака. Соціально-політична боротьба в Римі в 60-х рр. I ст.. до н.е. Завоювання римлянами Східного Середземномор'я. Загострення політичної боротьби в Римі у другій половині 60-х I ст. до н.е. Змова Катиліни. Перший триумфірат. Міжнародні відносини в 50-х рр. I ст. до н.е. Громадянські війни 40-х рр. I ст.. Диктатура Юлія Цезаря. Падіння республіки. Громадянські війни. Культура та релігія Риму за часів Республіки.

Кредит 8. Стародавній Рим у добу Імперії

ТЕМА 20. РИМ ЗА ЧАСІВ ПРИНЦИПАТУ I СТ. ДО Н.Е. – III СТ.

Принципат I – III ст. Прихід до влади Октавіана. Правління Октавіана Августа. Виникнення системи принципату. Подолання кризи початку I ст. Принципат Тиберія. Правління Калігули. Спроба реставрації республіки. Принципат Клавдія. Правління Нерона та падіння династії Юліїв – Клавдіїв. Політична криза і громадянська війна в імперії наприкінці 60-х рр. I ст. от Н.Е. Відновлення єдності імперії. Правління Віспасіана. Принципат Тита Флавія. Правління Доміціана. Останній спалах римської агресії. Принципат Траяна. Перехід уряду імперії до політики оборони. Правління Адріана. «Золота доба» Римської імперії. Зростання внутрішніх та зовнішніх суперечностей. Принципат Марка Аврелія. Загострення соціально-економічної ситуації наприкінці II ст. Соціально-економічне та політичне становище Римської імперії у першій половині III ст. Правління династії Северів. Політична криза у Римській імперії серед. – другої половини III ст. Доба «солдатських» імператорів. Культура та релігія Риму за часів Ранньої імперії.

ТЕМА 21. РИМ ЗА ЧАСІВ ДОМІНАТУ III – V СТ.

Економічна криза III ст. в Римській державі. Внутрішня політика римських імператорів у другій половині III ст.. Загострення політичної кризи. Народні рухи в Римській імперії III ст. Правління Діоклетіана. Виникнення системи домітанту. Правління імператора Костянтина. Медіоланський едикт. Нікейський собор. Перемога християнства. Становлення християнської релігії та церкви. Правління імператора Юліана. Язичницька реакція. Соціально-економічне становище імперії в IV – I половині V ст.. Політична криза другої половини IV ст.. Правління імператора Феодосія I. Боротьба Риму з варварськими племенами. Вторгнення та розселення варварів на території імперії. Варваризація пізньої Римської імперії та її розпад. Культура та релігія Риму за часів Пізньої імперії.

ПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ОБГОВОРЕННЯ У ХОДІ САМОСТІНОЇ РОБОТИ:

1. Дайте визначення та охарактеризуйте сутність первісної історії як науки. Розкрийте предмет та об'єкти первісної історії.
2. Охарактеризуйте та проаналізуйте основні джерела первісної історії. Порівняйте інформативність джерел первісної історії.
3. Проаналізуйте сучасний стан історіографії первісної історії.
4. Охарактеризуйте зміст основних періодизацій первісної історії. Порівняйте основні періодизації первісної історії.
5. Охарактеризуйте сутність процесу становлення та розвитку архантропів й палеоантропів.
6. Розкрийте та проаналізуйте побут і трудову діяльність архантропів й палеоантропів.
7. Проаналізуйте основні джерела соціогенезу. Розкрийте суть понять шлюб та сім'я..
8. Охарактеризуйте структуру та розміри праобщини.
9. Проаналізуйте роль збиральництва і полювання в розвитку соціальних зв'язків.
10. Проаналізуйте значення соціалізації дітей в становленні суспільства.
11. Проаналізуйте значення полювання в становленні суспільства.
12. Проаналізуйте значення шлюбу в становленні суспільства.
13. Охарактеризуйте розвиток мозку предків сучасних людей.
14. Охарактеризуйте процес виникнення мови.
15. Охарактеризуйте процес становлення світоглядних уявлень.
16. Розкрийте етапи та характер формування образотворчого мистецтва.
17. Розкрийте зміст основних гіпотез появи неоантропів.
18. Охарактеризуйте морфологічні варіанти неоантропів.
19. Охарактеризуйте етапи формування людських рас.
20. Охарактеризуйте етапи освоєння людиною ойкумени.
21. Охарактеризуйте основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів ідеологічних уявлень.
22. Охарактеризуйте основні теорії виникнення мови.
23. Охарактеризуйте процес виникнення мистецтва.
24. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби верхнього палеоліту.
25. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці верхнього палеоліту.
26. Прокоментуйте розвиток соціально-економічних відносин доби ранньопервісної общини.
27. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби ранньопервісної общини.
28. Розкрийте характерні риси організації влади доби ранньопервісної общини.
29. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби ранньопервісної общини.
30. Проаналізуйте характерні риси основних провінцій розвитку палеолітичного мистецтва.
31. Розкрийте причини виникнення первісних форм релігії.
32. Охарактеризуйте зміст первісних форм релігії
33. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби мезоліту та неоліту.
34. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці доби мезоліту та неоліту.
35. Розкрийте характерні риси ускладненого збиральництва.
36. Охарактеризуйте основні етапи становлення відтворюючих форм економіки.
37. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення землеробства.
38. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення скотарства.
39. Охарактеризуйте основні осередки виникнення землеробства та скотарства.
40. Розкрийте причини нерівності господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени.
41. Прокоментуйте початок процесу формування кочового скотарства.

42. Проаналізуйте соціально-економічні відносини.
43. Розкрийте характерні риси побуту людини в добу пізньої первісності.
44. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби пізньої первісної общини.
45. Розкрийте характерні риси організації влади доби пізньої первісної общини.
46. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби пізньої первісної общини.
47. Проаналізуйте розвиток Первісних норм соціального та суспільного регулювання.
48. Проаналізуйте характерні риси мистецтва доби пізньої первісної общини.
49. Проаналізуйте основні передумови політогенезу.
50. Проаналізуйте процес формування політичних відносин.
51. Розкрийте зміст основних точок зору на процес занепаду потестарної системи влади.
52. Охарактеризуйте основні теорії процесу політогенезу.
53. Прокоментуйте основні зміни в розвитку відтворюючої економіки доби палеометалу (революція вторинних продуктів, транспортна революція).
54. Розкрийте етапи становлення ремесла. Охарактеризуйте етапи становлення металургії.
55. Охарактеризуйте основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського виробництва.
56. Розкрийте роль обміну у процесі становлення політичної влади.
57. Проаналізуйте розвиток престижної економіки.
58. Проаналізуйте зростання ролі обміну.
59. Охарактеризуйте сутність дарообміну.
60. Розкрийте етапи та значення формування приватної власності.
61. Проаналізуйте зміст та значення основних форм експлуатації.
62. Порівняйте між собою різні форми експлуатації.
63. Розкрийте зміст головних напрямків формування політичної влади (військовий шлях, аристократичний шлях, плутократичний шлях).
64. Охарактеризуйте та порівняйте між собою різні напрями формування політичної влади.
65. Розкрийте процес становлення держави.
66. Дайте визначення історії Стародавнього Сходу як науці. Розкрийте предмет та об'єкт історії стародавнього Сходу
67. Охарактеризуйте основні джерела з історії стародавнього Сходу. Порівняйте інформативність джерел з історії стародавнього Сходу
68. Проаналізуйте сучасний стан історіографії історії стародавнього Сходу
69. Визначте головні причини виникнення першого міста в історії людства.
70. Проаналізуйте внутрішню будову Ієрихона.
71. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в IX – V тис. до н.е.
72. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в IX – V тис. до н.е.
73. Визначте значення локальних конфліктів та міграції в процесі становлення перших цивілізацій.
74. Визначте спільні та відмінні риси техногенних та гармонійних суспільств в IV - III тис.
75. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в V – III тис. до н.е.
76. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в III тис. до н.е.
77. Проаналізуйте значення укрупнення техногенних спільнот.
78. Визначте значення та наслідки виникнення писемності.
79. Визначте значення міграції напр. III тис.
80. Порівняйте основні характерні риси гармонійних та техногенних суспільств
81. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Фінікії, Північної Сирії та Месопотамії.
82. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Малої Азії та Закавказзя.

83. Охарактеризуйте основні торгівельні шляхи.
84. Розкрийте процес становлення царської влади.
85. Охарактеризуйте розселення племен хурритів.
86. Охарактеризуйте розселення племен амореїв (амурру).
87. Проаналізуйте розвиток Месопотамії в Протописемну добу.
88. Розкрийте етапи становлення соціальної структури, економічних відносин та писемності в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
89. Охарактеризуйте Ранньодинастичний період в Месопотамії.
90. Проаналізуйте правління Саргона Давнього та саргонідів, визначте основні здобутки цього періоду.
91. Визначте та охарактеризуйте причини та наслідки навали Кутіїв.
92. Охарактеризуйте головні здобутки правління Гудеа.
93. Проаналізуйте розвиток Шумеру за часи правління III династії Ура.
94. Проаналізуйте джерела з історії Старо-вавилонської держави
95. Проаналізуйте розвиток господарства.
96. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин, форми власності та земельні питання.
97. Проаналізуйте судочинство та кримінальне право.
98. Визначте значення вторгнення Касситів.
99. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Месопотамії.
100. Розкрийте етапи та характер розвитку літератури народів Месопотамії.
101. Розкрийте етапи та характер розвитку мистецтва народів Месопотамії.
102. Розкрийте етапи та характер розвитку освіти народів Месопотамії.
103. Проаналізуйте соціально – економічний та політичний розвиток Єгипту в III тис. до н.е.
104. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
105. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
106. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Середнього царства.
107. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Середнього царства.
108. Порівняйте соціально – економічне становище Єгипту доби Давнього та Середнього царств.
109. Розкрийте етапи проникнення гіксосів в Єгипет.
110. Проаналізуйте історичне значення гіксоського періоду в історії Ст. Єгипту.
111. Охарактеризуйте другий перехідний період в історії Єгипту.
112. Охарактеризуйте розвиток культури Єгипту та визначте головні культурні надбання єгиптян.
113. Проаналізуйте розвиток та особливості релігії Ст. Єгипту.
114. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Єгипті.
115. Визначте спільні та відмінні риси в релігії народів Месопотамії та Єгипту.
116. Розкрийте етапи та характер розвитку літератури Єгипту.
117. Розкрийте етапи та характер розвитку мистецтва Єгипту.
118. Розкрийте етапи та характер розвитку науки народів Єгипту.
119. Розкрийте етапи та характер розвитку освіти народів Єгипту.
120. Розкрийте причини піднесення Нововавилонського царства.
121. Дайте характеристику правлінню Навуходносора II.
122. Проаналізуйте правління Набопаласара (626 – 605) та Набоніда (556 – 539).
123. Охарактеризуйте причини послаблення та занепаду Ново-вавилонського царства в середині I тис.
124. Охарактеризуйте етапи розвитку Ассирійської держави.
125. Розкрийте причини занепаду та гибелі Ассирійської держави.
126. Проаналізуйте правління Ашшурбанапала.
127. Охарактеризуйте етапи розвитку Урарту.

128. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Урарту.
129. Охарактеризуйте етапи розвитку Хетської держави.
130. Розкрийте причини занепаду та гибелі Хетської держави.
131. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток Фінікії напр. II - поч. I тис. до н.е.
132. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток сирійських міст-держав.
133. Охарактеризуйте початковий етап розвитку ізраїльського народу.
134. Проаналізуйте становище ізраїльської держави за часи правління Саула та Давида (розкрийте їх внутрішню та зовнішню політику).
135. Охарактеризуйте правління Соломона.
136. Розкрийте причини занепаду Ізраїльського царства після смерті Соломона.
137. Охарактеризуйте подальший історичний розвиток Ізраїльського та Іудейського царств.
138. Охарактеризуйте Еламську цивілізацію.
139. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Мідії.
140. Розкрийте причини піднесення Перської держави (розкрийте її внутрішню та зовнішню політику).
141. Охарактеризуйте культуру та релігію народів Ірану.
142. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Індії.
143. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Індії.
144. Охарактеризуйте культурний розвиток Індської цивілізації.
145. Розкрийте етапи арійської міграції в долину р. Інд.
146. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держави Маурійів.
147. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Китаю.
148. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Китаю.
149. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Шан.
150. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Чжоу.
151. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Цінь.
152. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Хань.

– **БАНК ТЕСТІВ:**

ТЕМА 1 – 2. ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ ІСТОРІЯ ПЕРВІСНОГО СУСПІЛЬСТВА. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ.

1. Визначте основні джерела історії первісного суспільства...	9. Історична періодизація С.П. Толстова...
2. Археологічна періодизація ...	10. Геологічна періодизація первісної історії...
3. Визначте суть понять – відносна та абсолютна хронологія...	11. Дайте визначення поняттю – культура...
4. Схема первісної історії Г.Чайлда...	12. Дайте визначення поняттю – цивілізація...
5. Антропологічна періодизація ...	13. Охарактеризуйте особливості історіографії Історії Первісності...
6. Первісні суспільства, що існували до виникнення цивілізацій: А) Протополітейні Б) Аполітейні В) Дополітейні Г) Синполітейні.	14. Проаналізуйте історичні та археологічні джерела Історії Первісності...
7. Первісні суспільства, що	15. Проаналізуйте антропологічні джерела

<p>продовжували співіснувати з цивілізаціями:</p> <p>А) Протополітейні Б) Аполітейні В) Дополітейні Г) Синполітейні.</p>	Історії Первісності...
8. Схема Карла Поланьї...	16. Проаналізуйте етнологічні джерела Історії Первісності...

ТЕМА 3 – 4. ВИНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ ТА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА. ДОБА ПРАОБЩИНИ.

1. Розкрийте сутність процесу антропосоціогенезу.....	6. Визначте основні джерела вивчення процесу соціогенезу..?
2. Визначте основні джерела вивчення процесу антропогенезу..?	7. Характерні риси світоглядних уявлень первісної людини...
3. Визначте послідовність появи основних типів людини...	8. Характерні риси образотворчого мистецтва...
4. Творці олдувайської культури ? А) Австралопітеки Б) Зінджантропи В) Людина вміла Г) Неандертальці.	9. Творці мустьєрської культури ? А) Австралопітеки Б) Зінджантропи В) Людина вміла Г) Неандертальці.
5. Творці ашельської культури ? А) Австралопітеки Б) Зінджантропи В) Людина вміла Г) Неандертальці.	10. Порівняйте знаряддя праці архантропів та палеоантропів...

ТЕМА 5 – 6. ЗАВЕРШЕННЯ АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗУ. СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ СУЧАСНОГО ФІЗИЧНОГО ТИПУ. ВИНИКНЕННЯ РАС.

<p>1. Визначте місце появи сапієнтної групи гомінід. А) Австралія Б) Америка В) Африка Г) Європа.</p>	<p>6. Прокоментуйте антропологічні риси грімалдійського типу неантропа...</p>
<p>2. Охарактеризуйте процес завершення антропогенезу..?</p>	<p>7. Прокоментуйте антропологічні риси брюннського типу неантропа...</p>
<p>3. Охарактеризуйте процес завершення соціогенезу..?</p>	<p>8. Охарактеризуйте процес виникнення рас..?</p>
<p>4. Назвіть основні теорії походження людини сучасного фізичного типу..?</p>	<p>9. Порівняйте знаряддя праці палеоантропів та неантропів...</p>
<p>5. Прокоментуйте антропологічні риси кроманьйонського типу неантропа...</p>	<p>10. Охарактеризуйте витоки формування світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва.</p>

ТЕМА 7 – 8. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ РАННЬОЇ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

<p>1. Розкрийте процес розвитку привласнюючого господарства (збиральництво та полювання)...</p>	<p>9. Охарактеризуйте процес виникнення та розвиток нових знарядь праці...</p>
<p>2. Прокоментуйте коротко побут та трудову діяльність людини доби ранньої первісної общини..?</p>	<p>10. Розкрийте сутність понять – статєва спеціалізація праці.</p>
<p>3. Охарактеризуйте основні гіпотези розвитку шлюбу та сім'ї - етнологічна та археологічна. ..?</p>	<p>11. Прокоментуйте коротко сімейно-шлюбні відносини людини доби ранньої первісної общини..?</p>
<p>4. Прокоментуйте коротко сімейно-шлюбні відносини людини доби ранньої первісної общини..?</p>	<p>12. Розкрийте сутність понять – полігінія та поліандрія.</p>
<p>5. Чи можна було вбивати та їсти тотем? А) Так; Б) Ні; В) Ні, але, якщо дотримуватися обрядовості, то можна.</p>	<p>13. Розкрийте сутність понять – матрилокальний та патрилокальний шлюб...</p>
<p>6. Розкрийте сутність понять – інфантецид, геронтоцид.</p>	<p>14. Охарактеризуйте розвиток раціональних знань.</p>
<p>7. Розкрийте сутність понять – матрилінійність та патрилінійність.</p>	<p>15. Охарактеризуйте первісні норми соціального та суспільного регулювання.</p>
<p>8. Розкрийте сутність поняття – реципрокація.</p>	<p>16. Охарактеризуйте матеріальну та духовну культуру людства доби РПО</p>

ТЕМА 9 – 10. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПІЗНЬОЇ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

<p>1. Визначте основні осередки виникнення відтворюючих форм господарства..?</p>	<p>10. Розкрийте сутність понять – статева спеціалізація праці.</p>
<p>2. Розкрийте сутність понять – дисперснородова та однородова община.</p>	<p>11. Прокоментуйте коротко сімейно-шлюбні відносини людини доби пізньої первісної общини..?</p>
<p>3. Розкрийте причини, суть та наслідки мезолітичної кризи...</p>	<p>12. Охарактеризуйте розвиток раціональних знань.</p>
<p>4. Розкрийте процес інтенсифікації та спеціалізації привласнюючого господарства...</p>	<p>13. Визначте та охарактеризуйте основні осередки виникнення відтворюючих форм господарства..?</p>
<p>5. Охарактеризуйте процес виникнення та розвиток нових знарядь праці...</p>	<p>14. Охарактеризуйте процес становлення скотарства...</p>
<p>6. Термін “Неолітична революція” належить: А) Ч. Дарвіну Б) Ф. Енгельсу В) К. Поланьї Г) Г. Чайлду.</p>	<p>15. Охарактеризуйте процес формування кочового скотарства.</p>
<p>7. Охарактеризуйте основні етапи становлення відтворюючих форм економіки...</p>	<p>16. Розкрийте суть процесу нерівномірного господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени...</p>
<p>8. Прокоментуйте коротко побут та трудову діяльність людини доби пізньої первісної общини..?</p>	<p>17. Визначте основні функції престижної економіки.</p>
<p>9. Визначте господарські та соціальні функції обміну.</p>	<p>18. Охарактеризуйте духовну культуру доби пізньої первісності.</p>

ТЕМА 11, 12, 13. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПОЛІТОГЕНЕЗУ.

1. Розкрийте причини кризи потестарної організації...	11. Охарактеризуйте розвиток престижної економіки...
2. Розкрийте суть основних концепцій занепаду первісного суспільства - теорії Г.Спенсера, І Дюркгейма, Г.Чайлда та інших.	12. Охарактеризуйте розвиток відокремленої власності та початок становлення приватної власності.
3. Охарактеризуйте основні теорії причин політогенезу (Л.Мечников, Е.Хантінгтон, Л.Гумплович, Дж. Фрезер та ін.).	13. Розкрийте сутність поняття – редистрибуція.
4. Розкрийте етапи розвитку відтворюючого господарства.	14. Порівняйте сутність реціпрокації та редистрибуції
5. Визначте причини та наслідки революції вторинних продуктів...	15. Визначте причини та наслідки виникнення приватної власності.
6. Визначте причини та наслідки транспортної революції...	16. Охарактеризуйте причини виникнення різних форм експлуатації.
7. Охарактеризуйте процес становлення ремесла.	17. Охарактеризуйте основні підходи до процесу становлення політичної влади...
8. Охарактеризуйте основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського виробництва.	18. Розкрийте сутність різних форм експлуатації...
9. Охарактеризуйте основні етапи становлення металургії та металообробки.	19. Визначте причини та наслідки становлення політичної влади...
10. Охарактеризуйте розвиток обміну.	20. Визначте причини та наслідки зародження держави...

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ. КРАЇНИ ТА НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В ІХ – ІV ТИС. ДО Р.Х.

1. Визначте об'єкт Історії стародавнього Сходу...	9. Охарактеризуйте періодизацію Історії стародавнього Сходу...
2. Визначте предмет та методологічну базу Історії стародавнього Сходу...	10. Охарактеризуйте джерела з Історії стародавнього Сходу...
3. Дайте визначення поняттю – культура...	11. Визначте характерні риси гармонійних суспільств...
4. Дайте визначення поняттю – цивілізація...	12. Визначте характерні риси техногенних суспільств...
5. Дайте визначення поняттю – гармонійне суспільство...	13. Регіон де було збудоване перше місто на Землі: А) Шумер Б) Єгипет В) Бл. Схід Г) Індія.
6. Охарактеризуйте особливості історіографії Історії стародавнього Сходу...	14. Визначте особливості історико-культурного розвитку ойкумени VIII – V тис. В.С...

7. Дайте визначення поняттю – техногене суспільство...	15. Визначте характерні риси в забудові Єрихона...
8. Охарактеризуйте хронологію Історії стародавнього Сходу...	

ТЕМА 2. КРАЇНИ ТА НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В I ПОЛ. III ТИС. ДО Р.Х.

1. Визначте особливості історико-культурного розвитку ойкумени IV тис. В.С...	6. Визначте особливості історико-культурного розвитку ойкумени поч. III тис. В.С...
2. Проаналізуйте значення укрупнення техногенних спільнот.	7. В якому регіоні почали виготовляти бронзові речі: А) Індія Б) Шумер В) Єгипет Г) Мала Азія.
3. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в III тис. до н.е.	8. Де зародилися перша цивілізація: А) Індія Б) Шумер В) Єгипет Г) Мала Азія.
4. Визначте значення та наслідки виникнення писемності.	9. Розкрийте процес становлення царської влади.
5. Визначте значення міграції напр. III тис.	10. Визначте причини та наслідки “міської революції”

ТЕМА 3. МЕСОПОТАМІЯ В І ПОЛ. III ТИС. ДО Р.Х.

<p>1. Протописемна епоха в Шумері тривала: А) 3000 – 2500 рр. Б) 2900 – 2750 рр. В) 2900 – 2500 рр. Г) 2500 – 2000 рр.</p>	<p>6. Ранньодинастична епоха I в Шумері: А) пр. 2900 – 2400 рр. Б) пр. 2800 – 2300 рр. В) пр. 2750 – 2600 рр. Г) пр. 2500 – 2000 рр.</p>
<p>2. Ранньодинастична епоха в Шумері: А) пр. 2900 – 2400 рр. Б) пр. 2800 – 2300 рр. В) пр. 2750 – 2310 рр. Г) пр. 2500 – 2000 рр.</p>	<p>7. Ранньодинастична епоха II в Шумері: А) пр. 2900 – 2400 рр. Б) пр. 2600 – 2500 рр. В) пр. 2750 – 2310 рр. Г) пр. 2500 – 2000 рр.</p>
<p>3. Легендарний цар міста Урук? А) Хаммурапі Б) Гільгамеш В) Лугальзагесі Г) Саргон.</p>	<p>8. Ранньодинастична епоха III в Шумері: А) пр. 2900 – 2400 рр. Б) пр. 2800 – 2300 рр. В) пр. 2750 – 2310 рр. Г) пр. 2500 – 2310 рр.</p>
<p>4. Месопотамський Ной ? А) Гільгамеш Б) Мардук В) Бел Г) Утнапштим.</p>	<p>9. Правління Урунимгіні. А) пр. 2900 – 2885 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2750 – 2710 рр. Г) пр. 2300 – 2290 рр.</p>
<p>5. Аккадська епопея про створення світу і виникнення богів? А) Авеста Б) “Книга мертвих” В) “Енума елиш” Г) Трипітака.</p>	<p>10. Правління Лугальзагесі. А) кін. XXVI ст. Б) кін. XXIII ст. В) кін. XXV ст. Г) кін. XXIV ст.</p>

ТЕМА 4. МЕСОПОТАМІЯ В II ПОЛ. III ДО Р.Х.

<p>1. Правління Саргона Давнього? А) пр. 2900 – 2885 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2750 – 2710 рр. Г) пр. 2316 – 2261 рр.</p>	<p>6. Нашестя кутіїв? А) пр. 2500 рр. Б) пр. 2400 рр. В) пр. 2300 рр. Г) пр. 2200 рр.</p>
<p>2. Правління Римуша? А) пр. 2800 – 2785 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2750 – 2710 рр. Г) пр. 2260 – 2237 рр.</p>	<p>7. Священне місто шумерів: А) Аккад Б) Ерідуду В) Шуруппак Г) Ур.</p>
<p>3. Правління Маништушу? А) пр. 2800 – 2785 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2750 – 2710 рр. Г) пр. 2260 – 2237 рр.</p>	<p>8. 5. Правління Ур – Намму? А) пр. 2300 – 2285 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2450 – 2410 рр. Г) пр. 2111 – 2094 рр.</p>
<p>4. Правління Нарам-Суєна? А) пр. 2900 – 2885 рр. Б) пр. 2318 – 2310 рр. В) пр. 2750 – 2710 рр. Г) пр. 2236 – 2200 рр.</p>	<p>9. Проаналізуйте розвиток Шумеру за часи правління III династії Ура....</p>

5. Правління Гудеа?

- А) 2 пол. XXIII в. Б) 2 пол. XXI в.
В) 2 пол. XXII в. Г) 2 пол. XX в.

10. Визначте та охарактеризуйте причини та наслідки навали Кутіїв.

ТЕМА 5. СТАРО-ВАВИЛОНСЬКЕ ЦАРСТВО І ПОЛ. II ТИС. ДО Р.Х.

<p>1. Епоха Хаммурапі ? А)1995–1953 р Б)1890–1848р В)1792–1750 рр Г)1682–1640 рр.</p>	<p>6. Визначте поняття <i>неджес</i> та <i>уру</i>...</p>
<p>2. Визначте поняття <i>авелум</i> та <i>мушкенум</i></p>	<p>7. Проаналізуйте джерела з історії Старо-Вавилонської держави.</p>
<p>3. Визначте поняття <i>мерет</i> та <i>баку</i> ...</p>	<p>8. Вторгнення Касситів? А) 1750 р. Б) 1700 р. В) 1518 р. Г) 1455 р.</p>
<p>4. Визначте поняття <i>хему</i> та <i>іхуті</i>...</p>	<p>9. Панування у Вавилонії касситів (III Вавилонська династія). А)1758–1524 р . Б)1518–1204 р. В)1400–1200 р. Г) 1328–1100 рр.</p>
<p>5. Визначте поняття <i>гуруши</i> та <i>нгеме</i> ...</p>	<p>10. Визначте причини та значення вторгнення Касситів.</p>

ТЕМА 6. ЄГИПЕТ РАННЬОГО ТА ДАВНЬОГО ЦАРСТВ (III ТИС. ДО Р.Х.).

<p>1. Перший додинастичний період в Єгипті (амратський). А) I пол. VI тис. Б) I пол. IV тис. В) I пол. V тис. Г) I пол. III тис.</p>	<p>6. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Раннього царства.</p>
<p>2. Другий додинастичний період в Єгипті (герзейський). А) II пол. VI тис. Б) II пол. IV тис. В) II пол. V тис. Г) II пол. III тис.</p>	<p>7. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Давнього царства.</p>
<p>3. Раннє Царство Єгипту (I – II династії): А) 4000 – 3500 рр Б) 3000-2800 рр В) 2500 – 2300 рр Г) 2400 – 2200 рр.</p>	<p>8. Назвіть три найбільші піраміди Єгипту...</p>
<p>4. Старе Царство Єгипту (III – VI династії): А) 4000 – 3500 рр Б) 3000-2800 рр В) 2800 – 2250 рр Г) 2500 – 2300 рр.</p>	<p>9. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Давнього царства.</p>
<p>5. I Перехідний період в Єгипті (VII – XI династії): А) 3000 – 3500 рр Б) 2500-2300 рр В) 2250-2050 рр Г) 2100 – 2000 рр.</p>	<p>10. Проаналізуйте розвиток та особливості релігії Ст. Єгипту.</p>

ТЕМА 7. ЄГИПЕТ СЕРЕДНЬОГО ТА НОВОГО ЦАРСТВ (ІІ ТИС. ДО Р.Х.).

<p>1. Середнє Царство Єгипту (XI – XII династії): А) 2050 – 1750 pp Б) 1580 – 1085 pp В) 1350 – 1150 pp Г) 1100 – 900 pp.</p>	<p>6. Фараон – релігійний реформатор (монотеїзм) ? А) Джосер Б) Тутанхамон В) Аменхотеп III Г) Аменхотеп IV.</p>
<p>2. Нове Царство Єгипту (XVIII – XX династії): А) 1700 – 1000 pp Б) 1650 – 1150 pp В) 1580 – 1085 pp Г) 1500 – 1200 pp.</p>	<p>7. Великий фараон з плеяди фараонів Рамесидів (правив 67 років) ? А) Рамзес I Б) Рамзес II В) Рамзес III Г) Рамзес IV.</p>
<p>3. II Перехідний період в Єгипті (XIII – XVII династії): А) сер. XVIII–XVII ст. Б) сер. XVIII–XV ст. В) сер. XIV – XIII ст. Г) сер. XIII – XI ст.</p>	<p>8. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Середнього царства.</p>
<p>4. Вторгнення гіксосів. А) 1750 p. Б) 1700p В) 1745 p Г) 1600p.</p>	<p>9. Проаналізуйте історичне значення гіксоського періоду в історії Ст. Єгипту.</p>
<p>5. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Середнього царства.</p>	<p>10. Порівняйте соціально – економічне становище Єгипту доби Середнього та Нового царств.</p>

ТЕМА 8. ЄГИПЕТ ПІЗНЬОГО ЦАРСТВА (I ПОЛ. I ТИС. ДО Р.Х.).

<p>1. III Перехідний період: А) XIII ст. Б) XI ст. В) XII ст. Г) X ст.</p>	<p>6. Єгипет під владою Ассирії: А) 671—655 pp. Б) 550—430 pp. В) 659—630 pp. Г) 550—350 pp.</p>
<p>2. Пізнє Царство Єгипту (XXI – XXX династії): А) кін. XIII – VIII ст. Б) кін. XI – VI ст. В) кін. XII – VII ст. Г) кін. X – IV ст.</p>	<p>7. Правління лівійської династії: А) 990—750 pp. Б) 950—730 pp. В) 970—730 pp. Г) 950—630 pp.</p>
<p>3. Правління лівійської династії: А) 990—750 pp. Б) 950—730 pp. В) 970—730 pp. Г) 950—630 pp.</p>	<p>8. Правління Сайїської династії: А) 670—650 pp. Б) 600—530 pp. В) 664—525 pp. Г) 550—430 pp.</p>
<p>4. Правління династії фараона Бокхоріса: А) 800—750 pp. Б) 750—730 pp. В) 770—730 pp. Г) 721—715 pp.</p>	<p>9. Назвіть рік коли Єгипет став перською сатрапією ? А) 630 p. Б) 580 p. В) 525 p. Г) 505 p.</p>
<p>5. Правління нубійської династії: А) 790—750 pp. Б) 715—664 pp. В) 720—630 pp. Г) 700—630 pp.</p>	<p>10. Назвіть рік коли Єгипет став Римською провінцією? А) 60 p. Б) 40 p. В) 50 p. Г) 30 p.</p>

ТЕМА 9 – 10. МАЛА АЗІЯ, ІРАН ТА МЕСОПОТАМІЯ У II – I ТИС. ДО Р.Х.

<p>1. Зруйнування "народами моря" Хетської держави ? А) 1450 р. Б) 1350 р. В) 1200 р. Г) 1187 р. В.С.</p>	<p>6. Священна книга зороастризму ? А) Трипі така Б) Веди В) Авеста Г) Тора.</p>
<p>2. Взяття ассірійцями міста Каркеміш ? А) 856 р. Б) 798 р. В) 717 р. Г) 654 р.</p>	<p>7. Розквіт Новохетського царства відбувся за правління царя...? А) Хаттусілі I Б) Мурсілі I В) Хаттусілі III Г) Мурсілі II.</p>
<p>3. Царська династія Перської держави ? А) Маккавеї Б) Саргоніди В) Рамесиди Г) Ахеменіди.</p>	<p>8. Останній цар Ассирії ? А) Тіглатпаласар III Б) Салманасар III В) Ашшур-убалліт Г) Асархаддон.</p>
<p>4. Перший цар держави Урарту? (приб.) А) Арам Б) Руса I В) Мінуа Г) Аргішти I</p>	<p>9. Битва під Кадешем (Сирія) ? А) 1455 р. Б) 1389 р. В) 1350 р. Г) 1312 р.</p>
<p>5. Завоювання персами Єгипту ? А) 925 р. Б) 867 р. В) 525 р. Г) 435 р.</p>	<p>10. Завоювання персами Мідії. А) 787 р. Б) 650 р. В) 550 р. Г) 465 р.</p>

ТЕМА 11. БЛИЗЬКИЙ СХІД У II – I ТИС. ДО Р.Х.

<p>1. Панування держави Ямхад у Північній Месопотамії та Північній Сирії. А) XX – XVI ст. В.С. Б) XIX – XVIII ст. В.С. В) XX – XV ст. В.С. Г) XIX – XIV ст. В.С.</p>	<p>6. Розквіт міста-держави Тір та встановлення його гегемонії у Фінікії під час правління царя Хірама I. А) I пол. XIII ст. В.С. Б) I пол. XI ст. В.С. В) I пол. XII ст. В.С. Г) I пол. X ст. В.С.</p>
<p>2. Вторгнення у Палестину ізраїльських племен в Ханаан. А) XIX – XV ст. В.С. Б) XV – XIII ст. В.С. В) XIII – XII ст. В.С. Г) XI – X ст. В.С.</p>	<p>7. Повстання на чолі з Іеровоамом проти ізраїльського царя Ровоама. Взяття ізраїльської столиці Єрусалима військами фараона Шешенка I. А) 925 р. Б) 920 р. В) 926 р. Г) 720 р.</p>
<p>3. Виникнення Ізраїльської держави на чолі з царем Давидом ? А) XIV ст. В.С. Б) II пол. XI ст. В.С. В) II пол. X ст. В.С. Г) IX ст. В.С.</p>	<p>8. Розпад Ізраїльського царства ? А) 925 р. Б) 900 р. В) 878 р. Г) 768 р.</p>
<p>4. Початок фінікійської колонізації басейну Середземного моря. А) XIV ст. В.С. Б) XIII ст. В.С. В) X ст. В.С. Г) IX ст. В.С.</p>	<p>9. Розквіт Ізраїльського царства за часів правління Омрі. Заснування міста Самарії як столиці держави. А) 875 – 825 рр. Б) 830 – 820 рр. В) 870 – 850 рр. Г) 810 – 800 рр.</p>
<p>5. Посилення держави Ізраїль під час правління царя Соломона. Поділ країни на 12 провінцій. А) I пол. XIII ст. В.С. Б) I пол. XI ст. В.С. В) I пол. XII ст. В.С. Г) I пол. X ст. В.С.</p>	<p>10. Взяття і зруйнування вавілонянами Єрусалима. Кінець Іудейської держави. А) 625 р. Б) 596 р. В) 600 р. Г) 586 р.</p>

ТЕМА 12. ПЕРШІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ.

1. Сансара – це... ?	6. Карма – це...?
2. Визначте джерела з історії стародавньої Індії.	7. Харапська цивілізація існувала ? А) 2500–2000 р. Б) 2300–1700 р. В) 2000–1500 р. Г) 1800–1600 р.
3. Розкрийте зміст Рігведи.	8. Розкрийте зміст Махабхарати
4. Веди в перекладі ? А) Мудрість Б) Знання В) Святість. Г) Чари	9. Варна – це ...?
5. Арійський бог Сур'я – це бог...? А) Сонця Б) Неба В) Води Г) Землі.	10. Каста – це ...?

ТЕМА 13. ПЕРШІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.

1. Визначте джерела з історії стародавнього Китаю.	6. Період Чжаньго А) 444 – 235 pp. В.С. Б) 300 – 200 pp. В.С. В) 403 – 221 pp. В.С. Г) 180 – 160 pp. В.С.
1. Назвіть основні праці з історії Стародавнього Китаю.	7. Утворення імперії Цінь. А) 351 р. В.С. Б) 221 р. В.С. В) 321 р. В.С. Г) 121 р. В.С.
3. Виникнення держави Шан (Інь). А) сер. III тис. В.С. Б) сер. I тис. В.С. В) сер. II тис. В.С. Г) кінець I тис. В.С.	8. Засновник даосизму ? А) Кон-Фу-цзи Б) Лао-цзи В) Мен-цзи Г) Гаутама.
4. Початок епохи Чжоу. А) кін. XIII ст. В.С. Б) кін. XI ст. В.С. В) кін. XII ст. В.С. Г) кін. X ст. В.С.	9. Які китайські династії відносяться до епохи “Трьох династій” ? А) Ся; Шан-Інь; Чжоу. Б) Цінь; Шан-Інь; Чжоу. В) Цінь; Сун; Хань. Г) Цінь; Шан-Інь; Хань.
5. Період “У ба” (“П’яти гегемонів”) А) VIII – V ст. В.С. Б) VIII – IV ст. В.С. В) VIII – VI ст. В.С. Г) VII – VI ст. В.С.	10. Правління Старшої (Західної) династії Хань у Китаї. А) 236 – 35 pp. В.С. Б) 206 – 25 pp. В.С. В) 216 – 21 pp. В.С. Г) 200 – 16 pp. В.С.

ТЕМА 1 – 2. ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ КУРСУ “ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ ТА РИМУ”. ПЕРІОДИЗАЦІЯ. ДЖЕРЕЛА ТА ІСТОРИОГРАФІЯ.

1. Визначте предмет та об’єкт дослідження історії стародавньої Греції...	6. Перелічіть джерела з історії ул. Греції...?
2. Визначте основні джерела з історії Стародавньої Греції...	7. Перелічіть джерела з історії ул. Риму...?
3. Засновник наукової хронології історії ул. Греції ? А) Енгельс Б) Бек В) Скалігер Г) Мітфорд	8. Перший справжній давньогрецький історик? А) Гомер Б) Геродот В) Фулідід Г) Ксенофонт

4. Визначте предмет та об'єкт дослідження історії стар. Риму...	9. Визначте особливості природних умов Балканської Греції...
5. Визначте основні джерела з курсу Історія Стародавнього Риму...	10. Визначте особливості природних умов Апеннінського півострова...

ТЕМА 3. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ КРИТО-МІКЕНСЬКОГО ПЕРІОДУ УЛ – XI УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. Ранньомінойський період тривав...? А) XXXII – XXIII ул. Б) ул – XXIII ул. В) XXIII – XX ул. Г) XXII – ул ул.</p>	<p>6. Пізньоелладський період тривав...? А) XIX – XIII ст. Б) XVII – XIII ст. В) XVI – XII ст. Г) XV – X ст.</p>
<p>2. Середньомінойський період тривав...? А) ул – XXIII ул. Б) XXII – XVIII ул. В) XX – XIII ул. Г) ул – XIII ул.</p>	<p>7. Палац Міноса розкопав ? А) Шліман Б) Чайлд В) улія Г) Фармаковський</p>
<p>3. Пізньомінойський період тривав...? А) XX – XIII ул. Б) XIX – XII ул. В) XVII – XII ул. Г) ул – X ул.</p>	<p>8. Трою розкопав ? А) Шліман Б) Чайлд В) улія Г) Фармаковський</p>
<p>4. Ранньоелладський період тривав...? А) XXXII – XXIII ул. Б) ул – ул ул. В) XXIII – XX ул. Г) XXII – ул ул.</p>	<p>9. Мікени розкопав ? А) Шліман Б) Чайлд В) улія Г) Фармаковський</p>
<p>5. Середньоелладський період тривав...? А) ул – XXIII ул. Б) XXII – XVIII ул. В) XX – XVII ул. Г) ул – XIII ул.</p>	<p>10. Палац царя Міноса знаходиться ? А) Кнос Б) Мікени В) Афіни Г) Фіви</p>

ТЕМА 4. ІСТОРІЯ ГРЕЦІЇ ГОМЕРІВСЬКОЇ ДОБИ XI – IX УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. “Гомерівський” період тривав...? А) XIV – XIII ул. Б) XIII – XII ул. В) XII – XI ул. Г) XI – IX ул.</p>	<p>6. Автор Іліади ? А) Гесіод. Б) улія . В) Гомер. Г) Пісістрат.</p>
<p>2. Перелічите грецькі племена та їх діалекти ? А) _____ Б) _____ В) _____ Г) _____</p>	<p>7. Автор Одиссеї ? А) Гесіод. Б) улія . В) Гомер. Г) Пісістрат.</p>
<p>3. В якому столітті відбулася “Троянська війна” ? А) ул ул. Б) XIV ул. В) XIII ул. Г) X ул.</p>	<p>8. Ахілл герой якої поеми ? А) Іліада. Б) Труди и дні. В) Одиссея. Г) Теогонія.</p>
<p>4. Мікенська цивілізація була зруйнована племенами...? А) Хетів Б) Ахейців В) Дорійців Г) Іонійців.</p>	<p>9. Одиссей герой якої поеми ? А) Іліада. Б) Труди и дні. В) Одиссея. Г) Теогонія.</p>
<p>5. У якому столітті жив Гомер ? А) XV ул. Б) XI ул. В) XIII ул. Г) VIII ул.</p>	<p>10. Перелічити характерні особливості епохи «Темних віків»</p>

ТЕМА 5. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД АРХАЇКИ VIII – VI УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. “Архаїчний” період тривав...? А) X – IX ул. Б) IX – X ул. В) VIII – VI ул. Г) VII – V ул.</p>	<p>6. Назвіть грецьких істориків...</p>
--	--

2. Грецька колонізація почалася ? А) в ІХ ул. Б) в VIII ул. В) в VI ул. Г) в Vст.	7. Які грецькі племена заснували Спартанську державу...?
3. Реформи Солона ? А) 600 р. Б) 594 р. В) 555 р. Г) 500 р.	8. Закони Клісфена ? А) 520 – 510 рр. Б) 515 – 510 рр. В) 509 – 500 рр. Г) 449 – 444 рр.
4. Автор перших законів в Афінах ? А) Клісфен Б) Солон В) Драконт Г) Аристотель	9. Визначте причини колонізації ...
5. Династія Афінських тиранів ? А) Атріди Б) Пісістратиди В) Ахеменіди Г) Персеїди	10. Вкажіть основні напрями колонізації ...

ТЕМА 6 – 7. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД КЛАСИКИ V – IV УЛ. ДО Р.Х.

1. Класичний період тривав...? А) VIII – VI ул. ул. Б) VII – VI ул. ул. В) V – IV ул. Г) IV – III ул.	8. Закони ефора Епітадея про волю заповітів у Спарті ? А) 405 Р. Б) 400 Р. В) 381 Р. Г) 379 Р.
2. Греко-перські війни відбувалися ? А) 550 – 500 рр. Б) 500 – 449 рр. В) 450 – 400 рр. Г) 431 – 404 рр.	9. Перелічіть реформи Філіпа II...
3. Пелопоннеська війна відбувалася ? А) 500 – 480 рр. Б) 450 – 425 рр. В) 445 – 415 рр. Г) 431 – 404 рр.	10. Правління Олександра Македонського? А) 346 – 333 рр. Б) 336 – 323 рр. В) 326 – 313 рр. Г) 316 – 303 рр.
4. Перелічіть грецьких трагіків та комедіографів...	11. Перелічіть грецьких філософів класичної доби
5. Перелічіть грецьку систему ордерів...	12. Перелічіть грецьких скульпторів класичної доби
6. Архідамова війна ? А) 441 – 414 рр. Б) 431 – 421 рр. В) 421 – 400 рр. Г) 404 – 385 рр.	13. Перелічіть грецьких істориків класичної доби
7. Тиранія тридцяти в Афінах ? А) 414 – 413 рр. Б) 410 – 409 рр. В) 404 – 403 рр. Г) 400 – 395 рр.	14. Перелічіть грецьких письменників та поетів класичної доби

ТЕМА 8. ГРЕЦІЯ В ПЕРІОД ЕЛЛІНІЗМУ III – I УЛ. ДО Р.Х.

1. Період Еллінізму тривав...? А) V – IV ул. ул. Б) V – III ул. ул. В) III – I ул. Г) II – I ул.	6. Доба війн диадохів...? А) 331 – 320 рр. Б) 332 – 289 рр. В) 323 – 280 рр. Г) 320 – 300 рр.
2. Визначте характерні риси Еллінізму...	7. Перелічіть сім чудес Стародавнього Світу?
3. Битва при річці Гранік? А) 338р. Б) 336 р. В) 334 р. Г) 330 р.	8. Елліністична Сирійська династія? А) Птоломеїв Б) Селевкідів В) Ахеменідів Г) Еврипонтидів.
4. Битва при Іссі? А) 336 р. Б) 335 р. В) 334 р. Г) 333 р.	9. Елліністична Єгипетська династія? А) Птоломеїв Б) Селевкідів В) Ахеменідів Г) Еврипонтидів.

5. Битва при Гавгамелах (улія т)?

А) 335 р. Б) 333 р.

В) 331 р. Г) 330 р.

10. Олександр Великий помер у...?

А) 332 р. Б) 323 р.

В) 318 р. Г) 301 р.

ТЕМА 9. РИМ ЗА ЧАСІВ ЦАРСЬКОЇ ДОБИ VIII – VI УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. Культура Террамар у Північній Італії ? А) II пол. IV тис. В.С. Б) II пол. III тис. В.С. В) II пол. II тис. В.С. Г) II пол. I тис. В.С.</p>	<p>6. Перелічіть імена Римських царів...</p>
<p>2. Вкажіть легендарну дату заснування Риму? А) 776 – 775 рр. Б) 760 – 759 рр. В) 754 – 753 рр. Г) 743 – 742 рр.</p>	<p>7. Царська доба в історії ул. Риму тривала ? А) ул – V ул. В.С. Б) XI – IV ул. В.С. В) VIII – VI ул. В.С. Г) VIII – V ул. В.С.</p>
<p>3. Перелічіть назву Римських пагорбів...</p>	<p>8. Максимальний розквіт міст етрусків ? А) I ул. X ул. В.С. Б) I ул. VIII ул. В.С. В) I ул. VII ул. В.С. Г) I ул. VI ул. В.С.</p>
<p>4. Легендарний засновник Риму ? А) Еней. Б) Рем. В) ул. Г) Парис.</p>	<p>9. Перший цар Риму ? А) Еней. Б) Рем. В) ул. Г) Парис.</p>
<p>5. Вкажіть роки правління Сервія Тулія ? А) 678 – 670 рр. Б) 625 – 615 рр. В) 600 – 583 рр. Г) 578 – 555 рр.</p>	<p>10. Останній цар Риму ? А) С. Тулій Б) Т. Гордий. В) Рем. Г) Нума Помпіль.</p>

ТЕМА 10. РИМ ЗА ЧАСІВ РАННЬОЇ РЕСПУБЛІКИ VI – III УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. Перша сецесія плебеїв відбулася...? А) 594 р. Б) 494 р. В) 481 р. Г) 449 р.</p>	<p>6. Складання “Законів XII таблиць” ? А) 500 – 499 рр. Б) 490 – 489 рр. В) 480 – 479 рр. Г) 451 – 450 рр.</p>
<p>2. Друга сецесія плебеїв відбулася...? А) 594 р. Б) 494 р. В) 481 р. Г) 449 р.</p>	<p>7. Закон трибуна улія т про шлюби ? А) 455 р. Б) 444 р. В) 431 р. Г) 429 р.</p>
<p>3. Остання сецесія плебеїв відбулася...? А) 494 р. Б) 355 р. В) 287 р. Г) 249 р.</p>	<p>8. Об’єднання Італії під владою Рима ? А) 275 р. Б) 270 р. В) 267 р. Г) 265 р.</p>
<p>4. Перша Пунічна війна проходила...? А) 380 – 365 рр. Б) 360 – 340 рр. В) 264 – 241 рр. Г) 218 – 201 рр.</p>	<p>9. Перехід Ганнібала через Альпи ? А) 218 р. Б) 216 р. В) 214 р. Г) 212 р.</p>
<p>5. Друга Пунічна війна проходила...? А) 380 – 365 рр. Б) 360 – 340 рр. В) 264 – 241 рр. Г) 218 – 201 рр.</p>	<p>10. Битва при Каннах ? А) 218 р. Б) 216 р. В) 214 р. Г) 212 р.</p>

ТЕМА 11. РИМ ЗА ЧАСІВ ПІЗНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ III – I УЛ. ДО Р.Х.

<p>1. Трибун Тиберій Гракх ? А) 153 р. Б) 133 р. В) 123 р. Г) 113 р.</p>	<p>6. Перший тріумвірат ? А) 70 – 52 рр. Б) 60 – 53 рр. В) 53 – 52 рр. Г) 50 – 44 рр.</p>
<p>2. Трибун Гай Гракх ? А) 153 – 152 рр. Б) 133 – 132 рр. В) 123 – 122 рр. Г) 113 – 112 рр.</p>	<p>7. Другий тріумвірат ? А) 65 – 52 рр. Б) 60 – 53 рр. В) 55 – 50 рр. Г) 43 – 36 рр.</p>
<p>3. Югуртинська війна ? А) 143 – 140 рр. Б) 133 – 130 рр. В) 111 – 105 рр. Г) 105 – 100 рр.</p>	<p>8. Бій Марка Антонія і Октавіана біля мису Акцій ? А) 45 рр. Б) 33 рр. В) 35 рр. Г) 31 рр.</p>

4. Війна Г. Юлія Цезаря в Галії ? А) 60 – 55 pp. Б) 58 – 50 pp. В) 50 – 45 pp. Г) 49 – 45 pp.	9. Створення римської провінції Єгипет ?. А) 40 pp. Б) 33 pp. В) 35 pp. Г) 30 pp.
5. Громадянська війна між Ю. Цезарем та його супротивниками ? А) 60 – 55 pp. Б) 58 – 50 pp. В) 50 – 45 pp. Г) 49 – 45 pp.	10. Проголошення Октавіана улія ту с ? А) 65 pp. Б) 33 pp. В) 50 pp. Г) 27 pp.

ТЕМА 12. РИМ ЗА ЧАСІВ ПРИНЦИПАТУ І УЛ. ДО Р.Х. – III УЛ. АД.

1. Принципат Октавіана ? А) 37 p. В.С. – 24 p. Б) 27 p. В.С. – 14 p. В) 17 p. В.С. – 24 p. Г) 7 p. В.С. – 34 p.	6. Принципат Доміціана Флавія? А) 69 – 79 pp.. Б) 70 – 74 pp. В) 81 – 96 pp. Г) 75 – 84 pp.
2. Принципат Тиберія ? А) 15 – 24 pp.. Б) 17 – 29 pp. В) 14 – 37 pp. Г) 20 – 39 pp.	7. Принципат Траяна? А) 69 – 79 pp.. Б) 70 – 74 pp. В) 81 – 100 pp. Г) 98 – 117 pp.
3. Принципат Нерона ? А) 37 – 54 pp.. Б) 54 – 68 pp. В) 56 – 70 pp. Г) 58 – 64 pp.	8. Принципат Адріана ? А) 90 – 100 pp.. Б) 120 – 130 pp. В) 125 – 135 pp. Г) 117 – 138 pp.
4. Принципат Віспасіана Флавія? А) 69 – 79 pp.. Б) 70 – 74 pp. В) 70 – 80 pp. Г) 75 – 84 pp.	9. Принципат Марка Аврелія ? А) 110 – 120 pp.. Б) 125 – 135 pp. В) 133 – 139 pp. Г) 161 – 180 pp.
5. Принципат Тита Флавія? А) 69 – 79 pp.. Б) 70 – 80 pp. В) 75 – 85 pp. Г) 79 – 81 pp.	10. Доба «солдатських» імператорів? А) 200 – 276 pp.. Б) 205 – 290 pp. В) 222 – 277 pp. Г) 235 – 284 pp.

ТЕМА 13. РИМ ЗА ЧАСІВ ДОМІНАТУ III – V СТ Н.Е.

1. Визначте відмінності між добою Принципату та улія ту...	6. Визначте сутність домінату...
2. Правління Діоклетіана ? А) 221 – 240 pp.. Б) 235 – 284 pp. В) 284 – 305 pp. Г) 395 – 476 pp.	7. Правління Костянтина Великого ? А) 221 – 240 pp.. Б) 235 – 284 pp. В) 284 – 305 pp. Г) 306 – 337 pp.
3. Правління Костянтина ? А) 284 – 290 pp.. Б) 300 – 330 pp. В) 301 – 327 pp. Г) 306 – 337 pp.	8. Медіоланський едикт Костянтина ? А) 293 p.. Б) 303 p. В) 313 p. Г) 323 p.
4. Створення Тетрархії ? А) 220 p.. Б) 254 p. В) 284 p. Г) 293 p.	9. Велике переселення народів ? А) I – II ул. Б) II – III ул. В) III – IV ул. Г) IV – VI ул.
5. Едикти проти Християн ? А) 284 – 285 pp. Б) 303 – 304 pp. В) 375 – 385 pp. Г) 470 – 481 pp.	10. Загибель Західної Римської імперії (Гесперії) ? А) 395 p.. Б) 454 p. В) 476 p. Г) 493 p.

Контрольні питання за темами:

ТЕМА 1 – 2. ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ ІСТОРІЯ ПЕРВІСНОГО СУСПІЛЬСТВА. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ.

1. Дайте визначення та охарактеризуйте сутність первісної історії як науки.
2. Розкрийте предмет та об'єкти первісної історії.
3. Охарактеризуйте основні джерела первісної історії.
4. Проаналізуйте антропологічні джерела.
5. Проаналізуйте археологічні джерела.
6. Проаналізуйте історичні джерела.
7. Порівняйте інформативність джерел первісної історії.
8. Проаналізуйте сучасний стан історіографії первісної історії.
9. Охарактеризуйте зміст геологічної періодизації.
10. Охарактеризуйте зміст археологічної періодизації.
11. Охарактеризуйте зміст антропологічної періодизації.
12. Охарактеризуйте зміст етнологічної періодизації.
13. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії Г.Чайлда.
14. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії К.Поланьї.
15. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії С.Толстова.
16. Порівняйте основні періодизації первісної історії.

ТЕМА 3 – 4. ВИНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ ТА ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬСТВА. ДОБА ПРАОБЩИНИ.

1. Охарактеризуйте сутність процесу становлення та розвитку архантропів й палеоантропів.
2. Розкрийте та проаналізуйте побут і трудову діяльність архантропів й палеоантропів.
3. Проаналізуйте основні джерела соціогенезу. Розкрийте суть понять шлюб та сім'я..
4. Охарактеризуйте структуру та розміри праобщини.
5. Проаналізуйте роль збиральництва і полювання в розвитку соціальних зв'язків.
6. Проаналізуйте значення соціалізації дітей в становленні суспільства.
7. Проаналізуйте значення полювання в становленні суспільства.
8. Проаналізуйте значення шлюбу в становленні суспільства.
9. Охарактеризуйте розвиток мозку предків сучасних людей.
10. Охарактеризуйте процес виникнення мови.
11. Охарактеризуйте процес становлення світоглядних уявлень.
12. Розкрийте етапи та характер формування образотворчого мистецтва.

ТЕМА 5 – 6. ЗАВЕРШЕННЯ АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗУ. СТАНОВЛЕННЯ ЛЮДИНИ СУЧАСНОГО ФІЗИЧНОГО ТИПУ. ВИНИКНЕННЯ РАС.

1. Розкрийте зміст основних гіпотез появи неоантропів.
2. Охарактеризуйте морфологічні варіанти неоантропів.
3. Охарактеризуйте етапи формування людських рас.
4. Охарактеризуйте етапи освоєння людиною ойкумени.
5. Охарактеризуйте основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів ідеологічних уявлень.
6. Охарактеризуйте основні теорії виникнення мови.
7. Розкрийте витоки формування світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва.
8. Охарактеризуйте процес виникнення мистецтва.

ТЕМА 7 – 8. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ РАННЬОЇ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

1. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби верхнього палеоліту.
2. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці верхнього палеоліту.
3. Розкрийте характерні риси господарсько-побутового комплексу.
4. Прокоментуйте розвиток соціально-економічних відносин доби ранньопервісної общини.
5. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби ранньопервісної общини.
6. Розкрийте характерні риси організації влади доби ранньопервісної общини.
7. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби ранньопервісної общини.
8. Проаналізуйте характерні риси основних провінцій розвитку палеолітичного мистецтва.
9. Охарактеризуйте розвиток духовної культури.
10. Розкрийте зміст раціональних знань.
11. Розкрийте етапи розвитку мистецтва.
12. Розкрийте причини виникнення первісних форм релігії.
13. Охарактеризуйте зміст первісних форм релігії.

ТЕМА 9 – 10. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПІЗНЬОЇ ПЕРВІСНОЇ ОБЩИНИ.

1. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці доби мезоліту та неоліту.
2. Розкрийте характерні риси ускладненого збиральництва.
3. Охарактеризуйте основні етапи становлення відтворюючих форм економіки.
4. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення землеробства.
5. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення скотарства.
6. Охарактеризуйте основні осередки виникнення землеробства та скотарства.
7. Розкрийте причини нерівності господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени.
8. Прокоментуйте початок процесу формування кочового скотарства.
9. Проаналізуйте соціально-економічні відносини.
10. Розкрийте характерні риси побуту людини в добу пізньої первісності.
11. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби пізньої первісної общини.
12. Розкрийте характерні риси організації влади доби пізньої первісної общини.
13. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби пізньої первісної общини.
14. Проаналізуйте розвиток Первісних норм соціального та суспільного регулювання.
15. Проаналізуйте характерні риси мистецтва доби пізньої первісної общини.
16. Охарактеризуйте розвиток духовної культури.
17. Розкрийте зміст раціональних знань.
18. Охарактеризуйте розвиток мистецтва.

ТЕМА 11, 12, 13. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ ПОЛІТОГЕНЕЗУ.

1. Проаналізуйте основні передумови політогенезу.
2. Проаналізуйте процес формування політичних відносин.
3. Розкрийте зміст основних точок зору на процес занепаду потестарної системи влади.
4. Охарактеризуйте основні теорії процесу політогенезу.
5. Прокоментуйте основні зміни в розвитку відтворюючої економіки доби
6. палеометалу (революція вторинних продуктів, транспортна революція).
7. Розкрийте етапи становлення ремесла.
8. Охарактеризуйте етапи становлення металургії.
9. Охарактеризуйте основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського

виробництва.

10. Розкрийте роль обміну у процесі становлення політичної влади.
11. Проаналізуйте розвиток престижної економіки.
12. Проаналізуйте зростання ролі обміну.
13. Охарактеризуйте сутність дарообміну.
14. Розкрийте етапи та значення формування приватної власності.
15. Проаналізуйте зміст та значення основних форм експлуатації.
16. Порівняйте між собою різні форми експлуатації.
17. Розкрийте зміст головних напрямків формування політичної влади (військовий шлях, аристократичний шлях, плутократичний шлях).
18. Охарактеризуйте та порівняйте між собою різні напрями формування політичної влади.
19. Розкрийте процес становлення держави.

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ КУРСУ ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СХОДУ. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ. КРАЇНИ ТА НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В ІХ – ІV ТИС. ДО Р.Х.

1. Дайте визначення історії Стародавнього Сходу як науці.
2. Розкрийте предмет та об'єкт історії стародавнього Сходу
3. Охарактеризуйте основні джерела з історії стародавнього Сходу
4. Порівняйте інформативність джерел з історії стародавнього Сходу
5. Проаналізуйте сучасний стан історіографії історії стародавнього Сходу
6. Охарактеризуйте гармонійні суспільства Родючої дуги.
7. Охарактеризуйте техногенні суспільства Родючої дуги.
8. Визначте головні причини виникнення першого міста в історії людства.
9. Проаналізуйте внутрішню будову Ієрихона.
10. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в ІХ – VII тис. до н.е.
11. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в VI – V тис. до н.е.
12. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в IV тис. до н.е.
13. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в ІХ – IV тис. до н.е.
14. Визначте значення локальних конфліктів та міграції в процесі становлення перших цивілізацій.
15. Визначте спільні та відмінні риси техногенних та гармонійних суспільств в IV тис. до н.е.

ТЕМА 2. КРАЇНИ ТА НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В I ПОЛ. III ТИС. ДО Р.Х.

1. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в III тис. до н.е.
2. Проаналізуйте значення укрупнення техногенних спільнот.
3. Визначте значення та наслідки виникнення писемності.
4. Визначте значення міграції напр. III тис.
5. Порівняйте основні характерні риси гармонійних та техногенних суспільств
6. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Фінікії, Північної Сирії та Месопотамії.
7. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Малої Азії та Закавказзя.
8. Охарактеризуйте основні торговельні шляхи.
9. Розкрийте процес становлення царської влади.
10. Охарактеризуйте розселення племен хурритів.
11. Охарактеризуйте розселення племен амореїв (амурру).

ТЕМА 3. РОЗВИТОК СУСПІЛЬСТВА ЗА ДОБУ РАННЬОЇ ПЕРВИСНОЇ ОБЩИНИ.

1. Проаналізуйте розвиток Месопотамії в Протописемну добу.
2. Розкрийте етапи становлення соціальної структури в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
3. Розкрийте етапи становлення економічних відносин в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
4. Розкрийте етапи становлення писемності в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
5. Охарактеризуйте Ранньодинастичний період в Месопотамії.
6. Проаналізуйте правління Енентарзі.
7. Проаналізуйте правління Уруинимгіні.
8. Проаналізуйте правління Лугальзгесі.

ТЕМА 4. МЕСОПОТАМІЯ В II ПОЛ. III ДО Р.Х.

1. Проаналізуйте правління Саргона Давнього та саргонідів, визначте основні здобутки цього періоду.
2. Визначте та охарактеризуйте причини та наслідки навали Кутіїв.
3. Охарактеризуйте головні здобутки правління Гудеа.
4. Проаналізуйте розвиток Шумеру за часи правління III династії Ура.
5. Проаналізуйте розвиток господарства.
6. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин, форми власності та земельні питання.
7. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Месопотамії.
8. Охарактеризуйте правління Гудеа.
9. Охарактеризуйте правління Утухенгаля.
10. Охарактеризуйте правління Ур – Намму.

ТЕМА 5. СТАРО-ВАВИЛОНСЬКЕ ЦАРСТВО I ПОЛ. II ТИС. ДО Р.Х.

1. Проаналізуйте джерела з історії Старо-Вавилонської держави.
2. Охарактеризуйте внутрішню політику Хаммурапі.
3. Охарактеризуйте зовнішню політику Хаммурапі.
4. Проаналізуйте розвиток господарства.
5. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин.
6. Проаналізуйте розвиток форм власності.
7. Проаналізуйте розвиток земельних питань.
8. Проаналізуйте судочинство.
9. Проаналізуйте кримінальне право.
10. Проаналізуйте сімейне право.
11. Визначте причини та значення вторгнення Касситів.
12. Проаналізуйте причини послаблення Вавилону та загибелі Старо-Вавилонського царства.

ТЕМА 6. ЄГИПЕТ РАННЬОГО ТА ДАВНЬОГО ЦАРСТВ (III ТИС. ДО Р.Х.).

1. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Раннього царства.
2. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Раннього царства.
3. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
4. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
5. Порівняйте історичний розвиток Раннього та Давнього царств.
6. Проаналізуйте розвиток та особливості релігії Ст. Єгипту.
7. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Єгипті.
8. Розкрийте етапи та характер розвитку літератури Єгипту.

9. Розкрийте етапи та характер розвитку мистецтва Єгипту.
10. Розкрийте етапи та характер розвитку науки народів Єгипту.
11. Розкрийте етапи та характер розвитку освіти народів Єгипту.

ТЕМА 7. ЄГИПЕТ СЕРЕДНЬОГО ТА НОВОГО ЦАРСТВ (II ТИС. ДО Р.Х.).

1. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Середнього царства.
2. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Середнього царства.
3. Порівняйте соціально – економічне становище Єгипту доби Середнього та Нового царств.
4. Розкрийте етапи проникнення гіксосів в Єгипет.
5. Проаналізуйте історичне значення гіксоського періоду в історії Ст. Єгипту.
6. Охарактеризуйте другий перехідний період в історії Єгипту.
7. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Нового царства.
8. Проаналізуйте зовнішню політику Єгипту доби Нового царства.

ТЕМА 8. ЄГИПЕТ ПІЗНЬОГО ЦАРСТВА (I ПОЛ. I ТИС. ДО Р.Х.).

1. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Пізнього царства.
2. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Пізнього царства.
3. Порівняйте соціально – економічне становище Єгипту доби Нового та Пізнього царств.
4. Охарактеризуйте третій перехідний період в історії Єгипту.
5. Охарактеризуйте правління лівійської династії
6. Охарактеризуйте правління XXIV династії
7. Охарактеризуйте правління нубійської династії
8. Охарактеризуйте правління Сайїської династії
9. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Нового царства.
10. Проаналізуйте зовнішню політику Єгипту доби Пізнього царства.
11. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Пізнього царства.
12. Проаналізуйте причини загибелі Пізнього царства.

ТЕМА 9 – 10. МАЛА АЗІЯ, ІРАН ТА МЕСОПОТАМІЯ У II – I ТИС. ДО Р.Х.

1. Охарактеризуйте етапи розвитку Хетської держави.
2. Розкрийте причини занепаду та гибелі Хетської держави.
3. Охарактеризуйте етапи розвитку Ассирійської держави.
4. Розкрийте причини занепаду та гибелі Ассирійської держави.
5. Проаналізуйте правління Ашшурбанапала.
6. Охарактеризуйте етапи розвитку Урарту.
7. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Урарту.
8. Розкрийте причини піднесення Ново-вавилонського царства.
9. Дайте характеристику правлінню Навуходоносора II.
10. Проаналізуйте правління Набопаласара (626 – 605). та Набоніда (556 – 539).
11. Охарактеризуйте причини послаблення та занепаду Ново-вавилонського царства в середині I тис.
12. Охарактеризуйте Еламську цивілізацію.
13. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Мідії.
14. Розкрийте причини піднесення Перської держави (розкрийте її внутрішню та зовнішню політику).
15. Охарактеризуйте культуру та релігію народів Ірану.

ТЕМА 11. БЛИЗЬКИЙ СХІД У II – I ТИС. ДО Р.Х.

1. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток Фінікії напр. II - поч. I тис. до н.е.
2. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток сирійських міст-держав.

3. Охарактеризуйте початковий етап розвитку ізраїльського народу.
4. Проаналізуйте становище ізраїльської держави за часи правління Саула та Давида (розкрийте їх внутрішню та зовнішню політику).
5. Охарактеризуйте правління Соломона.
6. Розкрийте причини занепаду Ізраїльського царства після смерті Соломона.
7. Охарактеризуйте подальший історичний розвиток Ізраїльського та Іудейського царств.

ТЕМА 12. ПЕРШІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ.

1. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Індії.
2. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Індії.
3. Охарактеризуйте культурний розвиток Індської цивілізації.
4. Розкрийте етапи арійської міграції в долину р. Інд.
5. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держави Мауріїв.

ТЕМА 13. ПЕРШІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.

1. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Китаю.
2. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Китаю.
3. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Шан.
4. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Чжоу.
5. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Цінь.
6. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Хань.

– ПЕРЕЛІК ТЕМ ТА ЗРАЗКИ РЕФЕРАТІВ, ЕСЕ:

1. Загальна ситуація в Стародавньому світі.
2. Країні Родючої дуги в IX – VII тис. до Р.Х.
3. Єрихон в IX—VII тис. Структура міста. Населення. Культ предків. Храми. Ремесло.
4. Країні Родючої дуги в VI – IV тис. до Р.Х.
5. Країні Родючої дуги в III тис. Укрупнення техногенних спільнот. Виникнення писемності.
6. Міграції напр. III тис. до н.е. Фінікія. Північна Сирія – Ебла і Угаріт. Населення Месопотамії.
7. Мала Азія та Закавказзя в IV – III тис. до Р.Х.
8. Ранні деспотії в Месопотамії.
9. Правління Саргона та його нащадків.
10. Шумеро-Аккадське царство при III династії Ура. Закони Ур-Намму. Причини послаблення та занепаду Шумеро-Аккадського царства.
11. Суспільний розвиток та політичне становище Месопотамії в II тис. до н.е.
12. Піднесення Вавилону в XIX - XVIII ст. до н.е. при I Вавилонській династії.
13. Закони Хаммурапі. Загальна характеристика.
14. Соціально – економічні відносини за законами Хаммурапі.
15. Сімейно – шлюбні відносини за законами Хаммурапі.
16. Кримінальне право за законами Хаммурапі.
17. Періодизація історичного розвитку Стародавнього Єгипту. Загальна характеристика.
18. Єгипетська держава в епоху Раннього та Стародавнього царств (економічний розвиток, соціальні відносини, воєнна політика).
19. Єгипетська держава в епоху Середнього царства (економічний розвиток, соціальні відносини, воєнна політика).
20. Відродження Єгипту в епоху Нового царства. Організація державного управління.
21. Воєнна політика єгипетських фараонів (Яхмоса I, Тутмоса II і Рамсеса II).
22. Внутрішня політика фараонів Нового царства.
23. Єгипет в епоху правління Аменхотепа IV (Ехнатона) . Реформи Ехнатона і їх наслідки.
24. Культура Стародавнього Єгипту (писемність, архітектура, мистецтво).
25. Релігія та міфологія Ст. Єгипту.
26. Ассирійська держава: періодизація, воєнно-політичний устрій та господарча діяльність населення.
27. Культурний розвиток Вавилону (релігія, ідеологія, міфологія, писемність, мистецтво, побут. Звичаї та традиції).
28. Культурний розвиток Ассирії (релігія, ідеологія, міфологія, писемність, мистецтво, побут. Звичаї та традиції).
29. Посилення Перської держави в часи правління царів династії Ахеменидів.
30. Створення “світової” Перської держави
31. Утворення перших цивілізацій в Індії. Економічний розвиток, соціальна структура, державний устрій.
32. Утворення загальноіндійської держави (імперії Маурійів).
33. Внутрішня політика Ашоки.
34. Формування нової ідеології – буддизму.
35. Культура Стародавньої Індії, (релігія, писемність, мистецтво, архітектура).
36. Китай в часи правління династії Цинь.
37. Реформи Шан-Яна.
38. Китай в часи династії Хань.
39. Реформи Ван Мана і їх наслідки.

40. Джерела з історії первісного суспільства.
41. Історіографія історії первісного суспільства.
42. Загальні питання та проблеми антропосоціогенезу.
43. Реконструкція процесу антропогенезу.
44. Реконструкція процесу соціогенезу.
45. Виникнення мислення та мови.
46. Витоки ідеологічних уявлень.
47. Господарство та побут архантропів.
48. Господарство та побут палеоантропів.
49. Наукові концепції появи неоантропів та завершення процесу антропогенезу.
50. Морфологічні варіанти неоантропів та виникнення рас.
51. Господарство та побут людини доби ранньопервісної общини.
52. Соціально-економічні та шлюбні відносини доби ранньопервісної общини.
53. Структура, організація влади й управління доби первісної общини.
54. Господарство та побут людини доби пізньопервісної общини.
55. Соціально-економічні та шлюбні відносини доби пізньопервісної общини.
56. Духовна культура людства доби первісної общини.
57. Виникнення основних центрів відтворюючих форм економіки.
58. Розвиток відтворюючого господарства.
59. Становлення металургійного виробництва.
60. Соціально-економічний розвиток доби політогенезу.
61. Виникнення додаткового продукту і приватної власності.
62. Зародження різних форм експлуатації та їх історичне значення.
63. Виникнення нових форм потестарної влади.
64. Процес становлення держави (основні теорії).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ПРЕДМЕТ, СТРУКТУРА ТА ЗАДАЧІ КУРСУ ІСТОРІЯ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ. ДЖЕРЕЛА, ХРОНОЛОГІЯ ТА ПЕРІОДИЗАЦІЯ. АНТРОПОСОЦІОГЕНЕЗ. ДОБА ПРАОБЩИНИ.

МЕТА:

- Визначити предмет та об'єкт курсу. Розкрити основні етапи становлення та розвитку людства та ранніх цивілізацій стародавнього Сходу, проаналізувати їх економічні, соціальні, політичні та культурні особливості. Проаналізувати і узагальнити періодизацію давньої історії. Розкрити та охарактеризувати основні джерела та історіографію.
- Визначити основні проблеми походження людини та суспільства. Розкрити основні етапи становлення та розвитку людства та суспільства. Проаналізувати і узагальнити характерні риси доби Праобщини. Проаналізувати процес становлення неоантропів.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Періодизація всесвітньої історії.
2. Основні види хронології.
3. Джерела з історії первісності.
4. Джерела з історії Стародавнього Сходу.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню предмета об'єкта курсу, становлення та еволюції людського суспільства за добу первісності та характерних рис становлення ранніх цивілізацій.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, об'єкт, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, первісність, апологіейні первісні суспільства, синполітейні первісні суспільства, антропогенез, соціогенез, праобщина.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Історія первісного суспільства як наука й навчальна дисципліна. Дайте визначення історії Стародавнього Сходу як науки.
2. Основні джерела та їх класифікація.
3. Історіографія стародавньої історії.
4. Відносна та абсолютна хронологія первісної історії.
5. Основні види періодизації (геологічна, археологічна, антропологічна, історична, тощо).
6. Виникнення та становлення людини (основні теорії та проблеми).
7. Антропогенез (фізичний тип архантропів та палеоантропів). Побут і трудова діяльність архантропів та палеоантропів. Соціогенез (джерела та етапи становлення соціуму).
8. Основні гіпотези походження неоантропів. Фізичні типи неоантропів. Виникнення рас.
9. Розселення неоантропів.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

153. Дайте визначення та охарактеризуйте сутність первісної історії як науки.
154. Розкрийте предмет та об'єкти первісної історії.
155. Охарактеризуйте основні джерела первісної історії.
156. Проаналізуйте антропологічні джерела.
157. Проаналізуйте археологічні джерела.
158. Проаналізуйте історичні джерела.
159. Порівняйте інформативність джерел первісної історії.
160. Проаналізуйте сучасний стан історіографії первісної історії.
161. Охарактеризуйте зміст геологічної періодизації.
162. Охарактеризуйте зміст археологічної періодизації.
163. Охарактеризуйте зміст антропологічної періодизації.
164. Охарактеризуйте зміст етнологічної періодизації.
165. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії Г.Чайлда.
166. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії К.Поланьї.
167. Охарактеризуйте періодизацію первісної історії С.Толстова.
168. Порівняйте основні періодизації первісної історії.
169. Дайте визначення історії Стародавнього Сходу як науки.
170. Розкрийте предмет та об'єкт історії стародавнього Сходу.
171. Охарактеризуйте основні джерела з історії стародавнього Сходу.
172. Порівняйте інформативність джерел з історії стародавнього Сходу.
173. Проаналізуйте сучасний стан історіографії історії стародавнього Сходу.
174. Охарактеризуйте сутність процесу становлення та розвитку архантропів й палеоантропів.
175. Розкрийте та проаналізуйте побут і трудову діяльність архантропів й палеоантропів.
176. Проаналізуйте основні джерела соціогенезу. Розкрийте суть понять шлюб та сім'я..
177. Охарактеризуйте структуру та розміри праобщини.
178. Проаналізуйте роль збиральництва і полювання в розвитку соціальних зв'язків.
179. Проаналізуйте значення соціалізації дітей в становленні суспільства.
180. Проаналізуйте значення полювання в становленні суспільства.
181. Проаналізуйте значення шлюбу в становленні суспільства.

182. Охарактеризуйте розвиток мозку предків сучасних людей.
183. Охарактеризуйте процес виникнення мови.
184. Охарактеризуйте процес становлення світоглядних уявлень.
185. Розкрийте етапи та характер формування образотворчого мистецтва.
186. Розкрийте зміст основних гіпотез появи неоантропів.
187. Охарактеризуйте морфологічні варіанти неоантропів.
188. Охарактеризуйте етапи формування людських рас.
189. Охарактеризуйте етапи освоєння людиною ойкумени.
190. Охарактеризуйте основні джерела відтворення процесу виникнення і ранніх проявів ідеологічних уявлень.
191. Охарактеризуйте основні теорії виникнення мови.
192. Розкрийте витоки формування світоглядних уявлень та образотворчого мистецтва.
193. Охарактеризуйте процес виникнення мистецтва.

Список основної і додаткової літератури, рекомендованої студентам.

Основна

1. Алексеев В.П. Становление человечества. – Москва, 1984.
2. Асанов Л.Н. Тайны пещерных людей. – Москва.: Вече, 2006. – 320 с. (Загадки истории).
3. Бадак А.Н., Войнич И.Е. Всемирная история. Том 2. Каменный век – Минск, 2002.
4. Березанська С.С., Гладилін В.М., Гладких М.І. та ін. Давня історія України. Том. Первісне суспільство. – К., Наукова думка, 1997.
5. Бунятян К.П. Давнє населення України. – К., 1999.
6. Васильев Л.С. История Востока. В 2 т. Москва, 1993.
7. Всемирная история. В 24 т. – Минск, 1996.
8. История древнего мира / Под ред. Дьяконова И.М. – Москва, 1982-1983. - Т.1-3.
9. История первобытного общества. Общие вопросы. Проблемы антропосоциогенеза. – Москва, 1983.
10. Поршнев Б.Ф. О начале человеческой истории. – Москва, 1974.
11. Квеннелл М., Квеннелл Ч. Первобытные люди. Быт, религия, культура – Москва, 2005.
12. Массон В.М. Первые цивилизации. Ленинград, 1989.
13. Мелларт Дж. Древнейшие цивилизации Ближнего Востока. – Москва, 1982.
14. Павленко Ю.В. Раннеклассовые общества: генезис и пути развития. – К., 1989.
15. Редер Д.Г., Черкасова Е.А. История Древнего мира. – Москва, 1985. - Ч.1-2.
16. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – Москва.: БММ АО, 1998.
17. Сегеда С.П. Антропология. – К., 2001.
18. Сегеда С.П. Основы антропологии. – К., 1995.
19. Семенов Ю. И. Происхождение брака и семьи. М., 1974.
20. Станко В.Н., Гладких М.І., Сегеда С.П. Історія первісного суспільства. – К., 1999.
21. Степанчук В.М. Льодовики, мамонти та первісні люди; Україна мільйон років тому. – К.: Наш час, 2008. – 192 с. («Невідома Україна»).

Довідники

1. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – Москва., 1990.
2. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
3. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. В 2 т. – Донецк, 1996.

4. Мифы народов мира. Энциклопедия / Под ред. С.А.Токарева - 2-е изд. – Москва, 1997. - Т.1-2.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2.

1. **Організаційна частина** – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).
2. **Повідомлення теми, мети заняття.**

ТЕМА: РАННЯ ПЕРВІСНА ОБЩИНИ.

МЕТА:

- Розкрити та охарактеризувати основні джерела та історіографію. Визначити основні проблеми людського суспільства за добу ранньої первісної общини. Розкрити основні етапи розвитку суспільства за добу ранньої первісної общини. Проаналізувати і узагальнити характерні риси культури людства за доби ранньої первісної общини.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Дайте визначення об'єкту та предмету історії Стародавнього Світу.
2. Охарактеризуйте основні джерела стародавньої історії.
3. Відносна та абсолютна хронологія первісної історії.
4. Охарактеризуйте основні види періодизації (геологічна, археологічна, антропологічна, історична, тощо).
5. Охарактеризуйте процес виникнення та становлення людини й суспільства.
6. Основні гіпотези походження неантропів. Фізичні типи неантропів. Виникнення рас.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню еволюції людського суспільства за доби ранньої первісності, вивченню основних етапів розвитку людства в ранню первісну добу, причин становлення родового устрою.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, об'єкт, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, первісність, соціально-економічні відносини, реципрокація, шлюб та сім'я.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Природні та кліматичні умови.

2. Житла та поселення.
3. Побут та господарська діяльність.
4. Соціально-економічні відносини. Шлюб та сім'я.
5. Структура управління та влади.
6. Духовна культура та раціональні знання.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби верхнього палеоліту.
2. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці верхнього палеоліту.
3. Розкрийте характерні риси господарсько-побутового комплексу.
4. Прокоментуйте розвиток соціально-економічних відносин доби ранньопервісної общини.
5. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби ранньопервісної общини.
6. Розкрийте характерні риси організації влади доби ранньопервісної общини.
7. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби ранньопервісної общини.
8. Проаналізуйте характерні риси основних провінцій розвитку палеолітичного мистецтва.
9. Охарактеризуйте розвиток духовної культури.
10. Розкрийте зміст раціональних знань.
11. Розкрийте етапи розвитку мистецтва.
12. Розкрийте причини виникнення первісних форм релігії.
13. Охарактеризуйте зміст первісних форм релігії.

Список основної і додаткової літератури, рекомендованої студентам.

Основна

22. Алексеев В.П. Становление человечества. – Москва, 1984.
23. Асанов Л.Н. Тайны пещерных людей. – Москва.: Вече, 2006. – 320 с. (Загадки истории).
24. Бадак А.Н., Войнич И.Е. Всемирная история. Том 2. Каменный век – Минск, 2002.
25. Березанська С.С., Гладилін В.М., Гладких М.І. та ін. Давня історія України. Том. Первісне суспільство. – К., Наукова думка, 1997.
26. Бунятян К.П. Давнє населення України. – К., 1999.
27. Всемирная история. В 24 т. – Минск, 1996.
28. История древнего мира / Под ред. Дьяконова И.М. – Москва, 1982-1983. - Т.1-3.
29. История первобытного общества. Общие вопросы. Проблемы антропосоциогенеза. – Москва, 1983.
30. Поршнева Б.Ф. О начале человеческой истории. – Москва, 1974.
31. Квеннелл М., Квеннелл Ч. Первобытные люди. Быт, религия, культура – Москва, 2005.
32. Массон В.М. Первые цивилизации. Ленинград, 1989.
33. Мелларт Дж. Древнейшие цивилизации Ближнего Востока. – Москва, 1982.

34. Павленко Ю.В. Раннеклассовые общества: генезис и пути развития. – К., 1989.
35. Редер Д.Г., Черкасова Е.А. История Древнего мира. – Москва, 1985. - Ч.1-2.
36. Робертс Дж.М. Доисторическое время и первые цивилизации. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 1 – Москва.: БММ АО, 1998.
37. Сегеда С.П. Антропология. – К., 2001.
38. Сегеда С.П. Основы антропологии. – К., 1995.
39. Семенов Ю. И. Происхождение брака и семьи. М., 1974.
40. Станко В.Н., Гладких М.И., Сегеда С.П. Історія первісного суспільства. – К., 1999.
41. Степанчук В.М. Льодовики, мамонти та первісні люди; Україна мільйон років тому. – К.: Наш час, 2008. – 192 с. («Невідома Україна»).
42. Тейлор Э.Б. Первобытная культура. – Москва, 1989.
43. Токарев С.А. Ранние формы религии и их развитие. – Москва, 1991.
44. Шнирельман В.А. Возникновение производящего хозяйства. – Москва, 1989.

Довідники

5. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – Москва., 1990.
6. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
7. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. В 2 т. – Донецк, 1996.
8. Мифы народов мира. Энциклопедия / Под ред. С.А.Токарева - 2-е изд. – Москва, 1997. - Т.1-2.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ПІЗНЯ ПЕРВІСНА ОБЩИНИ.

МЕТА:

- Розкрити та охарактеризувати основні джерела та історіографію. Визначити основні проблеми людського суспільства за добу пізньої первісної общини. Розкрити основні етапи розвитку суспільства за добу пізньої первісної общини. Проаналізувати і узагальнити характерні риси культури людства за доби пізньої первісної общини.

- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.

- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби верхнього палеоліту.
2. Прокоментуйте розвиток соціально-економічних відносин доби ранньопервісної общини.
3. Розкрийте характерні риси організації влади доби ранньопервісної общини.
4. Охарактеризуйте розвиток духовної культури та раціональних знань РПО.
5. Основні гіпотези походження неолітів. Фізичні типи неолітів. Виникнення рас.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню еволюції людського суспільства за доби пізньої первісності, вивченню основних етапів розвитку людства в пізню первісну добу, причин кризи та розпаду родового устрою.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, пізня первісність, соціально-економічні відносини, редистрибуція, плем'я відтворююча економіка.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Природні та кліматичні умови.
2. Розвиток привласнюючого господарства.
3. Виникнення та становлення землеробства та скотарства. Основні осередки землеробства та скотарства
4. Господарський розвиток окремих регіонів ойкумени.
5. Житла та поселення. Побут та господарська діяльність.
6. Соціально-економічні відносини. Поява престижної економіки.
7. Шлюб та сім'я.
8. Структура управління та влади.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

14. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби мезоліту та неоліту.
15. Проаналізуйте техніку та функціональну приналежність знарядь праці доби мезоліту та неоліту.
16. Розкрийте характерні риси ускладненого збиральництва.
17. Охарактеризуйте основні етапи становлення відтворюючих форм економіки.
18. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення землеробства.
19. Охарактеризуйте причини та наслідки виникнення скотарства.
20. Охарактеризуйте основні осередки виникнення землеробства та скотарства.
21. Розкрийте причини нерівності господарського та соціального розвитку окремих регіонів ойкумени.
22. Прокоментуйте початок процесу формування кочового скотарства.
23. Проаналізуйте соціально-економічні відносини.
24. Розкрийте характерні риси побуту людини в добу пізньої первісності.
25. Прокоментуйте розвиток шлюбних відносин доби пізньої первісної общини.
26. Розкрийте характерні риси організації влади доби пізньої первісної общини.
27. Проаналізуйте розвиток духовної культури доби пізньої первісної общини.
28. Проаналізуйте розвиток первісних норм соціального та суспільного регулювання.
29. Проаналізуйте характерні риси мистецтва доби пізньої первісної общини.
30. Охарактеризуйте розвиток духовної культури.
31. Розкрийте зміст раціональних знань.
32. Охарактеризуйте розвиток мистецтва.
33. Охарактеризуйте розвиток релігії.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ДОБА ПОЛІТОГЕНЕЗУ.

МЕТА:

- Розкрити та охарактеризувати основні джерела та історіографію. Визначити основні проблеми людського суспільства за добу становлення політичної влади та держави. Розкрити основні етапи розвитку суспільства за добу розпаду первісного суспільства. Проаналізувати і узагальнити характерні риси культури людства за доби Політогенезу.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Охарактеризуйте природно – кліматичні умови доби мезоліту та неоліту.
2. Охарактеризуйте основні етапи становлення відтворюючих форм економіки.
3. Прокоментуйте розвиток соціально-економічних відносин доби пізньої первісної общини.
4. Розкрийте характерні риси організації влади доби пізньої первісної общини.
5. Охарактеризуйте розвиток духовної культури та раціональних знань ППО.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню еволюції людського суспільства за добу розпаду первісного суспільства, допомагає осмислити еволюційний шлях людства, сприяє розумінню характерних рис людського суспільства за добу Політогенезу.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, соціально-економічні відносини, редистрибуція, революція вторинних продуктів, транспортна революція, політична влада, держава.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Передумови політогенезу. Розвиток відтворюючого господарства ("революція вторинних продуктів", "транспортна революція". Становлення ремесла. Розвиток обміну.
2. Виникнення додаткового продукту і приватної власності. Зародження та виникнення експлуатації. Форми експлуатації.
3. Становлення політичної влади.
4. Становлення держави.
5. Духовна культура.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування

уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте основні передумови політогенезу.
2. Проаналізуйте процес формування політичних відносин.
3. Розкрийте зміст основних точок зору на процес занепаду потестарної системи влади.
4. Охарактеризуйте основні теорії процесу політогенезу.
5. Прокоментуйте основні зміни в розвитку відтворюючої економіки доби палеометалу (революція вторинних продуктів, транспортна революція).
6. Розкрийте етапи становлення ремесла.
7. Охарактеризуйте етапи становлення металургії.
8. Охарактеризуйте основні етапи відділення ремесла від землеробсько-скотарського виробництва.
9. Розкрийте роль обміну у процесі становлення політичної влади.
10. Проаналізуйте розвиток престижної економіки. Проаналізуйте зростання ролі обміну.
11. Охарактеризуйте сутність дарообміну.
12. Розкрийте етапи та значення формування приватної власності.
13. Проаналізуйте зміст та значення основних форм експлуатації.
14. Порівняйте між собою різні форми експлуатації.
15. Розкрийте зміст головних напрямків формування політичної влади (військовий шлях, аристократичний шлях, плутократичний шлях).
16. Охарактеризуйте та порівняйте між собою різні напрями формування політичної влади.
17. Розкрийте процес становлення держави.
18. Розкрийте характер духовної культури.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: КРАЇНИ ТА НАРОДИ РОДЮЧОЇ ДУГИ В ІХ – І ПОЛ. ІІІ ТИС. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку регіону Родючої Дуги в ІХ – І пол. ІІІ тис. до Р.Х. Проаналізувати виникнення гармонійних та техногенних суспільств, охарактеризувати політичні та соціально-економічні процеси епохи, розкрити характерні риси культури народів Родючої дуги.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Характерні риси ранньої первісності.

2. Характерні риси пізньої первісності.
3. Причини занепаду та розпаду родових відносин.
4. Причини та особливості становлення політичних відносин.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню виникнення та еволюції людського суспільства за добу становлення ранніх цивілізацій на території Родючої дуги в IX – I пол. III тис. до Р.Х., вивченню особливостей становлення ранніх цивілізацій стародавнього сходу.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, об'єкт, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, Родюча дуга, міська революція, писемність, техногенні та гармонійні суспільства.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Загальна характеристика Стародавнього світу. Єрихон в IX—VII тис.
2. Структура. Населення. Культ предків. Храми. Ремесло.
3. Розвиток окремих районів Родючої дуги.
4. Гармонійні та техногенні суспільства в VI—III тис. Відкриття металів. Етнічна ситуація. Типи міст-держав. Храми та релігійне життя. Царські гробниці. Поява розписної кераміки. Локальні конфлікти та міграції.
5. Укрупнення техногенних спільнот у III тис.. Виникнення писемності.
6. Міграції III тис. до н.е. Фінікія. Північна Сирія. Месопотамія.
7. Становлення царської влади. Мала Азія та Закавказзя. Становлення царської влади.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

16. Визначте головні причини виникнення першого міста в історії людства.
17. Проаналізуйте внутрішню будову Єрихона.
18. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в IX – V тис. до н.е.
19. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в IX – V тис. до н.е.
20. Визначте значення локальних конфліктів та міграції в процесі становлення перших цивілізацій.
21. Визначте спільні та відмінні риси техногенних та гармонійних суспільств в IV - III тис.
22. Проаналізуйте побут населення Родючої дуги в V – III тис. до н.е.

23. Проаналізуйте розвиток духовної культури та господарства окремих районів Родючої дуги в III тис. до н.е.
24. Проаналізуйте значення укрупнення техногенних спільнот.
25. Визначте значення та наслідки виникнення писемності.
26. Визначте причини та значення міграції напр. III тис.
27. Порівняйте основні характерні риси гармонійних та техногенних суспільств
28. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Фінікії, Північної Сирії та Месопотамії.
29. Охарактеризуйте та порівняйте соціально – економічний розвиток Малої Азії та Закавказзя.
30. Охарактеризуйте основні торговельні шляхи.
31. Розкрийте процес становлення царської влади.
32. Охарактеризуйте розселення племен хурритів.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: МЕСОПОТАМІЯ В II ПОЛ. III – I ПОЛ. II ТИС. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Месопотамії в II пол. III тис. до Р.Х. Проаналізувати виникнення, розвиток та занепад деспотії на території Месопотамії. Проаналізувати правління Саргона Давнього та його нащадків. Охарактеризувати політичні та соціально-економічні процеси в Месопотамії в I половині II тис. до н.е., проаналізувати правління та закони царя Хаммурапі, розкрити характерні риси культури народів Месопотамії.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

9. Проаналізуйте розвиток Месопотамії в Протописемну добу.
10. Розкрийте етапи становлення соціальної структури в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
11. Розкрийте етапи становлення економічних відносин в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
12. Розкрийте етапи становлення писемності в Месопотамії на поч. III тис. до н.е.
13. Охарактеризуйте Ранньодинастичний період в Месопотамії.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей Месопотамії II пол. III тис. до Р.Х., вивченню особливостей становлення, розвитку та занепаду деспотії в Месопотамії. Аналізу причин виникнення, становлення та занепаду Старо-вавилонського царства.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, іригація, цивілізація, культура, міграції, деспотія, закони, принцип таліону.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Правління Саргона Давнього.
2. Правління саргонідів.
3. Навала Кутіїв. Правління Гудеа.
4. III династія Ура - правління Утухенгаля та Ур – Намму.
5. Посилення Вавилону. Стародавнє царство.
6. Правління Хаммурапі (1792 – 1750).
7. Кодекс законів Хаммурапі. Характеристика джерела.
- 8. Заключне слово викладача** (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте правління Саргона Давнього та саргонідів, визначте основні здобутки цього періоду.
2. Визначте та охарактеризуйте причини та наслідки навали Кутіїв.
3. Охарактеризуйте головні здобутки правління Гудеа.
4. Проаналізуйте розвиток Шумеру за часи правління III династії Ура.
5. Проаналізуйте розвиток господарства.
6. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин, форми власності та земельні питання.
7. Проаналізуйте джерела з історії Старо-вавилонської держави
8. Проаналізуйте розвиток господарства.
9. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин, форми власності та земельні питання.
10. Проаналізуйте судочинство та кримінальне право.
11. Визначте значення вторгнення Касситів.
12. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Месопотамії.
13. Розкрийте етапи та характер розвитку літератури народів Месопотамії.
14. Розкрийте етапи та характер розвитку мистецтва народів Месопотамії.
15. Розкрийте етапи та характер розвитку освіти народів Месопотамії.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 8.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ЄГИПЕТ В ІІІ ТИС. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Єгипетської цивілізації. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в Єгипті за часів Раннього, та Давнього царств. Розкрити характерні риси культури Єгипту (ІІІ тис. до н.е.).
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Проаналізуйте правління Саргона Давнього та саргонідів, визначте основні здобутки цього періоду.
2. Охарактеризуйте головні здобутки правління Гудеа.
3. Проаналізуйте розвиток Шумеру за часи правління ІІІ династії Ура.
4. Проаналізуйте розвиток соціальних відносин, форми власності та земельні питання.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку цивілізації Стародавнього Єгипту за часів Раннього та Давнього царств, розумінню причин їх занепаду.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура, міська революція, писемність, деспотія, фараон.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Раннє царство.
2. Соціально-економічні чинники. Соціальна структура.
3. Господарство та побут населення (землеробство, ремесла, зброя і військово спорядження, міста, одяг і прикраси, їжа та напої). Види земельних відносин.
4. Давнє царство.
5. Соціально – економічний розвиток.
6. Зовнішня та внутрішня політика. Перший перехідний період.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

12. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Раннього царства.
13. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Раннього царства.
14. Проаналізуйте соціально – економічний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
15. Проаналізуйте політичний розвиток Єгипту доби Давнього царства.
16. Порівняйте історичний розвиток Раннього та Давнього царств.
17. Проаналізуйте розвиток та особливості релігії Ст. Єгипту.
18. Охарактеризуйте розвиток релігії та ідеології в Єгипті.
19. Розкрийте етапи та характер розвитку літератури Єгипту.
20. Розкрийте етапи та характер розвитку мистецтва Єгипту.
21. Розкрийте етапи та характер розвитку науки народів Єгипту.
22. Розкрийте етапи та характер розвитку освіти народів Єгипту.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 10.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: МАЛА АЗІЯ, ІРАН, МЕСОПОТАМІЯ ТА БЛИЗЬКИЙ СХІД У II – I ТИС. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку регіонів стародавнього світу (Мала Азія, Месопотамія, Іран та Близький Схід) у II – I тис. до Р.Х. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в зазначених регіонах. Розкрити характерні риси культури народів стародавнього світу.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Характерні риси історико-культурного розвитку народів Родючої дуги у IX – I пол. III тис. до Р.Х.
2. Характерні риси історико-культурного розвитку народів Месопотамії у III – II тис. до Р.Х.
3. Характерні риси історико-культурного розвитку Єгипту у III – II тис. до Р.Х.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку народів та держав Малої Азії, Месопотамії, Ірану та Близького сходу (II – I тис. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, об'єкт, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Хетська держава
2. Ассирійська держава та Урарту.
3. Ново-вавилонське царство.
4. Іран.
5. Фінікія.
6. Сирія.
7. Ізраїльське та Іудейське царства.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте причини піднесення Нововавилонського царства.
2. Дайте характеристику правлінню Навуходносора II.
3. Проаналізуйте правління Набопаласара (626 – 605). та Набоніда (556 – 539).
4. Охарактеризуйте причини послаблення та занепаду Ново-вавилонського царства в середині I тис.
5. Охарактеризуйте етапи розвитку Ассирійської держави.
6. Розкрийте причини занепаду та гибелі Ассирійської держави.
7. Проаналізуйте правління Ашшурбанапала.
8. Охарактеризуйте етапи розвитку Урарту.
9. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Урарту.
10. Охарактеризуйте етапи розвитку Хетської держави.
11. Розкрийте причини занепаду та гибелі Хетської держави.
12. Охарактеризуйте Еламську цивілізацію.
13. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Мідії.
14. Розкрийте причини піднесення Перської держави (розкрийте її внутрішню та зовнішню політику).
15. Охарактеризуйте культуру та релігію народів Ірану.
16. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток Фінікії напр. II - поч. I тис. до н.е.
17. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток сирійських міст-держав.
18. Охарактеризуйте початковий етап розвитку ізраїльського народу.
19. Проаналізуйте становище ізраїльської держави за часи правління Саула та Давида (розкрийте їх внутрішню та зовнішню політику).
20. Охарактеризуйте правління Соломона.
21. Розкрийте причини занепаду Ізраїльського царства після смерті Соломона.
22. Охарактеризуйте подальший історичний розвиток Ізраїльського та Іудейського царств.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 11.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

Тема: **ПЕРШІ ЦИВІЛІЗАЦІЇ ТА ДЕРЖАВИ СТАРОДАВНЬОЇ ІНДІЇ ТА СТАРОДАВНЬОГО КИТАЮ.**

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку перших цивілізацій на території Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в стародавніх державах Індії та Китаю. Розкрити характерні риси культури народів Індії та Китаю.

- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.

- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Історико – культурний розвиток народів та держав М.Азії у II – I тис. до н.е.

2. Історико – культурний розвиток народів та держав Бл. Сходу у II – I тис. до н.е.

3. Історико – культурний розвиток народів та держав Месопотамії у II – I тис. до н.е.

4. Особливості та характерні риси культури народів Східної ойкумени у II – I тис. до н.е.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку суспільств та держав на території Стародавньої Індії та Стародавнього Китаю.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Первісного суспільства», «Історія Стародавнього Сходу», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, предмет, об'єкт, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, цивілізація, культура.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення. Господарство і побут населення Ст. Індії.
2. Протоіндійська цивілізація.
3. Проникнення аріїв.
4. Держава Мауріїв.
5. Джерела та історіографія. Природа. Клімат. Населення.
6. Господарство та побут населення Ст. Китаю.
7. Китай в епоху Шан. Китай в епоху Чжоу.
8. Династії Цінь.
9. Династії Хань.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Індії.
2. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Індії.
3. Охарактеризуйте культурний розвиток Індської цивілізації.
4. Розкрийте етапи арійської міграції в долину р. Інд.
5. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держави Мауріїв.
6. Охарактеризуйте джерела з історії Ст. Китаю.
7. Охарактеризуйте історіографію з історії Ст. Китаю.
8. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Шан.
9. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Чжоу.
10. Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Цінь.
Проаналізуйте соціально-економічне та політичне становище держав Хань.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ПРЕДМЕТ, ПЕРІОДИЗАЦІЯ, ХРОНОЛОГІЯ, ІСТОРІОГРАФІЯ ТА ДЖЕРЕЛА ІСТОРІЇ АНТИЧНОСТІ.

МЕТА:

- Визначити предмет та об'єкт курсу. Розкрити основні етапи становлення та розвитку цивілізацій стародавньої Греції та стародавнього Риму, проаналізувати їх економічні, соціальні, політичні та культурні особливості. Проаналізувати і узагальнити періодизацію. Розкрити та охарактеризувати основні джерела та історіографію.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Періодизація всесвітньої історії.
2. Основні види хронології.
3. Джерела з історії первісності.
4. Джерела з історії Стародавнього Сходу.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню еволюції людського суспільства за добу античності.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, природнокліматичні умови, античність.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Предмет історії античності, періодизація та хронологія.
2. Географічні та природні умови Греції та Апеннінського півострову.
3. Джерела з історії Греції.
4. Джерела з історії Риму.
5. Історіографія історії Ст. Греції.
6. Історіографія історії Ст. Риму.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте предмет історії античності та охарактеризуйте її періодизацію та хронологію.
2. Охарактеризуйте періодизацію та хронологію історії Ст. Греції.
3. Охарактеризуйте періодизацію та хронологію історії Ст. Риму.
4. Охарактеризуйте географічні та природні умови Греції.
5. Охарактеризуйте географічні та природні умови Криту.
6. Охарактеризуйте географічні та природні умови Апеннінського півострову.
7. Охарактеризуйте основні джерела з історії Ст. Греції.
8. Охарактеризуйте основні джерела з історії Ст. Риму.
9. Порівняйте інформативність джерел з історії Ст. Греції та Ст. Риму.
10. Проаналізуйте розвиток історіографії Ст. Греції за останні два століття.
11. Проаналізуйте розвиток історіографії Ст. Риму за останні два століття.
12. Проаналізуйте розвиток сучасної зарубіжної науки з проблем історії Ст. Греції.
13. Проаналізуйте розвиток сучасної вітчизняної науки з проблем історії Ст. Греції.
14. Проаналізуйте стан розвитку сучасної зарубіжної науки з проблем історії Ст. Риму.
15. Проаналізуйте розвиток сучасної вітчизняної науки з проблем історії Ст. Риму.
16. Порівняйте сучасну зарубіжну та вітчизняну історичну науку з проблем античності.

Список основної і додаткової літератури, рекомендованої студентам.

ІСТОРІЯ СТ. ГРЕЦІЇ:

Основна

1. Виппер Р.Ю. Лекции по истории Греции. Очерки по истории римской империи. Рим и раннее христианство. – Ростов-на-Дону, 1995.
2. Всеобщая история / С.В. Новикова, А.С. Манькин, О.В. Дмитриева. – Москва, 2001.

3. История Древнего мира / Под ред. И.М.Дьяконова, В.Д.Нероновой, И.С.Свенцицкой. - 3-е изд. – Москва, 1989. - Т.1-3.
4. История Древнего мира. Древняя Греция / А.Н.Бадак, И.Е.Войнич и др. - Минск, 1998.
5. История Древней Греции: Учеб. / Ю.В.Андреев, Г.А.Кошеленко, В.И.Кузицин, Л.П.Маринович; / Под ред. В.И.Кузицина. - 2-е изд. – Москва, 1996.
6. История Древней Греции. – Москва, 2001.
7. История Древней Греции / Под ред. В.С.Сергеева - 3-е изд. – Москва, 1963.
8. Карпюк С.Г. Лекции по истории Древней Греции. – Москва, 1997.
9. Лурье С.Я. История Греции; Курс лекций / Под ред. Э.Д.Фролова. - СПб., 1993.
10. Редер Д.Г., Черкасова Е.А. История Древнего мира. - 3-е изд. – Москва, 1985. - Ч.2.

Довідники

9. Адкинс Л., Адкинс Р. Древняя Греция. Энциклопедический справочник / Лесли Адкинс, Рой А. Адкинс. – Москва, Вече, 2008. – 496 с. : ил. – (Библиотека мировой истории).
10. Адкинс Л., Адкинс Р. Древний Рим. Энциклопедический справочник / Лесли Адкинс, Рой А. Адкинс. – Москва, Вече, 2008. – 528 с. : ил. – (Библиотека мировой истории).
11. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – Москва., 1990.
12. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
13. Лосев А.Ф. Словарь античной философии. – Москва, 1995.
14. Мифы народов мира. Энциклопедия / Под ред. С.А.Токарева - 2-е изд. – Москва, 1997. - Т.1-2.
15. Наследие Эллады. Энциклопедический словарь / Сост. Ю.И.Сердерида. - Краснодар, 1993.
16. Словарь античности / Под ред. В.И.Кузицина. – Москва, 1992.
17. Флора и Фавн. Мифы о растениях и животных. Краткий словарь / Сост. В.М.Федосеенко. – Москва, 1998.
18. Харботл Т. Битвы мировой истории. Словарь. – Москва, 1993.
19. Ярхо В.Н. Античная культура: литература, театр, искусство, философия, наука. Словарь. – Москва, 1995.

Джерела

1. Античная демократия в свидетельствах современников. – Москва, 1996.
2. Античная драма. – Москва, 1970 (сер. «Библиотека всемирной литературы»).
3. Античная лирика. – Москва, 1968 (сер. «Библиотека всемирной литературы»).
4. Античные гимны. – Москва, 1988 (сер. «Университетская библиотека»).
5. Античные поэты об искусстве. – СПб., 1996.
6. Антология мировой философии. – Москва, 1969. - Т.1., Ч.1 (Серия «Философское наследие»).
7. Аполлодор. Мифологическая библиотека. – Москва, 1993 (сер. «Литературные памятники»).
8. Аполлоний Родосский. Аргонавтика. - Тбилиси, 1964.
9. Аристотель. Сочинения / Под ред. В.Ф.Асмуса и др. – Москва, 1975-1984. - Т.1-4 (Серия «Философское наследие»).
10. Аристофан. Комедии. – Москва, 1983. - Т.1-2.
11. Арриан. Поход Александра. - СПб., 1993 (Серия «Античная библиотека»).
12. Геродот. История. – Москва, 1993 (Серия «Памятники исторической мысли»).
13. Гигин. Астрономия. - СПб., 1997 (Серия. «Античная библиотека»).
14. Гигин. Мифы. - СПб., 1997 (Серия «Античная библиотека»).
15. Гомер. Илиада / Пер. Н.И.Гнедича. - Л., 1990 (Серия «Литературные Памятники»); Пер. В.В.Вересаева. - Ленинград, 1949.
16. Гомер. Одиссея / Пер. В.А.Жуковского. – Москва, 1982 (Серия «Однотомники классической литературы»).

17. Греческая эпиграмма / Изд. подг. Н.А.Чистякова. - СПб., 1993 (Серия «Литературные памятники»).
18. Демосфен. Речи. – Москва, 1994, 1996. - Т.1-3 (Серия «Памятники исторической мысли»).
19. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов. – Москва, 1996.
20. Еврипид. Трагедии. – Москва, 1980. - Т.1-2.
21. Ксенофонт. Анабасис. – Москва, 1994.
22. Ксенофонт. Греческая история. - СПб., 1993 (Серия «Античная библиотека»).
23. Лирика древней Эллады и Рима. – Москва, 1990.
24. Лукиан из Самосаты. Избранная проза. – Москва, 1997.
25. Непот Корнелий. О знаменитых иноземных полководцах. – Москва, 1992.
26. Павсаний. Описание Эллады. - СПб., 1996. - Т.1-2 (Серия «Античная библиотека»).
27. Платон. Собрание сочинений / Под ред. А.Ф.Лосева и др. – Москва, 1990-1994. - Т.1.
28. Плутарх. Избранные жизнеописания. – Москва, 1994. - Т.1-2. (Серия «Литературные памятники»).
29. Руф Квинт Курций. История Александра Македонского. – Москва, 1993.
30. Софокл. Драмы. – Москва, 1990 (Серия «Литературные памятники»).
31. Страбон. География. – Москва, 1994 (Серия «Памятники исторической мысли»).
32. Суд над Сократом. Сборник исторических свидетельств. - СПб., 1997 (Серия «Античная библиотека»).
33. Фукидид. История / Пер. Ф.М.Мищенко. - СПб., 1994. - Т.1-2.
34. Хрестоматия по истории Древней Греции. – Москва, 1964.
35. Эзоп. Басни. – Москва, 1993.
36. Эсхил. Трагедии. – Москва, 1989.

Додаткова література

1. Аверинцев С.С. Плутарх и античная биография. – Москва, 1973.
2. Агбунов М.В. Античная география Северного Причерноморья. – Москва, 1992.
3. Андреев Ю.В. Островные поселения Эгейского мира в эпоху бронзы. – Ленинград, 1989.
4. Андреев Ю.В. Раннегреческий полис (гомеровский период). – Ленинград, 1976.
5. Андреев Ю.В. Поэзия мифа и проза истории. – Ленинград, 1990.
6. Андреев Ю.В. Цена свободы и гармонии. Несколько штрихов к портрету греческой цивилизации. – СПб., 1998.
7. Античная Греция / Под ред. Е.С.Голубцовой, Л.П.Маринович, А.И.Павловской, Э.Д.Фролова. – Москва, 1983. - Т. I-II.
8. Античная цивилизация / Под ред. В.Д.Блаватского. – Москва, 1973.
9. Античные государства Северного Причерноморья / Под ред. Г.А.Кошеленко, И.Т.Кругликовой, В.С.Долгорукова. – Москва, 1984.
10. Античная Греция. – Москва, 1983. - Т.1-2.
11. Античные города Северного Причерноморья. – Москва, 1984 (Серия «Археология СССР»).
12. Бартошек А. Златообильные Микены. – Москва, 1991.
13. Белов Г.Д. Херсонес Таврический. – Ленинград, 1948.
14. Бергер А.К. Политическая мысль древнегреческой демократии. – Москва, 1966.
1. Бикерман З. Государство Селевкидов. – Москва, 1985.
2. Блаватская Т.В. Ахейская Греция во втором тысячелетии до н.э. – Москва, 1966.
3. Блаватская Т.В. Греческое общество второго тысячелетия до новой эры и его культура. – Москва, 1976.
4. Блаватская Т.В., Голубцова Е.С., Павловская А.И. Рабство в эллинистических государствах в III - I вв. до н.э. – Москва, 1969.
5. Бенгстон Г. Правители эпохи эллинизма. – Москва, 1982.

6. Берве Г. Тираны Греции. - Ростов-на-Дону, 1997.
7. Боннар А. Греческая цивилизация. – Москва, 1993. - Т.1-3; - М., 1995.
8. Бузескул В. История афинской демократии. - СПб., 1909.
9. Винкельман И.И. Избранные произведения и письма. – Москва, 1996.
10. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – Москва, 1988.
11. Виноградов Ю.Г. Политическая история ольвийского полиса (VII-I вв. до н.э.). – Москва, 1989.
12. Виппер Б.Р. Искусство Древней Греции. – Москва, 1972.
13. Вуд М. Золото Трои / Майкл Вуд. – Москва, 2010.
14. Гаспаров М.Л. Занимательная Греция. Рассказы о древнегреческой культуре. – Москва, 1995.
15. Герцман Е.В. Музыка Древней Греции и Рима. - СПб., 1995 (Серия «Античная библиотека»).
16. Гиббон Э. Закат и падение Римской империи. В 7 т. – Москва, 1997.
17. Гиндин Л.А., Цымбурский В.Л. Гомер и история Восточного Средиземноморья. – Москва, 1996.
18. Гиро П. Частная и общественная жизнь греков. - СПб., 1995.
19. Головня В.В. История античного театра. – Москва, 1972.
20. Грейвс Р. Мифы Древней Греции. – Москва, 1992.
21. Доватур А.И. Рабство в Аттике в V в. до н.э. – Москва, 1979.
22. Доватур А.И. Рабство в Аттике VI-IV вв. до н.э. – Ленинград, 1980.
23. Джокадзе Д.В. Основные этапы развития античной философии. – Москва, 1977.
24. Древние цивилизации. Греция. Эллинизм. Причерноморье. Избранные статьи из журнала «Вестник древней истории». – Москва, 1997.
25. Древняя Греция. История, быт, культура. Из книг современных ученых / Сост. Л.С.Ильинская. – Москва, 1997.
26. Дройзен И. История эллинизма. - СПб., 1997. - Т.1-3 (Серия «Историческая библиотека»).
27. Жмудь Л.Я. Наука, философия и религия в раннем пифагореизме. - СПб., 1994.
28. Зайцев А.И. Культурный переворот в древней Греции VIII-V вв. до н. э. – Ленинград, 1985.
29. Зелинский Ф.Ф. Древнегреческая религия. – К., 1993.
30. Зелинский Ф.Ф. Религия эллинизма. - Томск, 1996.
31. Ильинская Л.С. Этнические и культурные контакты Западного и Восточного Средиземноморья в микенскую эпоху. Сицилия и Эгеида. – Москва, 1983.
32. Квеннелл М., Квеннелл Ч. Гомеровская Греция. Быт, религия, культура. – Москва, 2005.
33. Колпинский Ю.Д. Великое наследие античной Эллады и его значение для современности. – Москва, 1977.
34. Колобова К.М., Глушкина Л.М. Очерки истории Древней Греции. – Ленинград, 1958.
35. Колобова К.М. Древний город Афины и его памятники. – Ленинград, 1961.
36. Колобова К.М. Из истории раннегреческого общества (о. Родос IX - VII вв. до н.э.). – Ленинград, 1951.
37. Корзун М.С. Социально-политическая борьба в Афинах в 444 - 425 гг. до н.э. - Минск, 1975.
38. Кошеленко Г.А. Греческий полис на эллинистическом Востоке. – Москва, 1979.
39. Кругликова И.Т. Сельское хозяйство Боспора. – Москва, 1975.
40. Кръжицкий С.Д. Ольвия. Историографическое исследование архитектурно-строительных комплексов. - К., 1985.
41. Криш Э.Г. Сокровища Трои и их история. – Москва, 1996.
42. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – Москва, 1990.
43. Кутергин В.Ф. Беотийский союз в 379-335 гг. до н. э. - Саранск, 1991.

44. Куманецкий К. История культуры Древней Греции и Рима. – Москва, 1990.
45. Кун Н.А. Боги Древней Греции. – Москва, 1992.
46. Кун Н.А. Двенадцать подвигов Геракла. – Москва, 1992.
47. Кун Н.А. Легенды и мифы Древней Греции. – Москва, 1992.
48. Лапин В.В. Греческая колонизация Северного Причерноморья. - К., 1966.
49. Левек П. Эллинистический мир. – Москва, 1989.
50. Легенды и мифы Древней Греции и Древнего Рима. – Москва, 1987.
51. Ленцман Я.А. Рабство в микенской и гомеровской Греции. – Москва, 1963.
52. Латышев В.В. Очерк греческих древностей. - СПб., 1997 (Серия «Античная библиотека»).
53. Лауэнштайн Д. Элевсинские мистерии. – Москва, 1996.
54. Левек П. Эллинистический мир. – Москва, 1989.
55. Ленцман Я.А. Рабство в микенской и гомеровской Греции. – Москва, 1963.
56. Лісовий І.А. Античний світ у термінах, іменах і назвах. Довідник з історії та культури Стародавньої Греції і Риму. - Львів, 1988.
57. Лосев А.Ф. Гомер. – Москва, 1996 (сер. «Жизнь замечательных людей»).
58. Лосев А.Ф. Античная литература. – Москва, 1997.
59. Лосев А.Ф. История античной философии в конспективном изложении. - 2-е изд. – Москва, 1998.
60. Лосев А.Ф. Мифология греков и римлян. – Москва, 1996.
61. Лурье С.Я. Язык и культура микенской Греции. – Москва, 1957.
62. Лурье С.Я. История Греции / Под ред. З.Д.Фролова. - СПб, 1993.
63. Маринович Л.П. Греки и Александр Македонский. К проблеме кризиса полиса. – Москва, 1993.
64. Маринович Л.П. Греческое наемничество IV в. до н. э. и кризис полиса. – Москва, 1975.
65. Мифология древнего мира. – Москва, 1977.
66. Мыслители Греции. От мифа к логике: Сочинения. – Харьков, 1998.
67. Нильссон М. Греческая народная религия. - СПб., 1998 (Серия «Античная библиотека»).
68. Откупщиков Ю.В. Догреческий субстрат. – Ленинград, 1988.
69. Пендлбери Дж. Археология Крита. - М., 1950.
70. Полякова Г.Ф. Социально-политическая структура пилосского общества (по данным линейного письма В). – Москва, 1978.
71. Проблемы греческой колонизации Северного и Восточного Причерноморья. - Тбилиси, 1979.
72. Радциг С.И. История древнегреческой литературы. – Москва, 1977.
73. Робертс Дж.М. Восточная Азия и классическая Греция. Иллюстрированная история мира в 10 томах. Т. 2 – М.: БММ АО, 1999.
74. Сапрыкин С.Ю. Гераклея Понтийская и Херсонес Таврический. – Москва, 1986.
75. Сизов С.К. Ахейский союз. История древнегреческого федеративного государства (281-221 гг. до н.э.). – Москва, 1989.
76. Скржинская М.В. Древнегреческий фольклор и литература о Северном Причерноморье. - К., 1991.
77. Словарь античности / Под ред. В.И.Кузищина. – Москва, 1994.
78. Соколов Г.И. Искусство Древней Греции. – Москва, 1980.
79. Стржелецкий С.Ф. Клеры Херсонеса Таврического. К истории древнего земледелия в Крыму. - Симферополь, 1961.
80. Скржинская М.В. Скифия глазами эллинов. - СПб., 1998.
81. Соколов Г.И. Акрополь в Афинах. – Москва, 1968.
82. Строгоцкий В.М. Полис и империя в классической Греции. - Нижний Новгород, 1991.
83. Тахо-Годи А.А. Греческая мифология. – Москва, 1989.

84. Гарн В. Эллинистическая цивилизация. – Москва, 1949.
85. Тойский И.М. История античной литературы. – Москва, 1983.
86. Трубецкой С.Н. Курс истории древней философии. – Москва, 1997.
87. Федотов В.В. Историческая география античного мира. – Москва, 1996,
88. Фролов Э.Д. Греческие тираны (IV в. до н. э.). – Ленинград, 1972.
89. Фролов Э.Д. Рождение греческого полиса. – Ленинград, 1988.
90. Целлер Э. Очерк истории греческой философии. – Москва, 1996.
91. Черненко Е.В. Скифо-персидская война. - К., 1984.
92. Шанин Ю.В. Олимпийские игры и поэзия эллинов: Гомер и классическая лирика VIII-V вв. до н. э. – К., 1980.
93. Шахермайр Ф. Александр Македонский. – Москва, 1984.
94. Шелов Д.Б. Античный мир в Северном Причерноморье. – Москва, 1956.
95. Шишова И.А. Раннее законодательство и становление рабства в античной Греции. – Ленинград, 1991.
96. Шифман И.Ш. Александр Македонский. – Ленинград, 1988.
97. Шофман А.С. Восточная политика Александра Македонского. - Казань, 1976.
98. Шофман А.С. Древний мир в лицах и образах: Книга для чтения. - Казань., 1990.
99. Шофман А.С. Распад империи Александра Македонского. - Казань, 1984.
100. Штоль Г. Мифы классической древности. – Москва, 1993.
101. Щеглов А.Н. Северо-западный Крым в античную эпоху. – Ленинград, 1978.
102. Эллинизм: Восток и Запад / Под ред. Е.С.Голубцовой. – Москва, 1992.
103. Эллинизм: экономика, политика, культура / Под ред. Е.С.Голубцовой. – Москва, 1990.
104. Яйленко В.П. Архаическая Греция и Ближний Восток. – Москва, 1990.
105. Яйленко В.П. Греческая колонизация VII-III вв. до н.э. – Москва, 1982.

ІСТОРІЯ СТ. РИМУ:

Основна

1. Балух В.О., Коцур В.П. Історія Стародавнього Риму: Курс лекцій. – Чернівці: Книги ХХІ, 2005. – 680 с.
2. Виппер Р.Ю. Лекции по истории Греции. Очерки по истории Римской империи. Рим и раннее христианство. – Ростов-на-Дону, 1995.
3. Ковалев С.И. История Рима. – Ленинград, 1948.
4. История древнего мира. Ч.II. Греция и Рим / Под ред. А.Г.Бокшанина. – Москва, 1982.
5. История древнего мира / Под ред И.М.Дьяконова, В.Д.Нероновой, И.С.Свенцицкой. – Москва, 1989. - Т.І -ІІІ.
6. История Древнего мира. Древний Рим / А.Н.Бадак, И.Е.Войнич и др. – Минск, 1998.
7. История Древнего Рима. – Москва, 1994.
8. История Древнего Рима / Под ред. В.И. Кузищина. – Москва, 1982.
9. История Древнего Рима / Под ред. В.И.Кузищина – Москва, 1993.
10. Машкин Н.А. История Древнего Рима. – Москва, 1949.
11. Сергеев В.С. Очерки по истории Древнего Рима. – Москва, 1938. - Ч.1-2.

Довідники

20. Брей У., Трамп Д. Археологический словарь. – Москва., 1990.
21. Гладкий В.Д. Древний мир. Энциклопедический словарь. – Москва, 2001.
22. Лосев А.Ф. Словарь античной философии. – Москва, 1995.
23. Мифы народов мира. Энциклопедия / Под ред. С.А.Токарева - 2-е изд. – Москва, 1997. - Т.1-2.
24. Наследие Эллады. Энциклопедический словарь / Сост. Ю.И.Сердерида. - Краснодар, 1993.
25. Словарь античности / Под ред. В.И.Кузищина. – Москва, 1992.

26. Флора и Фавн. Мифы о растениях и животных. Краткий словарь / Сост. В.М.Федосеенко. – Москва, 1998.
27. Харботл Т. Битвы мировой истории. Словарь. – Москва, 1993.
28. Ярхо В.Н. Античная культура: литература, театр, искусство, философия, наука. Словарь. – Москва, 1995.

Джерела

1. Августин Аврелий. О граде Божием. - М., 1994. - Т.1-4; Творения. СПб.– К., 1998. - Т.3-4.
2. Аврелий Марк. Размышления. - СПб., 1993 (Серия «Литературные памятники»).
3. Аммиан Марцеллин. Римская история. - СПб., 1996 (Серия «Античная библиотека»).
4. Античные поэты об искусстве. - СПб., 1996.
5. Аппиан. Римские войны. - СПб., 1934 (Серия «Античная библиотека»).
6. Вергилий Марон. Буколики. Георгики. Энеида. – Москва, 1971 (Серия «Библиотека всемирной литературы»).
7. Властелины Рима. Биографии римских императоров от Адриана до Диоклетиана. – Москва, 1992.
8. Геродиан. История императорской власти после Марка. – Москва, 1996.
9. Гораций Флакк. Собрание сочинений. - СПб., 1993.
10. Евсевий Памфил. Церковная история. – Москва, 1993.
11. Иисус Христос в документах истории. - СПб., 1998 (Серия «Античное христианство»).
12. Иордан. О происхождении и деяниях гетов. Getica.- СПб., 1997 (Серия «Византийская библиотека»).
13. Катулл в классических и детских переводах. - Кемерово, 1994.
14. Книги Сивилл. – Москва, 1996.
15. Крисп Гай Саллюстий. Сочинения. – Москва, 1981 (Серия «Памятники исторической мысли»)
16. Ливии Тит. История Рима от основания города. – Москва, 1989, 1991, 1993. - Т.1-3.
17. Лукан Марк Анней. Фарсалия, или поэма о гражданской войне. – Москва, 1993 (Серия «Литературные памятники»).
18. Малые римские историки. Веллей Патеркул. Римская история. Анней Флор. Две книги римских войн. Луций Ампелий. Памятная книжица. – Москва, 1996.
19. Марциал Марк Валерий. Эпиграммы. - СПб., 1994 (Серия «Античная библиотека»).
20. Овидий Публий Назон. Собрание сочинений. - СПб., 1994. - Т.1-2.
21. Первоисточники по истории раннего христианства. Античные критики христианства / Сост. А.Б.Ранович. – Москва, 1990.
22. Плавт Тит Макций. Комедии. – Москва, 1997. - Т.1-3.
23. Плиний Младший. Письма. – Москва – Ленинград, 1950 (Серия «Литературные памятники»).
24. Плиний Старший. Естествознание. Об искусстве. – Москва, 1994.
25. Плутарх. Избранные жизнеописания. – Москва, 1994. - Т.1-2 (Серия «Литературные памятники»).
26. Полибий. Всеобщая история. - СПб., 1994-1996. - Т.1-3. (Серия «Историческая библиотека»).
27. Римские историки IV века. – Москва, 1997.
28. Светоний Гай Транквилл. Жизнь двенадцати Цезарей. – Москва, 1993 (Серия «Литературные памятники»)
29. Сенека Луций Анной. Нравственные письма к Луцилию. – Москва, 1977 (Серия «Литературные памятники»).
30. Сократ Схоластик. Церковная история. – Москва, 1996.
31. Тацит Корнелий. Сочинения. - М., 1993. - Т.1-2 (Серия «Литературные памятники»).
32. Теренций. Комедии. – Москва, 1988.

33. Феодорит, еп. Кирский. Церковная история. – Москва, 1993.
34. Флавий Иосиф. Иудейская война. – Москва – Иерусалим, 1993 (Серия «Библиотека Флавиана»).
35. Фронтин Секст Юлий. Военные хитрости (стратегемы). - СПб., 1996 (Серия «Античная библиотека»).
36. Хрестоматия по истории древнего Рима / Под ред. В.И.Кузицина. – Москва, 1987.
37. Цезарь Юлий. Записки Юлия Цезаря и его продолжателей. – Москва, 1993 (Серия «Литературные памятники»).
38. Цицерон Марк Туллий. Письма в Аттику, близким, брату Квинту, М. Бруту. – Москва, 1994. Т.1-3.
39. Цицерон Марк Туллий. Речи. – Москва, 1993. - Т.1-2 (Серия «Литературные памятники»).
40. Цицерон Марк Туллий. Эстетика. Трактаты, речи, письма. – Москва, 1994.
41. Ювенал. Сатиры. - СПб., 1994 (Серия «Античная библиотека»).

Додаткова література

1. Блаватская Т.В. Западнопонтійские города в VII - I вв. до н.э. – Москва, 1952.
2. Блаватский В.Д. Природа и античное общество. – Москва, 1976.
3. Бокщанин А.Г. Древняя Греция и древний Рим. – Москва, 1952.
4. Бокщанин А.Г. Социальный кризис в Римской империи в I в. н.э. – Москва, 1954.
5. Бокщанин А.Г. Парфия и Рим. - Ч.1. - М., 1960; - Ч.2. – Москва, 1966.
6. Бокщанин А.Г. Источниковедение Древнего Рима. – Москва, 1981.
7. Вардиман Е. Женщина в древнем мире. – Москва, 1990.
8. Винничук Л. Люди, нравы и обычаи Древней Греции и Рима. – Москва, 1988.
9. Виппер Р.Ю. История древнего мира. – Москва, 1994.
10. Гиббон Э. История упадка и разрушения Римской империи. - СПб., 1997-1998. - Т.1-4 (Серия «Историческая библиотека»).
11. Глушанин Е.П. Военные реформы Диоклетиана и Константина (III - начало IV в.) // Вестник древней истории. – Москва, 1987. - №2. - С.51-73.
12. Головня В.В. История античного театра. – Москва, 1972.
13. Голосковер Я.З. Логика мифа. – Москва, 1987.
14. Голубцова Е.С. Сельская община Малой Азии III в. до н.э. - III в. н.э. – Москва, 1972.
15. Голубцова Е.С. Идеология и культура сельского населения Малой Азии в I-III вв. – Москва, 1977.
16. Дельбрюк Г. История военного искусства в рамках политической истории. - СПб., 1994. - Т.1-2 (Серия «Историческая библиотека»).
17. Дементьева В.В. Магистратура диктатора в ранней римской республике (V-III вв. до н. э.). – Ярославль, 1996.
18. Джонс А.Х. Гибель античного мира. – Ростов-на-Дону, 1997.
19. Дождев Д.В. Римское частное право. – Москва, 1997.
20. Древний мир в иллюстрациях: Пособие для учителей и студентов. – Москва, 1961.
21. Древние цивилизации. Древний Рим. Вестник древней истории. 1937-1997. – Москва, 1997.
22. Егоров А.Б. Рим на грани эпох: Проблемы рождения и формирования принципата. – Ленинград, 1985.
23. Ельницкий Л.А. Возникновение и развитие рабства в Риме в VIII-III вв. до н.э. – Москва, 1964.
24. Жебелев С.А. Северное Причерноморье. – Москва, 1953.
25. Женщина в античном мире. Сборник статей / Под ред. Л.П.Маринович, С.Ю.Сапрыкина. - СПб., 1995.
26. Заборовский Я.Ю. Очерки по истории аграрных отношений в Римской республике. – Львов, 1985.

27. Залесский Н.Н. К истории этрусской колонизации Италии в VII- IV вв. до н.э. – Ленинград, 1965.
28. Знаменитые греки и римляне. - СПб., 1993.
29. Кашеев В.И. Эллинистический мир и Рим. Война, мир и дипломатия в 220-146 годах до н.э. – Москва, 1993.
30. Ковалев С.И. История Рима. Курс лекций. / Под ред. З.Д.Фролова. – Ленинград, 1986.
31. Колосовская Ю.К. Паннония в I-III вв. – Москва, 1973.
32. Кораблев И.Ш. Ганнибал. – Москва, 1981.
33. Корсунский А.Р., Гюнтер Р. Упадок и гибель Западной Римской империи и возникновение германских королевств. – Москва, 1984.
34. Кузищин В.И. Античное классическое рабство как экономическая система. – Москва, 1990.
35. Кузищин В.И. Очерки по истории земледелия Италии II в. до н.э. - I в. н.э. – Москва, 1966.
36. Кузищин В.И. Римское рабовладельческое поместье. – Москва, 1973.
37. Кузищин В.И. Генезис рабовладельческих латифундий в Италии (II в. до н.э. - I в. н.э.). – Москва, 1976.
38. Культура древнего Рима. - Т. I-II. – Москва, 1985.
39. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Последние века. – Москва, 1988. - Ч.1-2.
40. Лосева Н.М., Сидорова И.А. Искусство Этрурии и древней Италии. Очерки. – Москва, 1988.
41. Лордкипанидзе О.Д. Древняя Колхида (миф и археология). - Тбилиси, 1979.
42. Максаковский В.П. Историческая география мира: Учебное пособие для вузов. – Москва, 1997.
43. Максимова М.И. Античные города юго-восточного Причерноморья. (Синопа, Амис, Трапезунд). – Москва, 1956.
44. Маринович Л.П., Голубцова Е.С., Шифман И.Ш., Павловская А.И. Рабство в восточных провинциях Римской империи в I - III вв. – Москва, 1977.
45. Машкин Н.А. История древнего Рима. – Москва, 1956.
46. Маяк И.Л. Взаимоотношения Рима и итальянцев в III-II вв. до н.э. – Москва, 1971.
47. Маяк И.Л. Рим первых царей: Генезис римского полиса. – Москва, 1983.
48. Маяк И.Л. Римляне ранней республики. – Москва, 1994.
49. Мифологический словарь / Под ред. Е.М.Мелетинского. – Москва, 1991.
50. Мифология древнего мира. – Москва, 1977.
51. Моммзен Т. История Рима. - СПб., 1993.
52. Невская В.П. Византий в классическую и эллинистическую эпоху. – Москва, 1953.
53. Неировский А.И., Ильинская В.И., Уколова В.И. Античность: история и культура. – Москва, 1994.
54. Немировский А.И. История раннего Рима и Италии. - Воронеж, 1962.
55. Немировский А.И. Идеология и культура раннего Рима. - Воронеж, 1964.
56. Немировский А.И. Этруски. – Москва, 1983.
57. Новиков С.В. Юго-Западный Иран в античное время. – Москва, 1989.
58. Очерки археологии и истории Боспора / Под ред. Г.А. Кошеленко. – Москва, 1992.
59. Пикус Н.Н. Царские земледельцы (непосредственные производители) и ремесленники в Египте III в. до н.э. – Москва, 1972.
60. Сергеенко М.Е. Жизнь Древнего Рима. – Москва – Ленинград, 1964.
61. Сергеенко М.Е. Простые люди древней Италии. – Москва – Ленинград, 1964.
62. Строгоцкий В.М. Полис и империя в классической Греции. – Нижний Новгород, 1991.
63. Тимофеева Н.К. Религиозно-мифологическая картина мира этрусков. – Новосибирск, 1980.
64. Томпсон Дж. Исследования по истории древнегреческого общества. Доисторический эгейский мир. – Москва, 1958.

65. Топоров В.Н. Эней - человек судьбы. К «средиземноморской» персонологии. – Москва, 1993. - Ч.1.
66. Трухина М.Н. История Древнего Рима. – Москва, 1994.
67. Трухина Н.Н. Политика и политики "золотого века" Римской республики (II в. до н.э.). – Москва, 1986.
68. Уголоаа В.И. Поздний Рим: пять портретов. – Москва, 1992.
69. Уколова В. Эра Диоклетиана // Европейский альманах. История. Традиция. Культура. - 1993. – Москва, 1993. - С.154-169.
70. Утченко С.Л. Древний Рим. (События, люди, идеи). – Москва, 1969.
71. Утченко С.Л., Дьяконов И.М. Социальная стратификация древнего общества. – Москва, 1970.
72. Утченко С.Л. Идеино-политическая борьба в Риме накануне падения республики. – Москва, 1951.
73. Утченко С.Л. Кризис и падение Римской республики. – Москва, 1965.
74. Утченко С.Л. Политические учения древнего Рима. III–I вв. до н.э. – Москва, 1977.
75. Утченко С.Л. Цицерон и его время. – Москва, 1973.
76. Утченко С.Л. Юлий Цезарь. – Москва, 1976.
77. Федорова Е.В. Императорский Рим в липах. – Москва, 1979.
78. Ферреро Г. Величие и падение Рима. - СПб., 1997-1998. - Т.1-2 (Серия «Историческая библиотека»).
79. Ферреро Г. Юлий Цезарь. – Ростов-на-Дону, 1996.
80. Финлей Г. Греция под римским владычеством. – Москва, 1977.
81. Фрэзер Дж. Золотая ветвь. Исследование магий и религии. – Москва, 1980.
82. Хефлинг Г. Римляне, рабы, гладиаторы. – Москва, 1992.
83. Шифман И.Ш. Сирийское общество эпохи принципата (в I–II вв. н.э.). – Москва, 1977.
84. Шифман И.Ш. Цезарь Август. – Ленинград, 1990.
85. Штаерман Е.М. Древний Рим: Проблемы экономического развития. – Москва, 1978.
86. Штаерман Е.М. Кризис античной культуры. – Москва, 1975.
87. Штаерман Е.М. Расцвет рабовладельческих отношений в Римской республике. – Москва, 1964.
88. Штаерман Е.М., Смирин В.М., Белова Н.Н., Колосовская Ю.К. Рабство в западных провинциях Римской империи в I–III вв. – Москва, 1977.
89. Штаерман Е.М. Социальные основы религии Древнего Рима. – Москва, 1987.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: КРИТО-МІКЕНСЬКА ЦИВІЛІЗАЦІЯ III – II ТИС. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси мінойської та елладської цивілізацій. Порівняти історико-культурний розвиток давніх цивілізацій Криту та Балканської Греції.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Періодизація античної історії.
2. Хронології історії Стародавньої Греції та Риму.
3. Джерела з історії античності.
4. Історіографія історії античності.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей цивілізації на Криті та Балканської Греції у III – II тис. до н.е.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, Мінойська та Елладська цивілізації, міфологія, релігія.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Мінойська культура.

А. Панування докласових родових відносин за ранньомінойської доби (XXX-XXIII ст.).

Б. Розклад родових відносин й соціальна стратифікація критського суспільства та поява перших державних утворень в середньомінойський період (XXII-XVIII ст.).

В. Пізньомінойська доба (середина XVIII-XII ст.): об'єднання Криту, розквіт критської державності і культури, створення критської морської держави, завоювання Криту ахейцями та занепад Криту.

2. Елладська культура.

А. Ранньоелладський період (XXX-XXI ст.): панування первісних відносин, поява перших крупних поселень, до грецького населення.

Б. Середньоелладська доба (XX-XVII ст.): розселення греко-ахейців в південній частині Балканського півострова, розклад родоплемінних відносин, формування елементів соціальної стратифікації ахейського суспільства.

В. Пізньоелладський період (XVI-XII ст.): ранньокласові суспільства і перші державні утворення ахейських греків, поява писемності, розквіт мікенської цивілізації та її занепад.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте головні риси мінойської цивілізації.
2. Порівняйте періоди історичного розвитку мінойської цивілізації.

3. Визначте головні риси елладської цивілізації.
4. Порівняйте періоди історичного розвитку елладської цивілізації.
5. Визначте основні причини занепаду мікенської цивілізації.
6. Охарактеризуйте ранній період Мінойської та Елладської культури.
7. Охарактеризуйте середній період Мінойської та Елладської культури.
8. Охарактеризуйте пізній період Мінойської та Елладської культури.
9. Розкрийте причини та наслідки загибелі Мінойської та Елладської культури.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ГРЕЦІЯ В ХІ–ІХ СТ. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Греції в епоху «Темних віків». Розкрити характерні риси соціального розвитку Греції в Гомерівський період.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Періодизація та хронологія Мінойської історії.
2. Періодизація та хронологія Елладської історії.
3. Визначте головні риси мінойської цивілізації.
4. Визначте головні риси елладської цивілізації.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню еволюції цивілізації на території Балканської Греції поч. I тис. до н.е.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, Гомерівська доба, грецькі діалекти.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Племінні переміщення в південній частині Балканського півострову, дорійське завоювання та зруйнування держав мікенської цивілізації.
2. Поєми Гомера. «Гомерівське питання».

3. Реанімація родоплемінних відносин в передполісний період XI-IX ст.
4. Розвиток господарства.
5. Формування перших елементів полісного устрою.
6. Грецькі діалекти.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте причини та наслідки племінних міграцій в південній частині Балканського півострову.
2. Якій вплив мала навала дорійців на подальший розвиток грецької цивілізації.
3. Розкрийте характерні риси передполісного періоду в історії Греції.
4. Охарактеризуйте Іліаду.
5. Охарактеризуйте Одиссею.
6. Охарактеризуйте розвиток сільського господарства в гомерівську добу.
7. Охарактеризуйте розвиток ремесла в гомерівську добу.
8. Охарактеризуйте розвиток суспільного ладу та системи влади в гомерівську добу.
9. Охарактеризуйте грецькі діалекти.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: ГРЕЦІЯ В VIII –VI СТ. ДО Р.Х.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Греції в архаїчну добу. Проаналізувати основні проблемні питання епохи.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Якій вплив мала навала дорійців на подальший розвиток грецької цивілізації.
2. Розкрийте характерні риси передполісного періоду в історії Греції.
3. Охарактеризуйте розвиток сільського господарства в гомерівську добу.
4. Охарактеризуйте розвиток ремесла в гомерівську добу.
5. Охарактеризуйте розвиток суспільного ладу та системи влади в гомерівську добу.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей архаїчної доби в історії Греції (I пол.. I тис. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, історіографія, архаїчна епоха, поліс, тиранія, колонізація, закони, апойкія.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Велика грецька колонізація. Формування перших елементів полісного устрою.
2. Основні типи полісних держав (Афіни та Спарта).
3. Виникнення та становлення законодавства.
4. Період «Старших тиранів».
5. Реформи Солона та Клісфена.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте головні передумови виникнення полісного устрою в Греції.
2. Охарактеризуйте соціально – економічний розвиток Греції в архаїчну добу.
3. Визначте головні причини та наслідки доби грецької тиранії.
4. Назвіть основні причини грецької колонізації.
5. Якій вплив на розвиток Греції мала колонізація.
6. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Пелопоннесу в архаїчну добу.
7. Охарактеризуйте соціально-економічний розвиток Аттики в архаїчну добу.
8. Проаналізуйте процес становлення Спартанської держави.
9. Назвіть причини Мессенських війн та проаналізуйте їх наслідки.
10. Охарактеризуйте процес формування полісного устрою в Аттиці:
11. Охарактеризуйте реформи Солона й формування основ афінської демократії.
12. Охарактеризуйте законодавство Клісфена та організацію полісної демократії.
13. Визначте історичне значення реформ Солона.
14. Визначте історичне значення реформ Клісфена.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: КЛАСИЧНА ГРЕЦІЯ (V – IV СТ. ДО Р.Х.).

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Греції в класичну добу. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси епохи, розкрити характерні риси культури Греції доби високої класики.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Причини Великої грецької колонізації.
2. Характеристика перших елементів полісного устрою.
3. Характерні риси полісних держав (Афіни та Спарта).
4. Виникнення та становлення законодавства.
5. Період «Старших тиранів».
6. Реформи Солона та Клісфена.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей класичної доби в історії Греції (V – IV ст. до н.е.), та причин занепаду грецьких полісів.

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, класична доба, антична культура, античний театр, антична філософія, демократія.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Розквіт афінської демократії.
2. Реформи Ефіальта та боротьба партій в Афінах.
3. Пелопоннеська війна. Причини, хід та наслідки.
4. Греція в I пол. IV ст. до н.е.
5. Піднесення Македонії. Реформи та завоювання Філіпа II.
6. Грецька культура.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризуйте соціально-економічний устрій Греції в V - IV ст. до н.е.
2. Порівняйте соціально-економічний й політичний устрій Греції та Персії.
3. Охарактеризуйте причини війн та визначте привід до їх початку.
4. Проаналізуйте перші етапи війн.
5. Проаналізуйте похід Ксеркса.
6. Проаналізуйте другу половину війн.
7. Які наслідки мали Греко-Перські війни для Греції та Персії.
8. Проаналізуйте реформи Ефіальта, яке вони мали значення.
9. Проаналізуйте державну діяльність Перикла, визначте її історичне значення.
10. Проаналізуйте основні риси афінської демократії.
11. Проаналізуйте основні риси Спартанської держави.
12. Порівняйте суспільно-політичний устрій Афін та Спарти.
13. Визначте основні причини та наслідки Пелопоннеської війни.
14. Охарактеризуйте основний хід Пелопоннеської війни.
15. Визначте та охарактеризуйте основні наслідки Пелопоннеської війни.
16. Охарактеризуйте добу «Молодших тиранів».
17. Визначте причини розповсюдження найманців.
18. Розкрийте основні риси давньогрецької культури.
19. Визначте чому саме Греція стала батьківщиною філософії, історії, театру.
20. Охарактеризуйте грецьке мистецтво.
21. Охарактеризуйте грецьку систему освіти та виховання.
22. Проаналізуйте етапи розвитку грецької філософії.
23. Проаналізуйте етапи розвитку грецької релігії.
24. Охарактеризуйте становище Македонії в V - першій половині IV ст. до н.е.
25. Визначте який вплив на розвиток Македонії мали реформи Філіпа II.
26. Проаналізуйте наслідки встановлення македонської гегемонії в Греції.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6.

1. **Організаційна частина** – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).
2. **Повідомлення теми, мети заняття.**

ТЕМА: ГРЕЦІЯ В ДОБУ ЕЛЛІНІЗМУ (III – I СТ. ДО Р.Х.).

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Греції в елліністичну добу. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси епохи, розкрити характерні риси культури Греції доби еллінізму.
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відео-джерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Охарактеризуйте соціально-економічний устрій Греції в V - IV ст. до н.е.
2. Проаналізуйте реформи Ефіальта, яке вони мали значення.

3. Проаналізуйте державну діяльність Перикла, визначте її історичне значення.
4. Охарактеризуйте грецьке мистецтво.
5. Визначте який вплив на розвиток Македонії мали реформи Філіпа II.
6. Проаналізуйте наслідки встановлення македонської гегемонії в Греції.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей елліністичної доби в історії Греції (III – I ст. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Хронологія, періодизація, історичні та археологічні джерела, епоха еллінізму, антична культура, античний театр, антична філософія, демократія, тиранія.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

7. Завоювання Олександра Македонського. Імперія Олександра.
8. Війни диадохів. Утворення елліністичних держав. Сутність Еллінізму.
9. Еллінізм як культурний феномен.
10. Елліністичні держави (Єгипет, держава Селевкідів, Балканська та Велика Греція).
11. Північне Причорномор'я у елліністичну добу.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

27. Проаналізуйте становище Персії напередодні похода О. Македонського.
28. Проаналізуйте Східний похід Олександра Македонського, визначте його цілі та задачі.
29. Охарактеризуйте процес становлення елліністичних держав.
30. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток держави Птоломеїв.
31. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток держави Селевкідів.
32. Визначте спільні й відмінні риси між державою Птоломеїв й Селевкідів.
33. Охарактеризуйте історико-культурний розвиток Балканської Греції в добу еллінізму.
34. Розкрийте головні риси еллінізму.
35. Охарактеризуйте соціально-економічне й політичне становище Греції в добу Еллінізму.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: РИМ ЗА ЧАСІВ ЦАРСЬКОЇ ДОБИ (VIII – VI ст. до Р.Х.).

МЕТА:

- Розкрити природнокліматичні умови Апеннінського півострову. Визначити головні риси історико-культурного розвитку Риму в царську добу. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в Римі в епоху царів, розкрити характерні риси культури латинських племен та етрусків.

- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відеоджерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.

- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Проаналізуйте Східний похід Олександра Македонського, визначте його цілі та задачі.
2. Розкрийте головні риси еллінізму.
3. Охарактеризуйте соціально-економічне й політичне становище Греції в добу Еллінізму.
4. Характерні риси історичного розвитку Греції у елліністичну добу.
5. Особливості грецької культури елліністичної доби.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку римського суспільства в добу царів (VIII – VI ст. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Історичні та археологічні джерела, історіографія, плебеї, патриції, клієнти, міфологія.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Найдавніше населення Апеннінського півострову.
2. Цивілізація етрусків.
3. Легендарна та реальна історія виникнення Риму.
4. Соціально-економічний та політичний устрій царського Риму.
5. Реформи Сервія Тулія.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте археологічні пам'ятки на території Апеннінського півострову.
2. Охарактеризуйте розвиток етрусської цивілізації та її вплив на римську цивілізацію.
3. Порівняйте легендарну та реальну історію виникнення Риму.
4. Проаналізуйте соціально-економічний устрій царського Риму.
5. Проаналізуйте політичний устрій царського Риму.
6. Проаналізуйте реформи Сервія Тулія та визначте їх історичне значення.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 8.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: РИМ ЗА ЧАСІВ РЕСПУБЛІКИ (VI – I ст. до Р.Х.).

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Риму за часів ранньої республіки. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в Римі в епоху становлення республіканського ладу, розкрити характерні риси культури Риму (VI – III ст. до н.е.).

- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відеоджерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.

- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми.

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

1. Охарактеризуйте розвиток етрусської цивілізації та її вплив на римську цивілізацію.
2. Проаналізуйте соціально-економічний устрій царського Риму.
3. Проаналізуйте політичний устрій царського Риму.
4. Проаналізуйте реформи Сервія Тулія та визначте їх історичне значення.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку римського суспільства в добу ранньої республіки (VI – III ст. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Історичні та археологічні джерела, історіографія, республіка, плебеї, патриції, клієнти, магістратури, провінції.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Боротьба патриціїв з плебеями.
2. Закони про права плебеїв.
3. Встановлення гегемонії Риму на території Італії.
4. Пунічні війни.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте головні риси соціально-економічного становища Ранньої Римської республіки.
2. Яке значення для римської історії мала боротьба плебеїв з патриціями.
3. Проаналізуйте етапи встановлення гегемонії Риму в Італії.
4. Проаналізуйте особливості суспільно-економічного устрою Італії в III ст. до Р.Х.
5. Визначте головні причини та наслідки соціально-політичної боротьби в Римі III ст. до Р.Х.
6. Охарактеризуйте соціально-економічний та політичний розвиток Карфагенської держави в I пол. III ст. до Р.Х.
7. Визначте та проаналізуйте причини Пунічних війн.
8. Порівняйте наслідки I й II Пунічної війни.
9. Проаналізуйте причини та наслідки Третьої Пунічної війни.
10. Проаналізуйте етапи розвитку римської релігії.
11. Охарактеризуйте основні риси римської літератури та освіти.
12. Визначте головні напрямки розвитку наукових знань римлян.
13. Проаналізуйте розвиток римського мистецтва.
14. Проаналізуйте основні риси римського театру.
15. Охарактеризуйте основні здобутки римської культури.
16. Порівняйте розвиток та надбання грецької та римської культура й мистецтва.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 10.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: РИМ ЗА ЧАСІВ РАННЬОЇ ІМПЕРІЇ I СТ. ДО Р.Х. – III СТ. АД.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Риму за часів ранньої імперії. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в Римі в епоху становлення та розвитку системи принципату. Охарактеризувати причини занепаду системи принципату. Розкрити характерні риси культури Риму (I – III ст. н.е.).
- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відеоджерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.
- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

17. Проаналізуйте особливості суспільно-економічного устрою Італії в I ст. до Р.Х.
18. Визначте головні причини та наслідки соціально-політичної боротьби в Римі I ст. до Р.Х.
19. Проаналізуйте причини та наслідки соціально-політичної боротьби в Римі в 60-х рр. I ст. до Р.Х.
20. Встановить причини та наслідки встановлення диктатури Юлія Цезаря.
21. Встановить причини та наслідки громадянські війни в римській державі напр. I ст. до Р.Х.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку римського суспільства в добу пізньої республіки (III – I ст. до н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці, відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Історичні та археологічні джерела, історіографія, імперія, провінція, принципат, християнство.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

1. Правління Октавіана. Сутність системи Принципату.
2. Соціально-економічне становище ранньої римської імперії.
3. Політичне становище Ранньої Римської імперії.
4. Криза Римської імперії в III ст.
5. Культура Ранньої Римської імперії.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізуйте основні риси внутрішньої та зовнішньої політики Октавіана Августа.
2. Охарактеризуйте причини та наслідки кризи Римської імперії поч. I ст.
3. Порівняйте правління імператорів династії Юліїв-Клавдіїв.
4. Порівняйте правління імператорів династії Флавіїв.
5. Охарактеризуйте принципат Траяна (зовнішня та внутрішня політика).
6. Охарактеризуйте “Золоту добу” Римської імперії (зовнішня та внутрішня політика).
7. Охарактеризуйте принципат Марка Аврелія (зовнішня та внутрішня політика).
8. Визначить причини та наслідки загострення соціально-економічної ситуації напр. II ст.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 11.

1. Організаційна частина – привітання, перевірка присутності студентів (2 хв.).

2. Повідомлення теми, мети заняття.

ТЕМА: РИМ ЗА ЧАСІВ ПІЗНЬОЇ ІМПЕРІЇ I – V СТ. АД.

МЕТА:

- Визначити головні риси історико-культурного розвитку Риму за часів пізньої імперії. Проаналізувати політичні та соціально-економічні процеси в Римі в епоху становлення та розвитку системи домініату. Розкрити причини кризи Римської імперії та початку процесу Великого переселення народів. Охарактеризувати причини занепаду Римської імперії. Розкрити характерні риси культури Риму (III – V ст.).

- Розвивати вміння учнів працювати з контурною картою, підручником, відеоджерелами. Формувати навички аналізу конкретно історичного матеріалу, характеризувати історичні постаті.

- Виховувати культуру спілкування, толерантність та повагу до інших народів світу. Давати моральну оцінку війнам, як способу вирішення суперечностей між людьми

3. Актуалізація опорних знань студентів – Фронтальне опитування (8 хв.):

9. Охарактеризуйте принципат Траяна (зовнішня та внутрішня політика).
10. Охарактеризуйте “Золоту добу” Римської імперії (зовнішня та внутрішня політика).
11. Охарактеризуйте принципат Марка Аврелія (зовнішня та внутрішня політика).
12. Визначить причини та наслідки загострення соціально-економічної ситуації напр. II ст.

4. Мотивація навчальної діяльності – вивчення даної теми сприяє розумінню історико-культурних особливостей розвитку римського суспільства в добу пізньої імперії (III – V ст. н.е.).

5. Вступне слово викладача – коротка характеристика структури та характеру роботи, оголошення типу семінару.

6. Тип семінару: Бесіда (диспут, дискусія, заслуховування рефератів, обговорення доповідей та рефератів, рецензування відповідей студентів).

Обладнання: Підручник, хрестоматія, посібник «Історія Стародавньої Греції та Риму», історичні карти та схеми, контурна карта, ілюстративний матеріал, хронологічні таблиці,

відео матеріали, ноутбук та проектор.

Основні поняття та терміни: Історичні та археологічні джерела, історіографія, імперія, провінція, доміант, християнство, тетрархія, переселення народів.

7. Зміст основної частини заняття (перелік питань семінару) – (55 хв.):

ПЛАН

6. Криза Римської імперії в III ст.
7. Правління Діоклетіана та встановлення системи Домінату.
8. Римська імперія в IV ст.
9. Вторгнення та розселення варварських племен на території імперії.
10. Криза Римської імперії в V ст. та її крах.
11. Культура пізньої Римської імперії.

8. Заключне слово викладача (10 хв.) – загальні висновки за змістом теми семінару, аналіз доповідей студентів, характеристика участі студентів в дискусіях, акцентування уваги на характерних недоліках при підготовці до заняття та відповідях, визначення шляхів усунення недоліків.

9. Підведення підсумків заняття (5 хв.) – оголошення оцінок, визначення питань до самостійного опрацювання, оголошення тем рефератів за темою.

10. Завдання для самостійної роботи:

1. Визначити причини та наслідки економічної кризи III ст.
2. Охарактеризуйте внутрішню політику римських імператорів у першій половині III ст.
3. Проаналізуйте правління та діяльність Діоклетіана.
4. Проаналізуйте причини та наслідки політичної кризи Римської імперії в II пол. IV ст.
5. Визначте історичне значення розпаду Римської імперії та становлення варварських королівств.
6. Охарактеризуйте становище християн у Римській імперії.
7. Визначте причини перемоги християнства в римській державі.
8. Охарактеризуйте основні релігійні течії.
9. Охарактеризуйте основні риси римської літератури та освіти часів пізньої імперії.
10. Проаналізуйте розвиток римської культури часів пізньої імперії.
11. Проаналізуйте основні риси римського театру часів пізньої імперії.
12. Охарактеризуйте основні здобутки римської культури часів пізньої імперії.
13. Порівняйте розвиток та надбання грецької та римської культури й мистецтва.

Тести підсумкового контролю

Базовий рівень

1. Засновник наукової хронології всесвітньої історії:
Енгельс
Бек
Скалігер
2. Первісні суспільства, що існували до появи цивілізацій
синполітейні
дополітейні
аполітейні
3. Регіон де було збудоване перше місто на Землі
Єгипет
Бл. Схід
Індія
4. В якому регіоні почали виготовляти бронзові речі
Індія
Мала Азія
Єгипет
5. Первісні суспільства, що продовжували співіснувати з цивілізаціями
аполітейні
дополітейні
синполітейні
6. Визначте місце появи сапієнтної групи гомінід
Австралія
Африка
Америка
7. Єгипетський бог Тот – це бог...?
війни
любви
мудрості
8. В західній історичній літературі доба палеоліту визначається як
Протоісторія
Праісторія
Археісторія
9. Голоцен це
Льодовиковий період
Міжльодовиковий період
Післяльодовиковий період
10. Поява клинописи в місті Урук

4000 р. до н.е.

3500 р. до н.е.

3000 р. до н.е.

11. В західній історичній літературі доба мезоліту та віку ранніх металів визначається як

Історія

Протоісторія

Праісторія

12. Правління Урунимгіні

2900 – 2885 рр. до н.е.

2750 – 2710 рр. до н.е.

2318 – 2310 рр. до н.е.

13. Священне місто шумерів

Шуруппак

Ерідуду

Ур

14. Початок епохи Чжоу

кін. XIII ст. до н.е.

кін. XII ст. до н.е.

кін. XI ст. до н.е.

15. Взяття і зруйнування вавілонянами Єрусалима. Кінець Іудейської держави

600 р. до н.е.

596 р. до н.е.

586 р. до н.е.

16. Правління Константина Великого

235 – 284 рр. н.е.

284 – 305 рр. н.е.

306 – 337 рр. н.е.

17. Битва діадохів біля Ісса

305 р. до н.е.

303 р. до н.е.

301 р. до н.е.

18. Повстання в Афінах. Закони Клісфена

519 – 500 р. до н.е.

509 – 500 р. до н.е.

501 – 500 р. до н.е.

19. Династія Птолемеїв у Єгипті

323 – 30 рр. до н.е.

320 – 28 рр. до н.е.

318 – 25 рр. до н.е.

20. Пожежа у Римі. Перше гоніння на християн

62 р.

64 р.

68 р.

21. Створення Тетрархії

254 р. н.е.

284 р. н.е.;

293 р. н.е.

22. Принципат Гая Цезаря (Калігули)

28 – 33 рр.

39 – 40 рр.

37 – 41 рр.

23. Східні походи Олександра Великого. Створення світової держави

346 – 333 рр. до н.е.;

334 – 325 рр. до н.е.;

336 – 323 рр. до н.е.;

24. Взяття Єрусалима римськими військами

68 р.

69 р.

70 р.

25. Загибель Македонського царства

169 р. до н.е.

168 р. до н.е.

166 р. до н.е.

26. Доба «солдатських» імператорів

б) 205 – 290 рр.;

в) 222 – 277 рр.;

г) 235 – 284 рр.

27. Правління Філіппа II у Македонії

359 – 336 рр. до н.е.

350 – 335 рр. до н.е.

349 – 345 рр. до н.е.

28. Похід Ксеркса на Грецію, битви під Фермопілах, Артемісії й о. Саламін

483 р. до н.е.

480 р. до н.е.

478 р. до н.е.

29. Зруйнування Карфагена. Розгром римлянами Ахейського союзу. Утворення римських провінцій – Африка і Ахайя

146 р. до н.е.

140 р. до н.е.

135 р. до н.е.

30. Перший Афінський морський союз

500 – 406 рр. до н.е.

478 – 404 рр. до н.е.

464 – 403 рр. до н.е.

31. Що означає термін «тотемізм»?
віра в походження людей від тварин;
віра в надприродні сили;
віра в одухотворення предметів;
32. Сфінкс — це :
статуя коня з головою фараона;
єгипетський бог вогню;
статуя лева з головою фараона;
33. Коли в Єгипті правив фараон Аменхотеп IV (Ехнатон)?
XIV ст. до н. е.;
XII ст. до н. е.;
VI ст. до н. е.;
34. На якому з островів Індонезії було знайдено рештки пітекантропа?
Ява;
Суматра;
Калімантан;
35. У II–I тис. до н. е. люди навчилися обробляти:
камінь;
залізо;
золото;
36. Наслідком відокремлення скотарів від землеробів стало(-а):
відкриття обробки металу;
створення надлишку продуктів;
поява «людини розумної»;
37. Наслідком політики Тутмоса III було:
зменшення володінь Єгипту;
завоювання Палестини й Сирії;
завоювання Нубії та Ассирії;
38. Ім'я фараона Тутанхамона стало найбільш відомим у світі через те, що:
його усипальниця залишилася не пограбованою до XX ст. н. е.;
він був славетним фараоном-будівничим;
Давній Єгипет за часів його правління досяг найвищого розквіту;
39. Як називаються храми Дворіччя у вигляді багатоярусних східчастих споруд?
піраміди;
зодіаки;
зіккурати;
40. Як називався індійський цар, верховний розпорядник всієї землі?
брахман;
шудра;
раджа.

41. Що означають терміни «їнь» і «янь» у культурі Китаю?
дві загублені китайські цивілізації;
дві протилежні сили, які забезпечують гармонію;
два вчення — конфуціанство і даосизм;
42. Коли династія Цінь прийшла до влади в Китаї?
221 р. до н. е.;
316 р. до н. е.;
196 р. до н. е.;
43. Яку назву мало стародавнє поселення на річці Інд?
Паталіпутра;
Мохеджо-Даро;
Аджанта;
44. Назва якої ріка в Китаї перекладається як «Жовта ріка»?
Меконг;
Янцзи;
Хуанхе.
45. Хто з царів Ассирії заснував найдавнішу бібліотеку?
Тіглатпаласар III;
Саргон II;
Ашшурбанапал.
46. Як звали царя, якому вдалося взяти під контроль майже всю територію Індії?
Чандрагупта;
Ашока;
Гаутама;
47. Який імператор розпочав будівництво Великої Китайської стіни?
Лю Бан;
Цінь Шіхуанді;
Чжан Цяо;
48. В IX ст. до н. е. вихідцями із Тіра у Північній Африці була заснована найбільш відома фінікійська колонія:
Сидон;
Бібл;
Карфаген.
49. Цар Хаммурапі уславився тим, що:
запровадив новий пантеон богів;
зрівняв у правах жінок і чоловіків;
створив писані закони;
50. Результатом битви Александра Македонського з індійським царем Пором вважається:
поразка військ Александра Македонського;
взяття Пору в полон;
смертельне поранення Олександра Македонського;
51. Що означає термін «фаланга»?

Носова частина грецького бойового корабля;
лінійна побудова рядів важкої піхоти;
легка грецька кіннота;

52. Коли розпочалася Пелопоннеська війна?

450 р. до н. е.;
382 р. до н. е.;
431 р. до н. е.

53. Перші Олімпійські ігри відбулися:

602 р. до н. е.;
776 р. до н. е.;
812 р. до н. е.;

54. Назвіть найбільший острів Греції, де, за легендою, правив мудрий цар Мінос:

Керкіра;
Самос;
Крит;

55. Острів в Іонічному морі, звідки був родом герой Троянської війни - Одиссей, має назву:

Ітака;
Фасос;
Лесбос;

56. Хто очолив 300 спартанців у битві при Фермопілах?

Ахілл;
Леонід;
Перікл;

57. Що позначав у Давньому Римі термін «тріумф»?

союз трьох політичних діячів;
урочистий в'їзд до міста полководця з армією;
статую в римському амфітеатрі.

58. Римляни називали карфагенян:

пунійцями;
сицилійцями;
локринцями;

59. Коли римляни вигнали останнього етрусського царя Тарквінія Гордого?

441 р. до н. е.;
603 р. до н. е.;
509 р. до н. е.

60. Кого римляни обрали військовокомандувачем для відсічі військ понтійського царя Мітридата VI Євпатора?

Луція Корнелія Сулли;
Гая Гракха;
Корнелія Сципіона.

Середній рівень

1. Єгипетський фараон, який приймав участь в битві при Кадеші
Аменемхет I
Хеопс
Хатшепсут
Рамзес II
2. Єгипетський фараон, за правління якого побудували найбільшу піраміду
Аменемхет I
Хеопс
Хатшепсут
Рамзес II
3. Відома жінка-фараон доби Нового царства
Нефертіті
Хеопс
Хатшепсут
Рамзес II
4. Столицею держави Хаммурапі у Месопотамії вважається...
Вавілон
Мемфіс
Єрусалим
Персеполь
5. Столицею Юдейського царства вважається...
Вавілон
Мемфіс
Єрусалим
Персеполь
6. Давньою столицею держави Ахеменідів вважається...
Вавілон
Мемфіс
Єрусалим
Персеполь
7. Ірригаційні системи стародавнього Єгипту будувались в долині річки (річок)...
Ніл
Євфрат
Інд
Тигр
8. Ірригаційні системи Месопотамської цивілізації будувались в долині річки (річок)...
Ніл
Євфрат
Інд
Тигр
9. Ірригаційні системи цивілізації Стародавнього Китаю будувались в долині річки (річок)...
Ніл

Хуанхе
Інд
Тигр

10. Найстарішою столицею і культовим центром Ассирійської держави вважається...

Вавілон
Мемфіс
Ашшур
Персеполь

11. Засновником першої імперії, яка об'єднала весь Китай – імперії Цинь вважається...

Яо
Конфуцій
Цинь Ши-хуан ді
Цао Цао

12. Творці ашельської культури

Австралопітеки
Неоантропи
Палеоантропи
Архантропи

13. Творці культури мустьє

Австралопітеки
Зінджантропи
Неандертальці
Людина вміла

14. Творці олдувайської культури

Австралопітеки
Людина вміла
Зінджантропи
Неандертальці

15. Термін «Міська революція» належить:

Ч. Дарвіну
Ф. Енгельсу
Г. Чайлду
К. Марксу

16. Переможцем у битві при Каннах (216 р. до н.е.) між римськими та карфагенськими військами є...

Сципіон
Ганнібал
Александр
Цезар

17. Переможцем у битві при Замі (202 р. до н.е.) між римськими та карфагенськими військами є...

Сципіон
Ганнібал
Александр

Цезар

18. Переможцем у битві при Фарсали (48 р. до н.е.) під час громадянської війни у Римській республіці є...

Сципіон
Ганнібал
Александр
Цезар

19. Переможцем у битві при Гавгамелах (331 р. до н.е.) під час громадянської війни у Римській республіці є...

Сципіон
Ганнібал
Александр
Цезар

20. Західну Римську імперію ліквідував у 476 р....

Аларіх
Аттила
Одоакр
Гейзеріх

21. Ватажок вестготів, який пограбував Рим у 410 р....

Аларіх
Аттила
Одоакр
Гейзеріх

22. Правитель гунів, який приймав участь у битві на Каталаунських полях (при Шалоні) у 451 р. ...

Аларіх
Аттила
Одоакр
Гейзеріх

23. Король вандалів, який пограбував Рим у 455 р.

Аларіх
Аттила
Одоакр
Гейзеріх

24. Першим римським імператором вважається ...

Август
Траян
Каракалла
Діоклетіан

25. Останній римський імператор, який відомий своїми завойовницькими походами...

Август
Траян
Каракалла
Діоклетіан

26. Римський імператор, який у 212 р. видав закон, що надав всім мешканцям імперії права римського громадянства...

Август
Траян
Каракалла
Діоклетіан

27. Римський імператор, з якого починається доба домінанту....

Август
Траян
Каракалла
Діоклетіан

28. Відомий культовий центр Аполлона в Греції...

Дельфи
Нікея
Антіохія
Александрія

29. Місто, де у 325 р. відбувся перший Вселенський собор християнської церкви...

Дельфи
Нікея
Антіохія
Александрія

30. Місто, де розташовувалась столиця елліністичної держави Селевкідів...

Дельфи
Нікея
Антіохія
Александрія

31. Установіть відповідність між правителями Єгипту та їх діяльністю:

Джосер->засновник першої династії єгипетських царів і першої загальнодержавної столиці, яка мала назву — Хет-ка-Птах (грец. Мемфіс);

Рамзес II->виступив проти грізного суперника — Хетського царства. Спорудив багато храмів;

Яхмос I->очолив повстання міста Фів проти загарбників-гіксосів, унаслідок чого їх було вигнано з країни;

Аменхотеп IV->провів релігійну реформу: запровадив поклоніння єдиному богові Атону і назвав себе сином нового бога.

32. Встановіть відповідність між термінами та їх значеннями:

Саркофаг-> труна, невелика гробниця.

Обеліск-> архітектурна форма, символізувала сонячні промені;

Ієрогліф-> знак, схематизований малюнок, що позначав цілі слова та поняття;

Оаза-> ділянка пустелі, вкрита рослинністю;

33. Установіть відповідність між єгипетськими царствами і династіями фараонів:

Пізнє царство-> XXI–XXX;

Раннє царство-> I–II;

Новє царство-> XVIII–XX.

Середнє царство-> XI–XIII;

34. Установіть причинно-наслідкові зв'язки:

льодовиковий період -> зміна способу життя і розумового розвитку неандертальця;
виникнення регулярного обміну продуктами-> поява приватної власності на знаряддя праці, житло, худобу;
перехід від матріархату до патріархату->найважливіші обов'язки в племені поступово зосередилися в руках чоловіків
поява відтворювального господарства-> розвиток землеробства, скотарства і перших ремесел.

35. Установіть відповідність між роками і подіями:

612 р. до н. е.-> зруйнування столиці Ассирії — м. Ніневії
322 р. до н. е.-> повстання в Індії, зруйнування побудованих греками міст;
550 р. до н. е.-> виникнення Перської держави;
221 р. до н. е.-> прихід до влади в Китаї Цінь Шіхуанді;

36. Установіть відповідність між країнами та їх правителями:

Хаммурапі->Вавилонська держава;
Чандрагупта->Індія;
Шунь->Китайська імперія;
Соломон->Ізраїльсько-Іудейське царство.

37. Установіть відповідність між релігіями, вченнями країн та їхніми характеристиками:

релігія фінікійців-> поклоніння жорстокому богу Молоху, вшанування богині Місяця — Таніти;
вчення китайської філософії-> вважалося, що в житті кожна людина за волею Неба посідає призначене їй місце. Найголовніший обов'язок — шанувати своїх батьків
релігія Індії->твердження про те, що правильно живе та людина, яка обмежує свої бажання.
релігія євреїв-> головний культ єдиного бога Ягве, який обрав даний народ з-поміж усіх інших;

38. Установіть відповідність між країнами та літературними творами, до яких вони належать:

Індія->поема «Магабгарата»;
Єгипет-> поема «Пентаура»;
Китай->«Історія Старшої Хань»;
Вавилон->«Поема про Гільгамеша»

39. Встановіть відповідність між датами та історичними фактами:

722 р. до н. е.-> цар Ассирії Саргон II зруйнував Ізраїльське царство;
близько 1500 р. до н. е.-> племена індо-арійців прийшли на землі Індії з Ірану;
220 р.-> Китай поділено на три царства;
1792 р. до н. е.-> початок правління царя Хаммурапі.

40. Установіть причинно-наслідкові зв'язки:

«Золотий вік» царя Соломона-> політика цього правителя призвела до найбільшої слави та могутності власного царства, процвітання будівництва;
правління Цінь Шіхуанді-> у країні панувала атмосфера терору і страху, було страчено 460 учених, що не поділяли погляди імператора;

правління Хаммурапі у Вавилоні->у країні введено «укази про справедливість», складено перший відомий в історії збірник законів;
правління Ашоки-> за його правління в країні утвердився буддизм, свою імперію розділив на п'ять областей;

41. Установіть відповідність між роками і подіями:

538 р. до н. е.->прихід до влади Полікрата на острові Самос;

490 р. до н. е.->Марафонська битва;

146 р. до н. е.->завоювання Греції римлянами;

404 р. до н. е.->кінець Пелопоннеської війни.

42. Установіть відповідність між особами та їх професіями:

Солон->політик.

Гесіод->поет

Еврипід-> трагик;

Фідій->скульптор.

43. Встановіть відповідність між грецькими містами та їхніми характеристиками:

Херсонес->завдяки своєму розташуванню назва міста означає«півострів»;

Пантікапей->місто було збудоване на березі протоки двох морів. Більша частина міста розташувалася на крутих схилах гори Мітридат.

Олімпія->у місті знаходився храм зі статуєю Зевса, яка вважається одним із семи чудес світу;

Афіни-> місто мало фортецю — Акрополь. Виникло далеко від моря, тому для зручності неподалік — у бухті — збудували порт Пірей.

44. Установіть відповідність між античними письменниками та їхніми творами:

Гесіод->«Труди і дні»

Есхіл->«Перси»

Гомер->«Іліада»

Софокл->«Цар Едіп»

45. Установіть відповідність між датами та історичними фактами:

449 до н. е.->кінець Греко-персидських війн (Каллієв мир);

333 р. до н. е.->битва македонян з персами біля міста Ісса;

359 р. до н. е.->початок царювання Філіппа II;

594 р. до н. е.->Солон запровадив нові закони.

46. Установіть причинно-наслідкові зв'язки:

політика Александра Македонського->заохочення переселення греків. Установлення монархічної форми правління. Насадження грецької культури на завойованих землях.

політика Солона->заборона боргового рабства. Поділ усього вільного населення Аттики за майновою ознакою на 4 групи;

політика Клісфена->адміністративний поділ країни на 10 областей. Заміна Ради чотирьохсот на Раду п'ятисот;

політика Перікла->відбувається поділ державної влади на законодавчу, виконавчу і судову;

47. Установіть відповідність між роками і подіями:

202 р. до н. е.->битва під містом Зама.

146 р. до н. е.->Македонія стає римською провінцією;

123 р. до н. е.->Гай Гракх стає народним трибуном;

218 р. до н. е.->початок Другої Пунічної війни;

48. Установіть відповідність між особами та країнами, до яких вони відносяться:

Піпп->Епір

Ганнібал->Карфаген;

Філіпп II->Македонія.

Луцій Корнелій Сулла->Рим;

49. Установіть відповідність між назвами племен, що населяли Апеннінський півострів, та регіонами, де вони розташувались:

італіки->середня частина Італії;

кельти (галли)-> північна частина Італії;

Ветруски->західна частина Італії.

самніти->південна частина Італії;

50. Установіть відповідність між містами і островами на яких вони знаходились:

Караліс->Сардинія;

Алалія->Корсика

Сіракузи->Сицилія;

Кносс->Крит;

51. Установіть відповідність між датами та історичними фактами:

509 р. до н. е.->проголошення республіки в Римі.

280 р. до н. е.->Піпп розпочинає війну з Римом

241 р. до н. е.->завершення Першої Пунічної війни;

133 р. до н. е.->Пергамське царство та Іспанія стають римськими провінціями;

52. Установіть відповідність між роками та подіями:

325 р.->Перший Вселенський собор у м. Нікея.

306 р.->прихід до влади Константина I;

476 р.->падіння Західної Римської імперії;

305 р.->завершення правління Діоклетіана;

53. Установіть відповідність між римськими богами:

Діана->богиня Місяця та полювання.

Марс->бог війни;

Меркурій->бог торгівлі, покровитель злодіїв;

Венера->богиня краси і кохання;

54. Установіть відповідність між датами та історичними фактами:

378 р.->битва під Адріанополем;

395 р.->поділ Римської імперії на Західну і Східну.

435 р.->Гунську державу очолив вождь Аттіла;

429 р.->об'єднання вандалських та аланських племен на чолі з вождем Гейзеріхом;

55. Вкажіть терміни, які не позначають індійські варни?

1)кшатрії;

2) патріції;

3)брахмани;

4) олігархи;

5) вайш'ї;

6) шудри.

56. Вкажіть сатрапії, що входили до Персидської держави за часи правління Дарія I...?

- 1) Парфія;
- 2) Месопотамія;
- 3) Скіфія;
- 4) Греція;
- 5) Бактрія;
- 6) Лідія;

57. Вкажіть події, що відбулись у IV ст. до н.е.

початок походу Александра Македонського до Індії;
битва при Гавгамелах;
виникнення Боспорського царства;
проведення перших Олімпійських ігор.

58. Оберіть з переліку прошарки населення Спартанської держави:

ілоти;
зевгіти
періеки;
метеки
спартіати;
кшатрії.

59. Оберіть з переліку грецькі міста-держави, що знаходились у Північному

Причорномор'ї:

Феодосія;
Тарс;
Анкона;
Неаполь;
Танаїс;
Херсонес;

60. Вкажіть провінції, що належали Риму у II ст. до н.е.

Сицилія;
Британія;
Каппадокія;
Корсика;
Македонія;
Вірменія;

Високий рівень –

1. Важкоозброєна піхота в армії Стародавнього Риму – це...?
легіонери;
фузілери;
гопліти;
катафракти.
2. Народні збори у Стародавньому Римі – це...?
еклесія;
форум;
комісії
конвент
3. Народні збори у Давньої Греції, зокрема в Афінах - ..?
еклесія;
форум;
комісії
конвент
4. Воєначальники Александра Македонського, які вели боротьбу за його спадщину...?
епігони
діадохи
періеки
гекатонхейри
5. Більшість афінських громадян Класичної доби належало до...?
дорійців
іонійців
еолійців
ахейців
6. Спартіати за етнічним походженням відносились до ...?
дорійців
іонійців
еолійців
ахейців
7. Єгипетський бог Амон – це бог
землі;
води;
сонця;
вогню.
8. Священна книга зороастризму
Трипітака;
Авеста;
Веди;
Тора.

9. Веди в перекладі
мудрість;
святість;
знання;
чари.
10. Перший фараон, який побудував піраміду вважається – це?
Джосер;
Аменхотеп IV;
Тутанхамон;
Аменхотеп III.
11. Дати життя філософа Аристотеля
399 – 344 рр. до н.е.;
394 – 332 рр. до н.е.;
384 – 322 рр. до н.е.;
374 – 312 рр. до н.е.
12. Період еллінізму тривав
V – IV ст. до н.е.;
IV – III ст. до н.е.;
II – V ст. до н.е.;
III – I ст. до н.е..
13. У добу Давнього царства правили фараони...?
Рамзес II
Джосер
Хефрен
Сенусерт III
Тутмос I
Ментухотеп II
14. У добу Середнього царства правили фараони...?
Рамзес II
Джосер
Хефрен
Сенусерт III
Тутмос I
Ментухотеп II
15. У добу Нового царства правили фараони ...?
Рамзес II
Джосер
Хефрен
Сенусерт III
Тутмос I
Ментухотеп II
16. У добу Класики відбулись наступні події ...?
Троянська війна;
перші Олімпійські ігри

закони Драконта
діяльність Перікла
функціонування палацу у Кноссі;
Коринфська війна

17. У добу Архаїки відбулись наступні події..?

Троянська війна;
перші Олімпійські ігри
закони Драконта
діяльність Перікла
функціонування палацу у Кноссі;
Коринфська війна

18. У Крито-Мікенську добу відбулись наступні події...?

Троянська війна;
перші Олімпійські ігри
закони Драконта
діяльність Перікла
функціонування палацу у Кноссі;
Коринфська війна

19. У добу принципату правили наступні імператори...?

Нерон
Діаклетіан
Гонорій
Троян
Марк Аврелій
Юліан

20. У добу доміанату правили наступні імператори...?

Нерон
Діаклетіан
Гонорій
Троян
Марк Аврелій
Юліан

21. У Царську добу в Стародавньому Римі відбулись наступні події ..?

Пунійські війни
Реформи Сервія Туллія
Поява перших провінцій
Будівництво Колизею
підкорення Дакії
Медіоланський едикт
правління Нуми Помпілія
пограбування Риму вандалами

22. У добу Республіки в Стародавньому Римі відбулись наступні події...?

Пунійські війни
Реформи Сервія Туллія
Поява перших провінцій
Будівництво Колизею
підкорення Дакії

Медіоланський едикт
правління Нуми Помпілія
пограбування Риму вандалами

23. У добу принципату в Стародавньому Римі відбулись наступні події...?

Пунійські війни
Реформи Сервія Туллія
Поява перших провінцій
Будівництво Колизею
підкорення Дакії
Медіоланський едикт
правління Нуми Помпілія
пограбування Риму вандалами

24. У добу доміанату в Стародавньому Римі відбулись наступні події...?

Пунійські війни
Реформи Сервія Туллія
Поява перших провінцій
Будівництво Колизею
підкорення Дакії
Медіоланський едикт
правління Нуми Помпілія
пограбування Риму вандалами

25. Назва тих чужоземців у греків і римлян, що з'явилась, як звуконаслідування незрозумілої чужої мови ... ().

26. Римська монументальна споруда для публічних видовищ, переважно еліпсоподібної форми називається ... ().

27. Ватажком вестготів під час пограбування Рима у 410 р. вважається... ().

28. Більшість населення Римської імперії (крім рабів та вільновідпущеників) отримала громадянство у наслідок прийняття едикту імператора ... () ?

29. Першим імператором династії Флавіїв, що правила в Римі у I ст. вважається ... ()?

30. Кам'яне знаряддя праці, виготовлене у техніці двобічної оббивки – це ... ().

31. Рада старійшин у грецьких полісах, переважно дорійського походження (наприклад, Спарта) – це ... ().

32. Гільшамеш царював у місті ... ().

33. Урядовцями, що займались зовнішньою торгівлею в державах Шумеру та Аккаду були ... ().

34. «Батьком китайської історіографії» вважається ... ().

35. Підкорене дорійцями землеробське населення Лаконіки і Мессенії, зведене до становища рабів; вважалися власністю держави і були закріплені за земельними ділянками (клерами), якими володіли спартанці – це ... ()
36. Допоміжна історична дисципліна, яка вивчає історію карбування монет, їх вартість, різновиди і грошообіг – це ... ()
37. Приміщення гімнастичної школи у Стародавньої Греції – це ... ()
38. Засновником Аккадського царства вважається ... ()
39. До наших часів зберігся зображення-бюст дружини фараона Ехнатона на ім'я ... ()?
40. Специфічний єгипетський матеріал, на якому писались документи та літературні твори – це ... ()
41. Октавіан вів боротьбу за владу з чоловіком Клеопатри ... ()
42. Персидську імперію Ахеменідів заснував ... ()
43. Відома давньоіндійська поема, у якій розповідається про ворожнечу родин Пандавів та Кауравів – це ()
44. З доби правління імператора У-ді Китай з Близьким Сходом та Європою поєднував ... ()
45. У добу еллінізму в Антіохії розташовувалась резиденція правителів держави... ()?
46. У битві на Каталаунських полях римською армією керував ... ()
47. У добу еллінізму в Александрії розташовувалась резиденція правителів держави ... ()
48. Адміністративні одиниці в Персії та державі Олександра Македонського, що виконували функції військово-податкових округів мали назву ... ()
49. Охарактеризуйте типи джерел з первісної історії?
50. Охарактеризуйте типи джерел з історії Стародавньої Греції?
51. Охарактеризуйте типи джерел з історії Стародавнього Риму?
52. Охарактеризуйте періодизацію історії Стародавньої Греції?
53. Охарактеризуйте періодизацію історії Стародавнього Риму?

54. Охарактеризуйте джерела з історії Стародавнього Китаю?
55. Охарактеризуйте періодизацію історії Стародавнього Китаю?
56. Охарактеризуйте джерела з історії Стародавньої Індії?
57. Охарактеризуйте періодизацію історії Стародавньої Індії?
58. Проаналізуйте реформи Салона.
59. Проаналізуйте реформи Сервія Туллія.
60. Охарактеризуйте внутрішню політику Октавіані Август. Виділіть ключові напрямки.